

1 MAYIS İŞÇİ BAYRAMI BÜYÜK COŞKUYLA KUTLANDI!

Türkiye Ticaret, Kooperatif, Eğitim, Büro ve Güzel Sanatlar İşçileri Sendikası

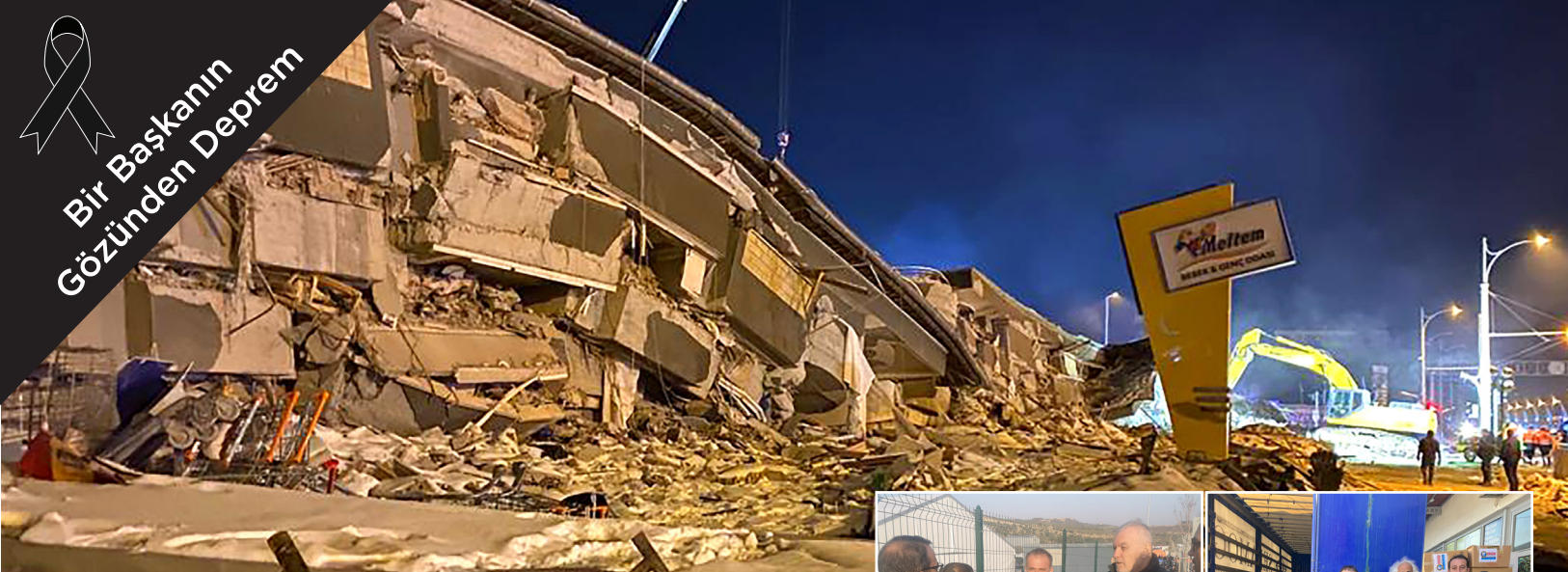
gencemek

f/tw/gencemekdergisi

Tez-Koop-İş Yayın Organı | Sayı: 14 / Mayıs 2023

Bir Başkanın
Gözünden Deprem

DEPREMİN YARALARINI HEP BİRLİKTE SARIYORUZ

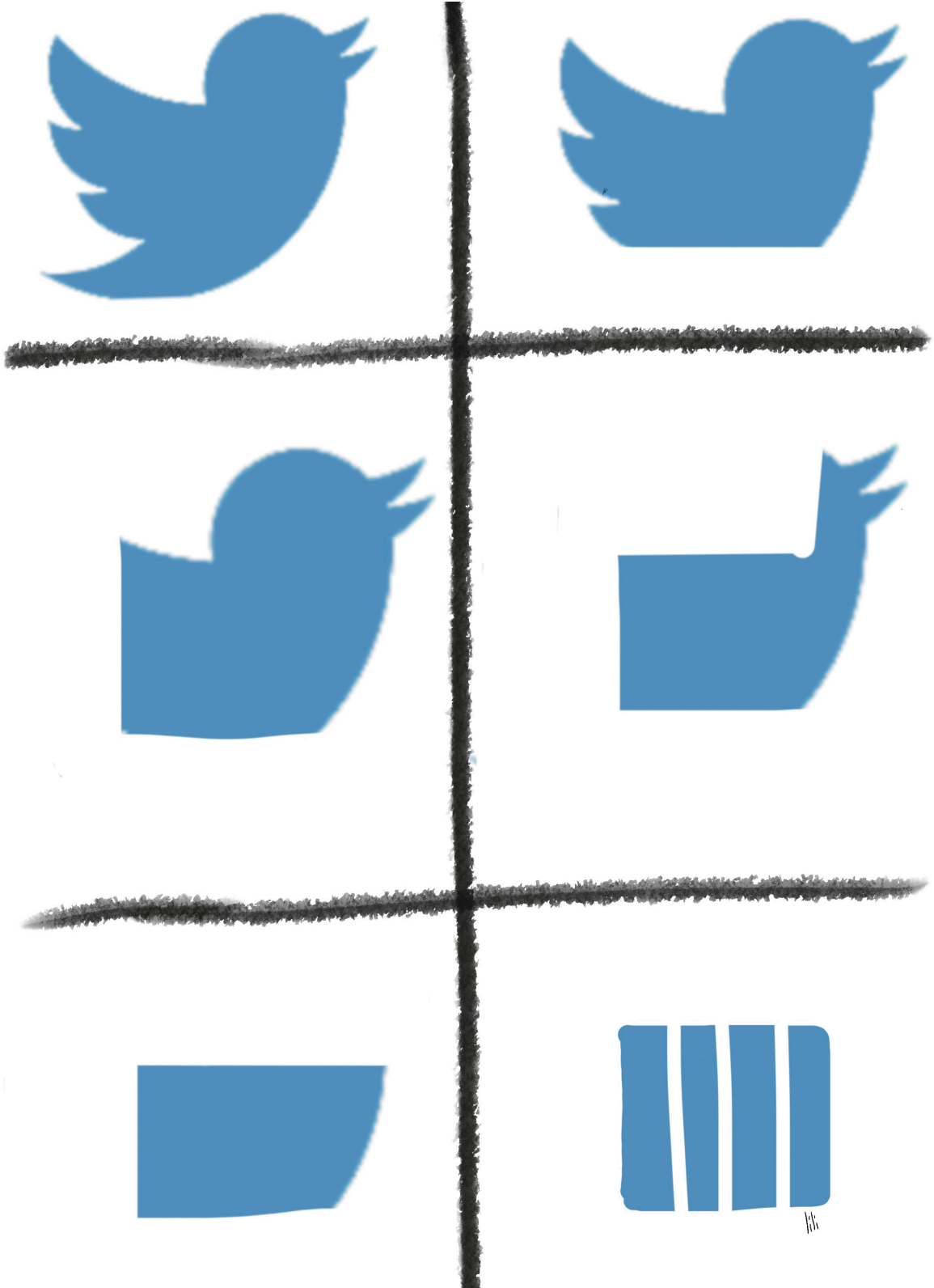

SOSYAL MEDYA NASIL BİR SOSYALLİK SUNUYOR?

twitter gelen yasaklar

Sevgili arkadaşlar...

gençemek'in 14. sayısını tüm Türkiye'yi derin bir yasa boğan deprem nedeniyle gecikmeli yayımlıyoruz. 6 Şubat gecesi ve gündüzünde Kahramanmaraş ve daha sonra Hatay/Defne merkezli meydana gelen depremler, on binlerce canımızı bizden kopardı. Bu felaketin derin acısını hep birlikte yaşıyoruz. Öncelikle bu gecikme nedeniyle **gençemek** olarak okuyucularımızdan özür dileriz.

Ülkemizde de dünyada da emek mücadelesi tüm hızıyla devam ediyor. Hem ülkemizden hem de dünyadan bazı emek mücadelesi örneklerini bu sayımıza taşıdık. Elbette 1 Mayıs kutlamalarını da unutmadık.

Depremle birlikte depremzedelerin nerede kalacakları sorunu ortaya çıktı. Bu soruna çözüm ne yazık ki öğrencilerin barındıkları yurtlar gösterildi. Öğrenciler bir gece ansızın yurtsuz ve bir bakıma okulsuz bırakıldılar. Pandemide çokça sıkıntıları dile getirilen uzaktan/online eğitim, hayatımıza tekrar girdi. Bir anda öğrenciler yollara döküldü. Kısaca siyasi iktidar, niteliği tartışmalı olan eğitimi daha da sıkıntıya sokacak bir karara imza atmış oldu. Bu sayımızda uzaktan üniversiteli olmanın sorunlarını ve niteliğini dile getiren bir yazı sizleri bekliyor.

Sosyal medya, tartışmasız günümüzün en önde gelen iletişim kanalı. Sosyal medyanın bir yandan sektörel büyümesini, bir yandan da psikolojik etkilerini irdeleyen iki yazı da bu sayımızda yerini alıyor.

Türkiye'de spor yazarı ve maç spikeri denince akla ilk gelen isimlerden di Halit Kıvanç; ne yazık ki 25 Ekim 2022'de Halit Kıvanç hayata gözlerini yumdu. Halit Kıvanç'ı anmamak olmazdı!

Bu sayımızda iki söyleşi yer alıyor. Özel sektörde çalışan öğretmenlerin sorunlarının görünmez kılındığını ve diğer sendikal yapılar içerisinde de çok yer bulamadıklarını dile getiren öğretmenler, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikasını kurdular ve büyük bir ivme ile üye sayılarını arttırdılar. Kendileri ile hem sendikalarını hem de sorun ve çözüm önerilerini konuştuk.

Çocuklar ve çocuk hakları birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de büyük bir sorun. Ülkemizde çocuk ve çocuk haklarını gündemine alan çok da fazla oluşum olduğunu söyleyebilmek ne yazık ki mümkün değil. Az da olsa var olan ve bu yönde büyük mücadeleler veren oluşumlardan FİSA'nın faaliyetlerini ve projelerini konuştuk.

Her sayımızda olduğu gibi hukuk, işçi sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, müzik, şiir, sanatsal eleştiri ve doğa sporlarına dair yazıları da sizlere sunuyoruz.

Sudoku severleri de elbette unutmadık! Yine ödüllü bir bulmacamız var. Çözümlerinizi biz de heyecanla bekliyor olacağız.

İyi okumalar...

İÇİNDEKİLER

DÜNYA EMEK HABERLERİ	4
MEMLEKET EMEK HABERLERİ	6
GÜNCEL 1 Mayıs İşçi Bayramı	9
SENDİKAMIZDAN Sendikamız 12. Olağan Genel Kurulu Gerçekleşti	11
GÜNCEL-DEPREM Deprem Yaralarını Hep Birlikte Sarıyoruz	13
GÜNCEL-İSİG İş Cinayetleri Azalmadan Devam Ediyor	18
SÖYLEŞİ Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası	22

Sayı: 14 / Mayıs 2023

Tez-Koop-İş Sendikası
Yayın Organı**Tez-Koop-İş Adına Sahibi:**
Haydar Özdemiroğlu
(Genel Başkan)**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**
Çağdaş Duyar
(Tez-Koop-İş Sendikası
Genel Örgütlenme Sekreteri)**Editör:**
Emirali Karadoğan**Yayın hazırlığı ve düzenleme:**
Genel Eğitim Sekreterliği**Katkıda Bulunanlar:**Alaettin Bilem
Ali Can Kaya
Ayşe Dilek Aksöz
Elif Çongur
Emel Kirez Şencan
Ezgi Koman
Merve Demirkıran
Merve Fidan
Merve Aydın
Nail Dertli
Tamer Akpınar
Tuğçe Şenel
Recep Ufuk Akcan
Ronya Nehir Noyan
Yasemin Özgün
Arka kapak ve ön kapak içi tasarımı:
İrem Karabatak**Yasal Haklar:**

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve tasarım unsurlarının bir bölümü veya tamamı (elektronik ortamda çoğaltmak da dahil) alıntının kaynağı belirtilerek yapılabilir. Yazılardaki görüşler yazarlarına aittir ve sendika tüzel kişiliğini hiçbir biçimde bağlamaz. Dergiye iletilen yazı, belge, fotoğraf, karikatür gibi ürünler geri gönderilemez.

Yönetim Yeri ve İletişim Adresleri: Tez-Koop-İş Sendikası Genel Merkezi
Mebusevleri, İller Sokak No:7
O6580 Tandoğan- Ankara**Tel:** 0312 213 34 44**Faks:** 0312 213 34 30**İnternet:** www.tezkoopis.org**Elektronik posta:**

gencemek@tezkoopis.org

Twitter: @gencemekdergisi

Facebook: @gencemekdergisi

Baskı Tarihi: Mayıs 2023**Baskı:**ZiraatGurupMatbaacılıkAmbalajSan.veTic.A.Ş.
Bahçekapı Mahallesi 2534. Sokak No:18
Şaşmaz-Etimesgut/ANKARA
Tel: 0312 384 73 44- 45**Yayın türü:** 3 Aylık Yaygın Süreli Yayın
ISSN: 2630-5674

SOSYAL MEDYA Sosyal Medya Nasıl Bir Sosyallik Sunuyor?	34
SOSYAL MEDYA Yeni İsim Eski Düşman: TYCOON'lar	38
SÖYLEŞİ FİSA	40
GÜVENLİ ÇALIŞMA Çıraklığın Teşviği: Çocuk Kırımına Açılan Kapı ve Sendikalar	44
SOSYAL GÜVENLİK Çalışma Yaşamına İlişkin Güncel Bilgiler	51
SPOR Halit Kıvanç'ın Ardından...	52
HUKUK Zorunlu Emekliliğe İlişkin Düzenlemenin Yürürlükten Kaldırılması	54
GÜNCEL-EĞİTİM Uzaktan Üniversiteli Olanlar, Üniversiteden Uzaklaşanlar ve Üniversiteye Uzaktan Bakanlar	58

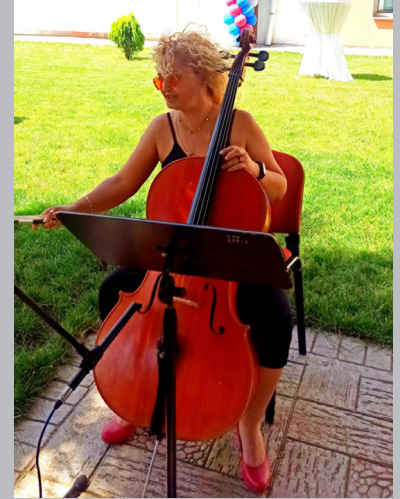
GÜNCEL Gençlerin İnsan Hakları Algısı	64
MÜZİK Süryani Toplumunda Müziğin Toplum Üzerindeki Etkisi	70

ŞİİR Hüzün Unutma Beni	74

ELEŞTİRİ “Kurak Günler” de Taraf Olmak	75

SANAT Sanatsal Örüntü	80

SPOR Sualtı Arkeologlarının ve Dalgıçların Gözdesi: “PARİS-2 BATIĞI”	84

BULMACA	88

Fransa emeklilik yaşının yükseltilmesine karşı ayakta!

Sanmayın ki emeklilik yaşı sorunu sadece Türkiye'ye ait. Emekçilerin uzun ve yorucu çalışma hayatının sonucunda sağlıklı ve güvenli bir emeklilik hayali vardır. Bu hayal ne kadar erken olursa o kadar iyidir. Fransa'da da 62 olan mevcut emeklilik yaşı 64 ü'e ve prim ödeme süresini 43 yıla çıkaran yasa tasarısına karşı sendikalar alanlara indi. Hükümet, reformların emeklilik bütçesini dengeleyeceğini ve 2030 yılına kadar yılda 17,7 milyar avroluk brüt tasarruf sağlayacağını savunuyor. Diğer yandan en düşük emeklilik maaşının da asgari ücretin %85'ine çekilmesi, yani 1200 Avro olması da gündemde. Tasarıya karşı çıkan işçi örgütleri; CFDT, CGT, FO, CFE-CGC, CFTC, UNSA, FSA ve Solidaires.

Protestocular Ocaktan bu yana 9'uncu eylemini gerçekleştiriyor. Bir sonraki eylemde (23 Mart 2023) Fransa genelinde en az 260 gösteri bekleniyor ve polis tahminlerine göre eylemde yaklaşık 1,1 milyon ile 1,4 milyon arasında katılımcının yer alması bekleniyor.

New York'ta Hemşireler grevde

Bronx'taki Montefiore Tıp Merkezi ve Manhattan'daki Mount Sinai'deki hemşireler, hastanelerin personel sayısını artırmayı ve çalışma koşullarını iyileştirmesi için 9 Ocak'tan itibaren 3 günlük eylem yaptı. Her iki hastanenin yoğun bakım ünitelerindeki hemşireler, ideal olarak yalnızca bir veya iki kişiye bakmaları gerektiği halde, rutin olarak üç kritik hastaya aynı anda bakmalarının istendiğini ifade ediyorlar. Ancak bu hafta greve katılan birçok hemşire, kalabalık koşulların hastaları riske attığını ve personel arasında strese ve

tükenmişliğe yol açtığını ve ana önceliklerinin eksik personelli hastane katlarına yeterli sayıda hemşire istihdam ederek çalışma koşullarını iyileştirmek olduğunu belirtmişlerdir. Bu aynı zamanda müzakerelerde birliğin önceliği haline geldi.

New York City'deki iki hastanede 7.000'den fazla hemşire, üç günlük grevi sonlandırdı ve hastanelerle yapılan müzakerelerdeki ana anlaşmazlık noktası olduğunu söyledikleri sorunları çözdükten sonra işbaşı yaptı.

Almanya yurtdışında faaliyette bulunan firmalarına yönelik, insan haklarını da içeren bir dizi hakkın gözetimi ve yaptırımı için "Due Diligence" (Yerinde denetim) yasasını 1 Ocak 2023 itibariyle yürürlüğe soktu

Alman hükümeti Tedarik Zincirlerinde Durum Tespiti konusunda türünün ilk örneği olan bir Kanun yayınladı. Yasası, temel insan haklarının korunmasını güçlendirmeyi ve zorla çalıştırma yasağını uygulamayı amaçlamaktadır. Ek olarak, insan sağlığı ve barınma ile ilgili olduğu için çevresel hükümler de dahil edilmiştir. Yasa, Almanya'da iş yapan çok sayıda çok uluslu şirket için açık yükümlülükler ve sorumluluk riskleri belirlemektedir. Kanun, 2023'ten itibaren geçerli olmak üzere, 3000'den fazla çalışanı olan şirketler için çevre ve insan hakları durum tespiti sürecini zorunlu kılmaktadır.

Federal Ekonomi ve İhracat Kontrol Ofisi, yasalara uyumu denetlemekle görevlendirildi. Kurum, şirket raporlarını düzenli olarak kontrol edecek, yapılmış olan şikayetleri araştırarak ve gerektiğinde yaptırımlar uygulayacak.

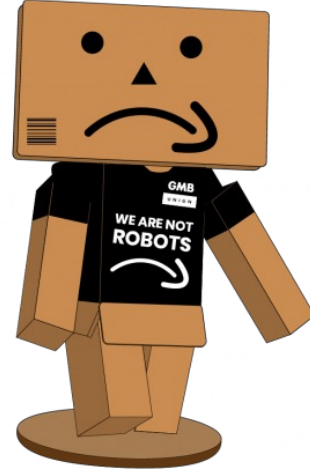
İnsan hakları ihlal edilen kişiler, şikayetlerini Federal Ekonomi ve İhracat Kontrol Ofisine de bildirebilir ve Alman sendikaları ve sivil toplum kuruluşları, haklarını bir Alman mahkemesi önünde savunarak yabancı ülkelerden zarar gören tarafları destekleyebilir (temsili dava).

Yasa ihlalleri için idari suçlar 50.000 Euro'dan başlıyor ve ihlale bağlı olarak para cezası 500.000 Euro'ya kadar çıkabiliyor. Yıllık ortalama cirosu 400 milyondan fazla olan tüzel kişi veya kişisel sözleşme olması durumunda, para cezası yıllık cironun %2'sine kadar olabilir.

Amazon işçilerinin insan onuruna yakışır çalışma koşulları ve ücretler için mücadelesi farklı ülkelerde devam ediyor.

İngiltere GMB Sendikasına üye yüzlerce Amazon işçisi ve sendikacı, Çarşamba günü Amazon'un Coventry dağıtım merkezinin dışında bir araya gelerek bir haftalık tarihi bir eylem yaptı.

500'den fazla GMB üyesi, makul bir yaşam maliyeti (ücret) artışı talep ederek Amazon'un saat başına 50 peni ücret artışına karşı greve gitti. GMB Kıdemli Örgütlenme Uzmanı Amanda Gearing yaptığı açıklamada, "Coventry'deki Amazon çalışanlarının Nisan 2023'te asgari ücretin yalnızca 8 peni üzerinde kazanması mide bulandırıcı," dedi. Ayrıca "Dünyanın en zengin şirketlerinden bir olan Amazon karşı işçileri ile insanların omuz omuza durması için bir fırsat. Amazon patronları, doğru olanı yaparak ve işçilerle uygun bir ücret artışı müzakere ederek bu endüstriyel eylemi durdurabilir." ifadelerini kullandı.

Bu GMB üyeleri, 25 Ocak'ta ülkede greve giden ilk Amazon işçileriydiler. GMB üyesi işçer Amazon yönetiminin sendikalarını tanımaması ve saatte en az 15 sterlin olduğunu söyledikleri adil bir ücret için pazarlık yapmasını istiyor. UNI Amazon Global Union Alliance'nın bir parçası olan GMB, Amazon'daki çalışma koşullarının iyileştirilmesinin uzun süredir savunucusu.

UNI Küresel Sendika Ticaret Başkanı Mathias Bolton da Coventry'deki eylemlerin sadece buradaki depoya sınırlı olmadığını ve küresel olduğunu ifade ederek, "İşte bu nedenle dünyanın dört bir yanındaki işçiler bu GMB üyeleriyle dayanışma içinde duruyor. Birlikte kazanacağız. Birlikte Amazon'a makul bir maaş ödeyeceğiz." ifadeleri ile UNI Küresel Sendikannın desteklerini ifade etti.

Son sayımızdan bu yana ülkemizde emek cephesinde değişen bir şey yok; yine emekçilere yönelik saldırılar ve bu saldırılara karşı büyütilen mücadele!

6 şubat depremleri yine yoksul emekçi kitleleri daha çok etkiledi demek pek de yanlış sayılmaz. Kuşkusuz farklı toplumsal sınıf üyeleri bu yıkımdan etkilendi. Ancak Türkiye'nin sosyolojik yapısını göz önüne aldığımızda ne demek istediğimizi daha net anlayacaksınız diye düşünüyoruz.

Ağırlaşan ekonomik durum ve buna bağlı eriyen ücretler gittikçe kötüleşen çalışma koşulları işçilere mücadeleden başka bir alternatif bırakmıyor. Ülkenin dört bir yanında direnen mücadele eden tüm emekçileri selamlayarak, birkaçını sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Ekmeğimizi yoğuran fırın işçileri ayakta!

Ocak ayından bu yana farklı işçi gruplarının eylemlerine de tanıklık ettik. Fırın işçileri de bunlar arasında. Bingöl'deki Disk Gıda-İş üyesi fırın işçileri, düşük ücretler, kötü ve güvencesiz çalışma koşullarına karşı iş bırakma eylemi gerçekleştirdiler. Bu türden eylemlere alışık olmayan fırın sahipleri iş bırakan işçilerden şikayetçi olunca, bazı işçiler ifadeleri alınmak üzere emniyete çağrıldı. Anayasal güvenceye sahip bir hakkın kullanımında emniyetin işveren yerine hakkı gasp edilen işçiye ifadeye çağırması ise anlamlı değildir.

Benzer şekilde Diyarbakır fırın işçileri de iş bıraktı. Yaklaşık 300 fırın işçisi 13-14 saat çalışmaya karşılık düşük ücret ve sigortasız çalışmaya karşı eyleme geçti. Bir haftayı aşkın süren eylemlerde ek haklar talep etmekten çok sadece yasal mevzuatın uygulanmasını talep etmeli ise kayıt dışılığın emekçiler üzerindeki yıkıcı etkisini bizlere açık bir şekilde gösteriyor. Eylemler sonucunda DİSK/Gıda-İş üyesi fırın çalışanları ile işveren arasında mutabakat sağlandı ve işçiler eylemden talepleri karşılanarak zaferle çıktılar.

Sendika da bu başarıyı “Sendikamız üyesi işçilerin ve Diyarbakır Fırıncılar Odası yönetimince kurulacak bir komisyonla birlikte şubat, mart, nisan ve mayıs aylarını kapsayan çalışma ile başta kayıt dışı çalışmanın son bulması, çalışma sürelerinin 8 saate düşürülmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, işçi sağlığı ve güvenliği koşullarının oluşturulması, işyerlerinde iş disiplini ve iş barışının sağlanması konusunda birlikte çalışmalar sürdürülecek, sorunların çözümü konusunda kamu kurumlarının da içinde olduğu çalışma hayata geçirilecektir.” ifadeleri ile kamuoyuna duyurdu.

Sağlık işçileri hakları için Ege Üniversitesinde iş durdurdu

Sağlık-İş Sendikası (Türk-İş) ile İşverenlik arasında yürütülen toplu iş sözleşmesi sürecinde anlaşma sağlanamayınca Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi çalışanları sendikaları öncülüğünde yarım günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirdi.

Sendika tarafında yapılan açıklamada TİS görüşmelerinde işçilerin ısrarlı oldukları meslek kodları ve risk primlerine yönelik taleplerinin reddedilmesi ve iş akdi fesih edilen işyeri sendika temsilcisi Nazım Özkan'ın işe iade edilmesi nedeniyle eylemlerin başladığı ifade edildi. Mücadelelerin sonuç verdiğini bu eylemle de tecrübe etmiş olduk.

24 Mart günü İşverenliğin bağlı olduğu işveren sendikası TÜHİS ile yapılan görüşmeler sonuç verdi ve çalışanlar istediklerini aldılar.

MATA Otomotiv'de büyük işçi kıyımı

Mata Otomotiv çalışanlarının ek ücret zammı ile birlikte işçi sağlığı ve güvenliğine dair talepler işçi kıyımı ile karşılık buldu. Birleşik Metal-İş üyesi MATA işçileri çalışma koşullarına ve ücretlere dair talepleri bu satırların yazıldığı tarihte yaklaşık 620 kişi özellikle telefon mesajı ile işten çıkarıldı. İşçiler işyerindeki lavaboların hijyenikten uzak çok pis olduğunu ve işyerinde verilen yemeğin de çok kötü olduğunu belirttiler.

Diğer yandan işveren bir kısım işçiyi içeri alırken yaklaşık 200 de yeni işçi çalıştırmaya başlamış. İşçilere göre bu durum olmasaydı işverenin direnci kırılırdı; ancak hem yeni işçiler hem de bazı arkadaşlarının işe dönmüş olması işverenin elini ve direncini güçlendirmiştir. Ancak her şeye rağmen işçiler mücadele ederek başarıya ulaşacaklarından eminler.

SGK çalışanları “mobbing hâline gelen ağır iş yükü”ne karşı eylemler gerçekleştirdiler

Bilindiği gibi siyasi iktidar, “seçimi kaybetse dahi” bir düzenleme yapmayacağını ilan ettiği Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) ile ilgili bir anda düzenleme yapmaya karar verdi. İçeriğini burada tartışmayacağız; ancak altyapısı hazırlanarak alınmış bir karar olmadığı zamanla ortaya çıktı. Kapsamda prime ait koşullardaki bakan dahil siyasi iktidarın farklı söylemleri ve gerçekleştirenler bunu açıkça ortaya koydu.

Bu plansızlığın ve hazırlıksızlığın faturası iş yükü ve mobbing olarak SGK çalışanlarına kesilmiş oldu. Bir anda EYT mağdurlarının yılın son günlerinden itibaren SGK birimlerine hücum eder gibi müracaatı, diğer yandan meclis düzenlemesi sonrası Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra tekrar yoğunlaşan başvurular, SGK da çalışan emekçilere ağır iş yükü olarak yansıdı. Bu amaçla SGK çalışanları Türkiye’nin dört bir yanında sorun ve taleplerini duyurmak için alanlara çıktılar.

Büro Emekçileri Sendikası yaptığı basın açıklamasında SGK çalışanı üyelerinin iş yükünün hafifletmesi dışındaki taleplerini şu başlıklar altında sıralamıştır:

“Buradan bir kez daha sesleniyoruz:

- Sosyal Güvenlik Kurumu Emekçileri olarak 2012 yılında haksız ve hukuksuz bir biçimde kesilen ve mahkeme kararına rağmen halen ödenmeyen ikramiyelerimizi ve diğer ek ödemelerimizi geriye dönük istiyoruz!
- Sosyal Güvenlik Kurumu Ek Ödeme Yönetmeliğinde yer alan ek ödeme puanlarına **yüzer** puan eklenmesini istiyoruz!

- Ek gösterge düzenlemesinde 3600 kapsamı dışında bırakılan SGK çalışanlarına da 3600 ek gösterge istiyoruz!
- Aynı Hazine ve Maliye Bakanlığı’nda olduğu gibi, kurum içi uzmanlık kadrolarının ihdas edilmesini ve sosyal güvenlik tazminatı ödenmesini talep ediyoruz!
- Ücretsiz yemek hizmeti istiyoruz!”

“Zafer, 108 gün direnen Kartonsan İşçilerinin!”

Kartonsan’da çalışan Selüloz-İş Sendikası üyeleri 2022’nin Temmuz ayında başlayan TİS görüşmelerinde anlaşma sağlanamayınca 22 Aralık 2022’de greve çıktı. 108 gün süren grevde zafer işçinin oldu.

1 Mayıs İşçi Bayramı

Sendikamızın 12. Olağan Genel Kurulu Gerçekleşti!

Sendikamız Tez-Koop-İş'in 12. Olağan Genel Kurulu 17-18 Aralık 2022 tarihlerinde Ankara'da Grand Mercure Otel'de yapıldı. Yöneticilerimiz, delegelerimiz ve konuklarımızın katılımıyla büyük bir coşkuyla gerçekleştirilen Genel Kurul'da yeni dönem genel yönetim, denetim ve disiplin kurulu seçimleri yapıldı.

12. Olağan Genel Kurulumuza, Sendikamızın 60 yıldır süren emek ve demokrasi mücadelesini selamlamak ve emek gündemini değerlendirmek için siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve

üniversitelerden konuklar ile emek dostları katıldı.

Genel Kurulun ilk gününde Türkiye'de emeğin durumu, emek ve demokrasi mücadelesinin geleceğine

ilişkin konuşmalar yapılırken ikinci gününde ülkenin her yanından gelen delegelerimizin verdiği oylar sonucu sendikamızın yeni dönem genel yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyeleri belirlendi.

12. Olağan Genel Kurulumuz, saygı duruşu ve Kadın Oda Orkestrası eşliğinde İstiklal Marşı'nın okunması ile başladı.

İki gün süren 12. Olağan Genel Kurulu'muza Türkiye de çeşitli siyasi parti, demokratik kitle örgütleri temsilcileri ile uluslararası sendikal üst kuruluşumuz UNI Küresel Sendika - Ticaret İşçileri Departmanı Koordinatörü Onur Bakır katıldı.

İkinci gün yapılan seçimler sonucunda Sendikamızın Yeni Yönetim Kurulu ve Zorunlu organlar şu şekilde belirlendi.

Genel Yönetim Kurulu:

Haydar Özdemiroğlu – Genel Başkan
Hakan Bozkurt – Genel Sekreter
Mahmut Çetinkaya – Genel Mali Sekreter
Çağdaş Duyar – Genel Örgütlenme Sekreteri
Sebahattin Şen – Genel Eğitim Sekreteri
Mehmet Pekköz – Üye
Mustafa Kirman – Üye

Genel Denetim Kurulu:

İhsan Aydın
Ahmet Çayır
Zekeriya Sancak

Genel Disiplin Kurulu:

Ahmet Kurul
Ayhan Ilgar
Mesut Akdağ
Mehmet Yurttutan
Haydar Turan

Depremi yaralarını hep birlikte sarıyoruz

Hazırlayan:
gencemek

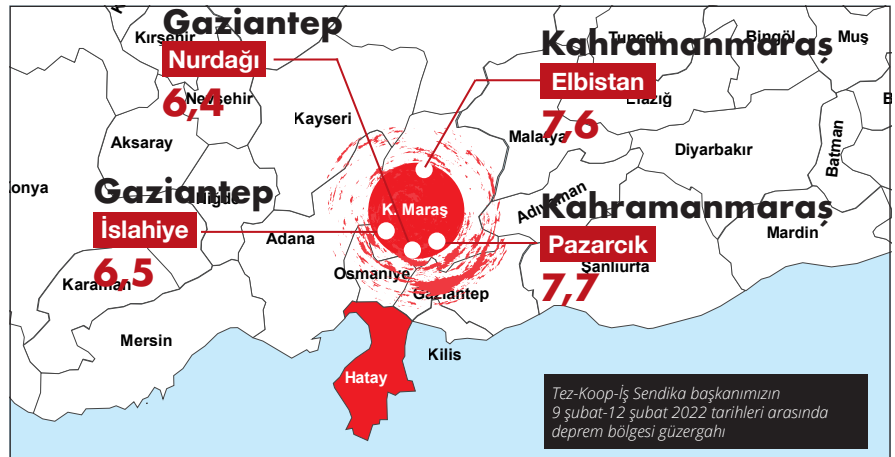
DEPREM

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve on binlerce insanımızın yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan iki deprem ülkemizde ve toplumumuzda derin yaralar açan bir yıkım halini aldı.

6 Şubat Depremleri, Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğunun bilinmesine karşın, 20 yılı aşkın süredir iktidarda olanların depremin yıkıcı etkilerinden korunmak için gerekli önlemleri almadıklarını ve hazırlıklı olmadıklarını acı bir biçimde gösterdi. Devletin yürütme aygıtı olan siyasi iktidarın; deprem meydana geldikten sonra bulunması gereken ilk müdahaleden koordinasyonun sağlanmasına, ilgili birimlerin sevk ve idaresinden afetzedelerin temel

ihtiyaçlarının karşılanmasına kadar tüm süreçte sınıfta kaldığı açık bir biçimde görüldü.

Öte yandan depremin gerçekleştiği andan itibaren keskinleşen halk dayanışması, deprem bölgesinde arama-kurtarma faaliyetlerine, diğer illerde ise temel ihtiyaçların karşılanmasına dönük bir seferberliği el birliğiyle yaşama geçirdi. Halk, depremin etkilerinin en aza indirilmesi için süreç boyunca aktif bir rol oynadı. Bu seferberlik içerisinde, sendikalar ve meslek odaları gibi kitle örgütleri de dayanışmayı büyütmenin gerekliliğinin bilincindeydi. Tez-Koop-İş Sendikası, depremin gerçekleştiği andan itibaren kendi dayanışma ağını oluşturan ilk sendikalar arasındaydı.

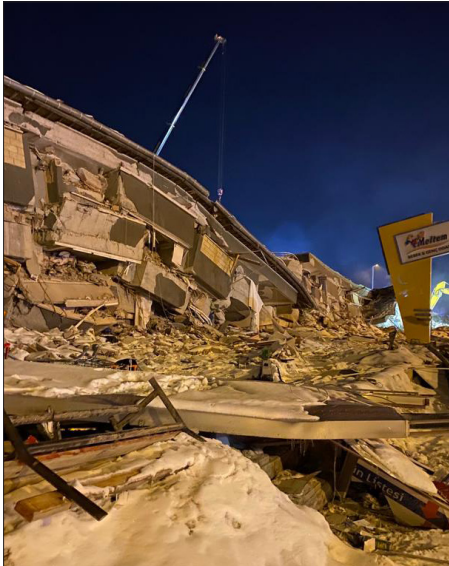
GAZİANTEP 9 ŞUBAT 2023

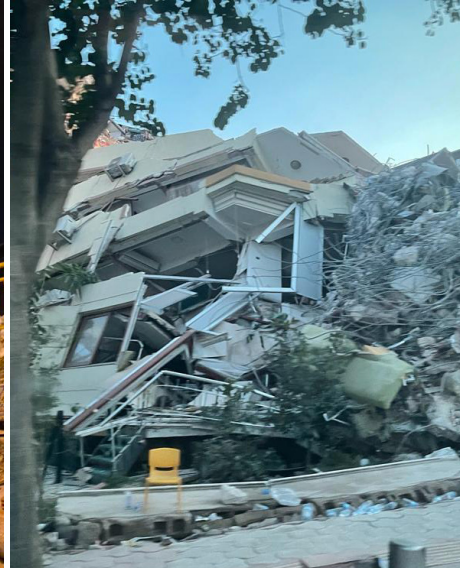
Deprem bölgesinde yer alan Adana, Gaziantep ve Diyarbakır Şube Yöneticileri ve Temsilcileri derhal çalışmalara başladılar. Enkazdan kurtulan afetzedelerin ilk anda ihtiyaç duyacakları su, gıda, giyim, ısınma (battaniye) ve hijyen (kadın ve çocuk) ürünleri ile arabalarında kalanlar için akaryakıt desteği çevre kentlerden TIR, minibüs vb. araçlarla koordineli bir şekilde aynı gün bölgeye ulaştırıldı. Ardından Erzurum Şube aracılığı ile Migros-Erzurum Depo'dan su, gıda, giysi ve hijyen malzemesi ile yüklenen bir TIR böl-

geye gönderildi. Tunceli'den su dolu bir TIR da bölgeye ayrıca sevk edildi. Depremi kış ayında gerçekleşmesi ısınma sorununu da birlikte getirdi. Su ve gıda dışında en çok öne çıkan ihtiyaç battaniye oldu. Tez-Koop-İş Sendikası Genel Merkez Yönetimi hızla Denizli'den bir üretici ile anlaşarak beş bin battaniye siparişi verdi ve bunları depremin ikinci gününde bölgeye ulaştırdı.

Genel Merkez Yönetimi, deprem bölgesinde halkın ihtiyaçlarının ve yardımların koordine edilmesi için Genel Başkan Haydar Özdemiroğ-

lu'nu görevlendirdi. Genel Başkan Özdemiroğlu, depremin olduğu günün akşamından itibaren dört gün süreyle bölgeye gönderilen yardımları yerinde koordine ederek ve bizzat bunların dağıtımını izleyerek; il, ilçe ilçe ve köy köy afetzedelere ulaştırılmasını sağladı. Dağıtım sırasında bölge halkının dile getirdiği ek ihtiyaçlar da Genel Merkez Yönetimi ve Şube Yönetimleri ile koordineli bir şekilde karşılandı.

Tez-Koop-İş Sendikası deprem bölgesindeyken kendi üyeleri ile de bir araya geldi ve onların talepleri

doğrultusunda ihtiyaçlarını karşıladı. Afettede aileler Tez-Koop-İş Sendikası Burhaniye Eğitim Tesisi Tezmadra Otel'e yerleştirildi. Türkiye Kadın Federasyonu Genel Başkanı Canan Güllü ile yapılan görüşme neticesinde bölgedeki kadın ve çocukların faydalanabileceği, tam donanımlı bir konteyner yapımı sağlandı ve bölgeye gönderildi. Sanatçı Suavi ile birlikte Hatay ilinde yapılan ihtiyaç tespit çalışmaları doğrultusunda çizme, iç çamaşırı, çorap, içlik, yağmurluk, ısıtıcı, jeneratör, kibrit, mum, el feneri, odun, kömür, soba,

Powebank (telefon şarjı için) çadır, tek kullanımlık çatal, kaşık, bardak ve çorba kasesi ile gıda desteği verildi ve verilmeye de devam ediliyor.

Bu büyük yıkım, rant kapitalizminin önümüzdeki dönemde de iktidarda olmasının devletin en hayati kurumlarının karar alma mekanizmalarını tümüyle ortadan kaldıracığını; kâr ve rant odaklı yapılaşmanın daha büyük felaketlerin yaşanmasına davetiye çıkaracağını açıkça gösterdi. Ülkemizin nasıl yeniden inşa edileceği; toplumumuzun nasıl tedavi ve rehabilite edileceği temel bir soru

olarak karşımızda duruyor. Bu sorunun yanıtı ise bilimin yol göstericiliğinde kamusal politikaların hayata geçirilmesinde yatıyor. Tez-Koop-İş Sendikası olarak, 6 Şubat Depremleri sonrası süreci bir halk sağlığı sorunu bağlamında ele almaya, yıkımın arasından şehirlerimizi yeniden kurma noktasında üzerimize düşeni yapmaya devam ediyor; depremin ilk gününden itibaren gösterilen toplumsal dayanışmanın sürekliliğinin sağlanması konusunda sorumluluk üstlenmeyi sürdürüyoruz.

İş cinayetleri azalmadan devam ediyor!

Türkiye’de çalışma yaşamının bir türlü çözülmeyen en temel sorunlarının başında iş cinayetleri geliyor. Biz yıllardır “her gün en az 5 işçi iş cinayetleri sonucu hayatını kaybediyor” ifadesini kullanıyoruz. Bu sayının bırakın sıfırlanmasını azalmasını dahi göremiyorsak, demek ki burada sistematik ve bilinçli bir engel var. Bu engelin işverenlerin kâr hırsı ve onu görmezden gelen devlet aygıtı yürütücülerinin (siyasi iktidarlar) olduğu-

Hazırlayan:
gencemek

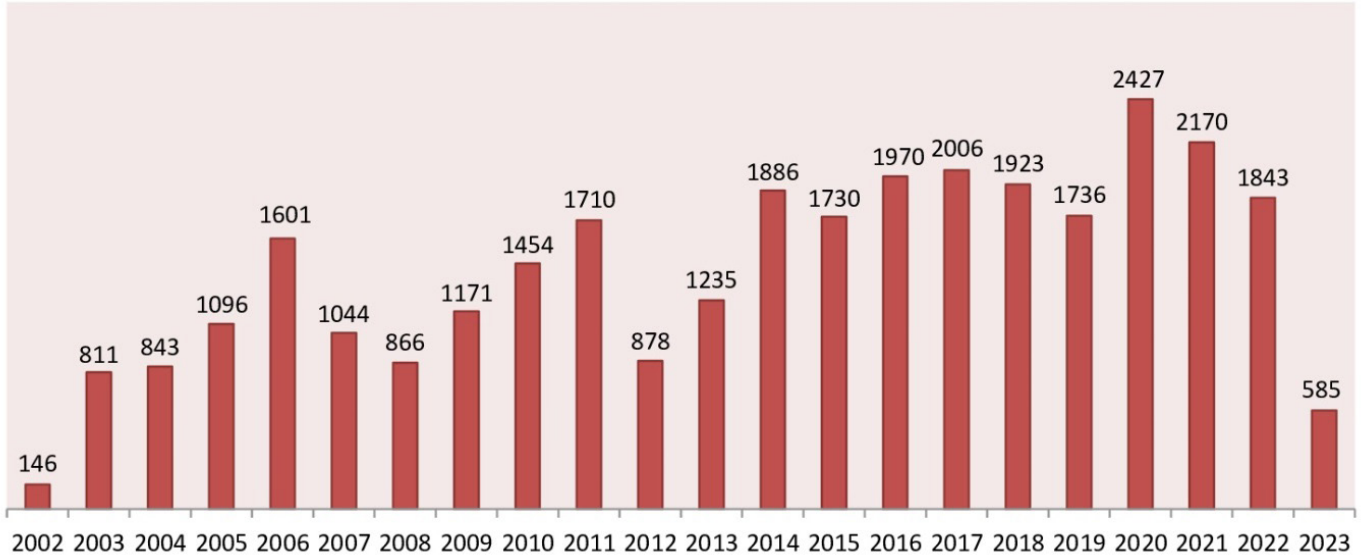

nu da biliyoruz. Ve AKP'nin 21 yıllık iktidarında ne işverenlerin ne de siyasi iktidarın bu yöndeki tutumunda bir değişiklik olmadığını veriler bize ispatlıyor.

İstanbul İşçi Sağlığı ve güvenliği Meclisinin (İSİG Meclisi) yayımladığı en son veriler, iş cinayetlerinin azalmadan devam ettiğini gösterdi. Verilere göre AKP iktidarı döneminde 31 bin 131 işçi arkadaşımız iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. Aşağıdaki grafikte 2023 yılının ilk dört ayı olduğuna dikkat edelim.

AKP'li Yıllarda En Az 31 Bin 131 İşçi Hayatını Kaybetti

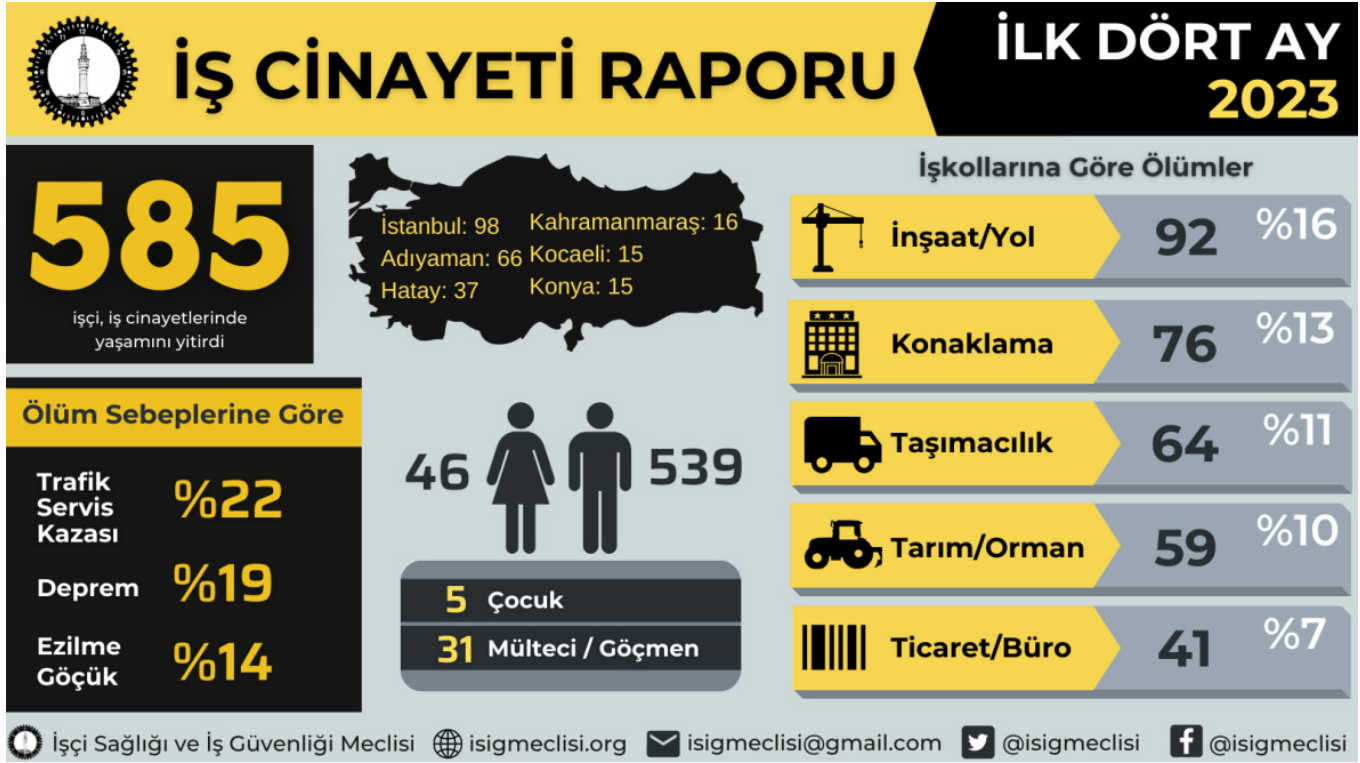
*2002-2011 Yılları Çalışma Bakanlığı, 2012-2023 Yılları İSİG Meclisi; 2002 Son İki Ay 2023 İlk Dört Ay Verileridir

İSİG 2023'ün ilk dört ayında en az 585 işçinin iş cinayetleri sonucu hayatını kaybettiğini ortaya koyuyor. İlgili dönemde en çok iş cinayeti yaşanan sektörler sırasıyla, İnşaat/Yol, Konaklama, Taşımacılık, Tarım/Orman ve Ticaret/Büro'dur.

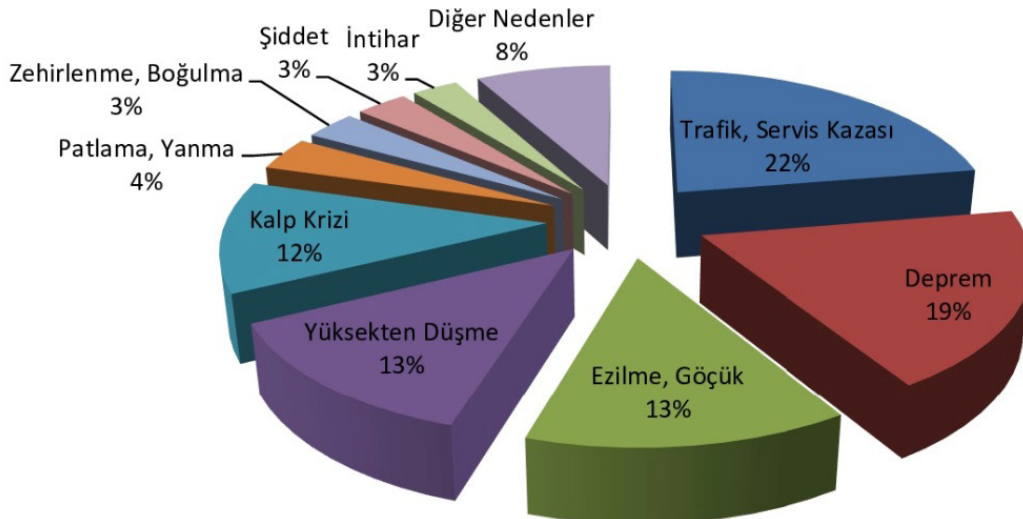
Büyük bir çoğunluğu kayıt dışı çalıştırılan göçmenler de iş cinayetlerine kurban gitmiş. Çocukların bu listede yer alması ise sözün bittiği yer...

Bu dönemde en çok karşımıza çıkan iş kazası tipleri arasında işçi servislerinin kazaları oldu. Nedenlere dair grafikte bunu açıkça görebiliyoruz. Güncel işyeri sorunlarının, geçim sıkıntılarının, gelir dağılımı bozukluklarının bireye ve ailesine yansması sonucu intihar vakalarının arttığı da görülüyor. İşyerindeki ana nedenler ise hiç değişmiyor: Yüksekten düşme ile ezilme vakaları.

2023 İlk Dört Ay / İş Cinayetlerinin Nedenlerine Göre Dağılımı

Yine tekrara düşecek biliyoruz ama her gün en az 5 işçi arkadaşımız iş cinayetleri sonucu hayatını kaybediyor ve her gün 5 ailenin ocağına ateş düşüyor, her gün 5 ailenin çocuklarının geleceği kararıyor. Mağdur aileleri sadece kayıpları yıkmıyor, zamanında ve yerinde gerçekleşmeyen adalet ve hukuk onları da canlıyken öldürüyor. Önlemler alınana ve suçluların hak ettikleri cezayı aldıkları bir adalet ve hukuk sistemi varlığını hissettirene kadar biz tekrar etmeye ve bu sorunu gündemde tutmaya devam edeceğiz.

Dergimiz basım aşamasında iken Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası Yönetim Kurulu Üyelerinin işten atıldıkları öğrenildi. gençemek ailesi olarak işverenin sendika karşısı tutumunu kınıyoruz. Umuyoruz ki Sendika yöneticileri en kısa zamanda görevlerine geri döneceklerdir...

Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası

Bu sayımızda Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası üyeleri ile bir söyleşi gerçekleştirdik.

Basın Yayın Sekreteri: Umut ERKURT

Eğitim Sekreteri: Arzu BAŞER

Sendika İl Temsilcisi: Mahmut YILDIRIM

Sendika İl Temsilcisi: Erdem YILMAZ

› Emirali Karadoğan: Kısaca sizleri tanıyabilir miyiz?

Umut Erkurt: Ben Umut Erkurt, sendika yönetim kurulu üyesiyim. Aynı zamanda Ankara sorumlusuyum . Aynı zamanda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeniym. Bir yandan yani aktif olarak öğretmenlik mesleğine devam ediyorum. Zaten bu sendikanın yönetim kurulunda, temsilciler meclisindeki herkes aynı zamanda aktif olarak mesleklerine, öğretmenlik, eğitimci mesleğine devam ediyor.

Arzu Başer: Ankara'dan yürütme kurulu üyesiyim. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde Fizyoterapist olarak çalışıyorum. Sendikamız özel öğretim kurumlarında çalışan psikolog, odyolog, çocuk gelişimci vs. birçok branştan eğitimci arkadaşımızı kapsıyor. Çünkü sözleşmelerimizi Milli Eğitim Bakanlığı ile yapıyoruz. Biz de haklarımızı alabilmek adına Öğretmen Sendikasında mücadele ediyoruz.

SÖYLEŞİ:
Emirali KARADOĞAN

Mahmut Yıldırım: Ben de edebiyat öğretmeniyim. Ankara İl temsilcisiyim aynı zamanda. Ağustos'tan beri bu sürecin içerisindeyim. Daha önce uzaktan izliyorduk. Yani özlük haklarımız okullarda oldukça azalıyor, o yüzden burada artık böyle bir bıçağın kemiğe dayanması durumu var, o yüzden elimizi taşın altına koyarak hem sınıfsal açıdan hem mesleki açıdan, hem de bu mesleğin onurunu kurtarma açısından böyle bir çabaya giriştik. Ben de bir kolejde çalışıyorum. Şu an Ankara örgütlenmesine bence bir ivme kazandı gibi yani öyle. Şu an biraz daha örgütlerine çabasıyla devam ediyoruz.

Erdem Yılmaz: Ben de özel eğitim ve rehabilitasyon merkezin-

de çalışıyorum Ankara'da. Ankara il temsilcisiyim. Ankara faaliyetiniz gayet verimli ve hızlı ilerliyor. Ankara il temsilciliğimizi de yakın zamanda açtık.

› **Emirali Karadoğan:** Peki sendika ne zaman kuruldu, neden bir ihtiyaç duydunuz, yani diğer mevcut olan sendikalar ihtiyacınızı karşılamadı mı da böyle bir şeye giriştiniz?

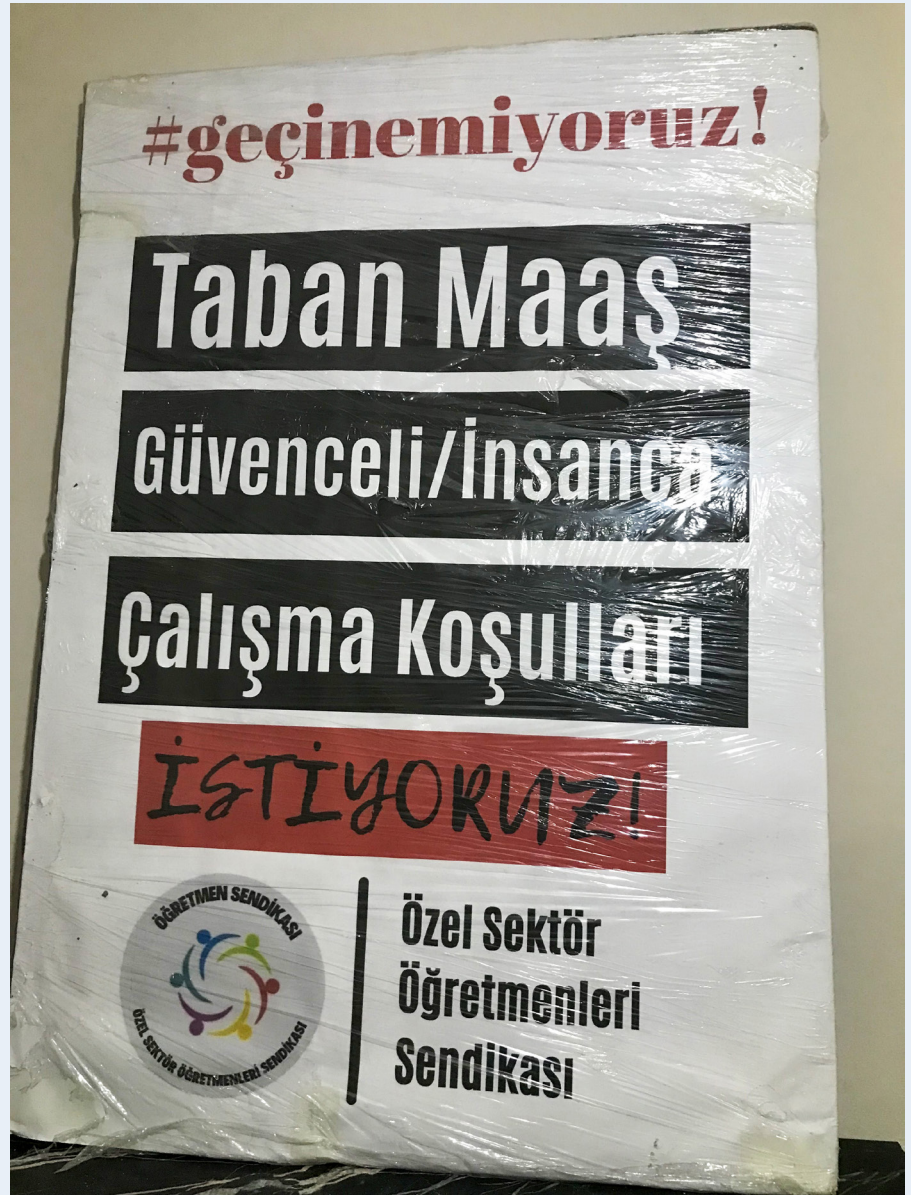
Arzu Başer: Bu soruyu ikiye mi bölsük?

› **Emirali Karadoğan:** Tabii tabii nasıl isterseniz.

Umut Erkurt: Şimdi sendikanın kuruluş aşaması pandemi dönemine dayanıyor. Pandemi döneminde bi-

zım sorunlarımız artık arşa dayandı. Zaten çok fazla sıkıntı çekiyorduk yaşıyorduk. Elden maaş almalar, mobbingler, ek ücretlerin verilmemesi, fazla mesailer angaryalar vesaire... Pandemide evin içerisine hapsedildik; ancak çalışma saatlerimiz katlandı. Çalışma saatlerimiz katlanmasına karşın aldığımız ödenekler maaşlar kuş oldu, onlardan kısıldı. Devlet bir kısmını karşıladı, patronlar kendi ödediklerinin üçte birini ödediler. Bunun üstüne bir de sigorta primlerimizi kuşa çevirdiler. Neredeyse sıfır sigorta primi ödediler. Bundan dolayı binlerce arkadaşımızın hak kaybı var. Onların da peşine düşüp onların da hakkını almaya çalışıyoruz. Pandemide böyle bir süreç işlediğinde artık bütün sorunlar boğazımıza gelinceye ve dayanamayacak bir noktaya gelince dayanışma bir anlamda şart oldu bizim için. On beş-yirmi arkadaşla başlayan bir sosyal medya grubu üzerinden öğretmen dayanışması adıyla yola çıktı. Yani bu 2020'nin ortalarına falan denk geliyor. Daha sonrasında bu insanlar birbiriyle kaynaşmaya başladı, toplantılar yapmaya başladı birbirlerini tanıdılar; birbirlerine kitap tavsiye ettiler. Sıradan öğretmen toplantıları oldu; yani kültürel ağırlığı daha fazlaydı ama zaman içerisinde bu şuna evrildi: "Çok büyük sorunlarımız var, çok büyük sıkıntılar çekiyoruz, biz ne yapacağız" diye kafa kafaya verip düşünme noktasına geldi. Ve bu toplantılardan yürütücü bir birim ortaya çıktı. Bu yürütücü birimde "biz bu işi en iyi sendika kurarak halledebiliriz, sorunlarımızı en iyi sendika çözebilir; ancak fiili mücadele sendika ile birlikte yürütülecek bir olgudur" dedik.

Daha sonra 2021'in başlarından itibaren hukuki bütün ayaklarını örmeye başladık. Bu işin tüzük vesaire gibi ne varsa artık bütün hukuksal işleri bitirdik son kertede Ağustos 2021'de 26 Ağustos diyoruz ama Eylül'de sendikamız kuruldu ve şu anda yaklaşık bir buçuk yaşında.

› Yaklaşık kaç üyeniz var?

Umut Erkurt: Bir buçuk yaşın içerisinde nereden baksanız şu anda sekiz bin üyeye dayandık. Hızla gelişen bir sendika üye sayısı. Çünkü çok büyük sıkıntılar altında boğuşan, yasalardaki neredeyse bütün hakları tamamen gaspa uğrayan insanlarız biz. Artık biz asgari ücreti altında çalıştırılma noktasına kadar geldik. Dolayısıyla da bunları gören öğretmenler dayanışmaktan örgütlenmekten başka bir yol göremiyorlar. Şimdi bu öğretmenlerin bu sendikaya gelmesindeki birinci etken ancak sadece bu değil, sendikanın bu kadar büyümesindeki asıl nokta sendikanın gerçekten içten, gerçekten özverili ve temele fiili mücadele isteğini yayarak çalışması. Öğretmenler de bu fiili mücadeleyi görüp gerçekten sonuçlar alınmaya başladığını fark edince yavaş yavaş ama artan bir ivme ile sendikamıza gelip örgütleniyorlar. Kurumlarında örgütleniyorlar. Birçok öğretmen artık eskiden sessiz bir şekilde sendikaya gelirken artık bağıra bağıra “ben sendikalıyım buradayım haklarımı aramaktan dolayı

gurur duyuyorum sendikamda” diye sözlerini söylüyorlar. Böyle geliyor sendikamız. Öğretmen Sendikası bizim kısa adımız. Uzun adımız zaten biliyorsunuz. Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası. Hassas duruyoruz biz o konuda.

› Arzu hocam sizin özel rehabilitasyon merkezlerindeki örgütlenme çalışmanız nasıl ilerledi?

Arzu Başer: Özel okullar Umut Hoca’nın da dediği gibi eğitime online bir şekilde devam ettiler ama özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde bu mümkün değil, çünkü özel gereksinimli bireylere eğitim veriyoruz. Biz de kısa çalışma ödeneklerine bağlandık üç ay boyunca kurumlarımız kapandı. O süre zarfında tabii ki kısa çalışma ödeneği vardı ancak sigortalarımız yatmadı. Bu kısa çalışma ödeneği zaten geçinmemiz için pek mümkün olmayan bir ücretti. Üzerini patronlarımız tamamlamadı. Öyle olunca da arkadaşlarımız farklı farklı sektörlerde, hiç bilmedikleri işleri yapmak zorunda kaldılar. Özel okullardaki arkadaşlarımız emek yoğun bir şekilde çalıştırıldılar. Rehabilitasyonda bu durum tam tersi, yani inşaat sektöründe çalışan arkadaşlarımız oldu, bambaşka işte çalışan arkadaşlarımız oldu.

Siz, neden mevcut olan sendikalarda mücadele etmediğimizi sormuşsunuz. Bu soru bizim için önemli diye düşünüyorum. Yani şöyle, aslında biraz yaptığımız işin özgün koşullarından kaynaklıydı. Toplantılarda öğretmen arkadaşlar bir araya geldi, Umut Hoca da bahsetti. O süre zarfında da

bunlar çokça kez tartışıldı. Daha öncesinden mesela Sosyal-İş'te örgütlenmeye çalışan arkadaşlarımız da oldu ya da çeşitli sendikalarda. Çünkü biz aslında 10 nolu iş koluna bağlıydık, ağırlık 10 nolu iş kolundayız. Bizim mevcut kurduğumuz sendika da 10 nolu iş kolu. Ama şöyle bir durum var, bu diğer arkadaşların da açıkçası getirdiği bir yorum: Diğer sendikalar hem alana hâkim değildi, hem de bu torba bir iş kolu. Bunun içerisinde: Ticaret, büro, eğitim, güzel sanatlar hepsi mevcut. Hem yaşanan problemleri uzaklardı hem de o alanın öz-nelerinin vermesi gereken bir mücadeleydi. Yani bunu biraz daha açacak olursak, aslında biz üç kanuna bağlı çalışan tek meslek grubuyuz. Bir 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 657 Devlet Memurları Kanunu. Bir de 4857 Sayılı İş Kanunu.

Haklarımızı talep ettiğimizde bize işçi statüsünde yaklaşıyorlar. Herhangi bir cezayı durum olduğunda özellikle rehabilitasyonlarda patronlar gelmeyen öğrencileri varmış gibi yazıyorlar, usulsüzlük yapıyorlar, orada direkt imza atan öğretmenler kınama cezası alıyor. Milli Eğitim Bakanlığı bizim hakkımızda işlem başlatıyor. Yani ya da işte sanki bir devlet memuruymuşçasına değerlendiriliyor. İş-leyiş olarak da Özel Öğretim Kurumları kanununa bakılıyor. İşte böyle bir açmaz içerisindeyiz.

Erdem Yılmaz: Konusu açılmışken şeyi de söyleyelim, kuruluş sürecini sormuştunuz. Yani Türkiye'de eğitim hızla piyasalaşıyor. Hani sağlık gibi aslında, bunların biz temelde

kamu hizmeti olması gerektiğini söylüyoruz aslında. Eğitime de sağlığa da ülkedeki herkesin eşit şekilde ulaşması gerekiyor. Bunları hani piyasanın eline teslim etmemek gerekiyor. Ancak hani genel ülkenin politikası eğitimin de hızla özelleştirilmesi yönündeydi. Henüz geçirdiğimiz on yılda özel okullar, kurslar, dershaneler büyük bir hızla arttı. Doğal olarak burada çalışan emekçisi sayısı da son yıllarda hızla arttı. Ancak bu artış çok düzensiz ve denetimsiz oldu. Hani tabiri yerindeyse böyle merdiven altı dershaneler, hani bir apartman dairesinden bozma kurslar haline geldi.

Mahmut Yıldırım: Okullar bile apartman dairesinde. Yani normalde eskiden yönetmelikte şey vardı değil mi, önünde şu kadar metrekaare bahçesi olacak vesaire.

Erdem Yılmaz: Aynen yani bu süre çok düzensiz oldu ve bu düzensizliğin ve mantar gibi çoğalan eğitim kurumlarının içinde ezilen yine eğitim emekçileri oldu.

› **Özel sektör eğitim kurumu tanımına hangi kurumlar giriyor, diğer bir ifade ile üye hedef kitleniz kimler?**

Arzu Başer: Bunlar motorlu taşıt sürücü kursları, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, özel okullar, hatta vakıf üniversitelerindeki arkadaşlarımız da dahil, okul öncesi kreşler var, kurslar var. Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası aslında 10 nolu iş kolundaki, torba iş kolundaki herkesi kapsamıyor; sadece özel

öğretim kurumlarında çalışan eğitim emekçilerini kapsayan bir sendika. O yüzden de biz bu problemi aslında ortak yaşadığımız problemleri birlikte hareket ederek ve bu özgül koşullara fiili bir mücadele ile reaksiyon vererek yürütebileceğimizi düşündük. O yüzden de açıkçası böyle bir mesleki örgütlenme noktasına gidildi.

› **Bu bahsettiğiniz eğitim kurumlarında yaklaşık kaç eğitim emekçisi çalışıyor?**

Mahmut Yıldırım: Haber kanalları, özellikle basın, özel sektör öğretmenleri deyince aklına hemen kolej öğretmenlerini getiriyor yalnızca. Örneğin şimdi burada iki kolej öğretmeni var, iki rehabilitasyon öğretmeni var, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası deyip sektörün altını çizmemizin vurgulamamızın temel nedeni bu alanda kolej öğretmenlerinin dışında yüz binlerce öğretmen olması. Hatta vakıf üniversitesinin dâhil etmeden bu söylediğim grup dört yüz bin civarında, özel okul dediğimiz zaman yüz yetmiş bin civarında öğretmen var.

› **Emirali Karadoğan: Sendikanızın amaçları ve çözmeyi hedeflediği temel sorunlar nelerdir?**

Mahmut Yıldırım: Herhalde ilk ve sendikanın daha çok enerji harcadığı, önemseydiği nokta taban maaş hakkının geri gelmesi. 2014 yılında değiştirilen 5580 sayılı kanunun 9. maddesinin 2. fıkrası, eskisi gibi tekrar yasalaşmasını istiyoruz. Yani devlette çalışan bir öğretmenin maaşından daha düşük olamayacağını ortaya koyan hakkın geri gelmesini istiyoruz.

Sendikamızın bu anlamda işi meclise kadar taşıdı; mecliste CHP, İyi Parti ve HDP'nin vermiş olduğu yasa önergesi daha görüşülmedi.

Mahmut Yıldırım: Bunu çok sıkı tutuyor sendikamız ki 30 Ağustos sürecinde, yani Ankara'da yaptığımız o büyük eylem ve polisin müdahalesi ile devam eden o süreçte yine özellikle taban maaşları çok gündemdeydi. Bu anlamda sesimizi duyurmak istemiştik bakanlığa, aslında ve bir sessiz yürüyüş gerçekleştirmek istemiştik, ondan sonra yine polisin tavrı sebebiyle olaylar olmuştu. En önemli nokta bu. İkincisi şu an bayağı bir can yakıcı hale gelmiş, ücretler. Yoksulluk sınırının yirmi binin üzerine çıktığı bir yerde öğretmenin maaşının hızla erimesi, dolayısıyla önceliklerimiz maaşlarımız.

Özel okul patronları bir araya gelip “ortalama şu maaşı verelim” diye kendi aralarında örgütlenip ağız birliği yapabiliyorlar.

Onun haricinde özlük hakları noktasında; haftada yerine göre beş buçuk, altı gün, yedi gün çalışıyoruz. İşte kurslarda çalışan arkadaşlarımız akşam 19.00’a kadar yani sabah 08.00 veya 09.00 Akşam 19:00-19.30 civarı çalışıyorlar.

Yine okullarda yaptığımız öğretmenlik mesleği tanımı içerisinde olmayan, özel okulların bizden veli araması talep etmesi, haftada iki kez nöbet tutmak, onun ücretini ek ödemeleri almamak.

Belirli süreli iş sözleşmesi ve kursların dokuz ay on ay üzerinde sözleşme yapması. Dolayısıyla iki üç ay

öğretmenlerimizin cebinden harcama yapmak zorunda kalması veya ek iş yapması.

Umut Erkurt: Dönem bitiminde zorla istifa ettiriliyorlar, güvencesizlik nedeniyle, “Gelecek yıl bizimle çalışmak istiyorsan iki ay ne yapıyorsan yap başının çaresine bak” deniliyor. Daha sonra ne sigorta ödeniyor ne maaş ödeniyor iki ay öyle öğretmen işte Sersefil geziyor. Şanslıysa bir iş buluyor başka bir şey bulup çalışıyor. İki ay sonra geldiği zaman o kuruma devam edecekse yeniden sözleşme yapılıyor yoluna devam ediyorlar. Ondan sonra bir on ay daha. Böylece hem bizim kıdem tazminatlarımız yok ediliyor, hem de iki aylık maaştan ve aynı zamanda sigorta primi ödemekten de kendilerini kurtarıyorlar.

Arzu Başer: Dershaneler kapandıktan sonra kurumlar iki branştan öğretmen ataması yapabiliyor: Türkçe ve matematik. Ara gruptaki edebiyatçı, sosyal bilgiler, fen, felsefe vb öğretmen arkadaşların aslında öğretmen olarak ataması yapılmıyor. Depo görevlisi, sekreter vb. olarak atanan bile var burada. Aslında Milli Eğitim Bakanlığı ile herhangi bir sözleşme yapmıyorlar. Büro elemanı olarak geçiyorlar. Onlar da 10 nolu iş kolunda ama ataması olmayan bir öğretmen. Atamamızdan kasıt, bizim diplomamız Milli Eğitim Bakanlığı’na gidiyor sözleşme yapıyor. Bu bir açık, patronlarda bunu kullanıyorlar açıkçası iki branştan atama gösteriyorlar. Bu şekilde çalıştırılan öğretmen arkadaşlarımız taban maaş hakkımız ya-

salastığında yararlanamayacaklar ya da yasada kamu dengi okul diyor ya, rehabilitasyon merkezleri, motorlu sürücü kursları, işte bunların da dahil olması lazım. Bu arkadaşların da bu haklardan yararlanmasını istiyorum ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda da atamalarının yapılmasını istiyoruz.

› **Emirali Karadoğan: Anladım. Peki, şimdi mevcut sendikal mevzuatı düşündüğümüz zaman iş kolu barajı var, işyeri barajı var, bunları göz önüne aldığınızda toplu iş sözleşmesi yapma yetkiniz şu anlık yok görünüyor. Örneğin iş yerinizdeki üyelerinizin sorunlarını çözmek adına, protokol vb. yaptınız mı?**

Arzu Başer: Toplu iş sözleşmeleri yapabilecek yetkin bir sendikayız. Ama mevcut durumdaki mevzuat bize 10 No'lu işkolunda yüzde bir ülke barajını dayatıyor. Şimdi biz bunun gerçekliğinin farkındaydık. Ama biz burada, “sendikalaşalım, sendikalı olmak önemlidir, işte biz ancak sendika ile bir araya geliriz” gibi bir düşünce ile bu birliğimizi kurduğumuzda, “biz toplu iş sözleşmeleri yapacağız, şöyle olacak” diye ileriye dönük yasalara atfeden bir beklenti ile yapmadık bunu; çünkü mevcut durumun gerçekliğini de biliyorduk. Ama bu bizim okullarımızda sendika temsilcileri seçip fiili olarak toplu iş sözleşmeleri yapamayacağımızı anlamına gelmiyor. Bunun örneklerini kurmak için elimizden geleni de yapıyoruz. Şu an zaten asgari ücrete gelen son zamdan sonra hepimiz asgari ücretin altında kaldık ve asgari

ücretin biraz üstünü almak için bile okullarımızda ciddi mücadeleler veriyoruz. Şöyle diyoruz “Asgari ücretin altında çalışmayız; asgari ücreti ret, asgarinin altına isyan”. Yasal olarak, asgari ücretin altında öğretmen çalıştıran kurumlarla ilgili sendika olarak tüm yasal işlemleri başlatıyoruz ama daha fazlasını almak için iş yerlerinde patronla çok ciddi bir mücadeleye girmek gerekiyor.

Yani kimse bize altın tepsiyle bunu sunmayacak ama okullarda yavaş yavaş örgütlenerek, yani öğretmenin lehine sözleşmeleri patronlara dayatmaya çalışıyoruz. Önümüzdeki süreçlerde de pek çok okulda toplantılar alıyoruz, rehabilitasyon merkezindeki arkadaşlarımız okullarını hareketlendiriyorlar. Okullarımızda öğretmen arkadaşlarla bir araya gelip hakkımız olanı talep ediyoruz ve mevcut durumu kamuoyuna yansıttığımız zaman mücadelenin etkisi bambaşka bir yere sığıyor. Okullarımızda bu sayede kazanımlar elde ediyoruz.

Umut Erkurt: İşte özellikle doğu illerimizdeki birkaç yerde güneyde tip sözleşmeler yaptırıldı. Rehabilitasyon ve kurslarda kurumda birleşti arkadaşlarımız ve kendi sözleşmelerini işte müzakere ederek patronla ortaya koydular ve “bu sözleşmenin dışına çıkmıyoruz ve işten de ayrılmıyoruz bu sözleşme yapılacak bu şekilde çalışacağız” diye bunu yaptırıldı.

Türkiye çapında da elli- elli beşe yakın gönüllü avukat arkadaşımız var. Biz bu avukat arkadaşlarımız aracılığıyla bütün öğretmen arkadaşlarımıza üye olan bütün arkadaşlarımıza, bütün öğretmen arkadaşlarımıza ücret-

siz avukatlık desteği veriyoruz. Herhangi bir davaları olduğunda hiçbir şekilde avukat arkadaşlarımız onlardan avukat ücreti almadan davalarını yürütüyorlar. Hatta yakın zamanda, daha bir hafta olmadı, soyadını unuttum ama Fırat arkadaşımız haklarını kazandı, okuluna geri döndü, öğrencilerine. Onun da davasını kazandık.

› **Hak gasplarına karşı ne tür eylemler yaptınız ya da yapıyorsunuz?**

Umut Erkurt: Yani bunun şöyle, bazı örneklerini asgari ücrete geçtiğimiz yıl, ikinci zamlı beraber yaşadık. Mesela Bahçeşehir Kolejini biliyorsunuzdur. Bilinen bir zincir okul. Orada arkadaşlarımız 5500+5 TL yatırılmıştı. Bu süreçte aslında sendikamızın nasıl bir çatı olduğunu da bizi hani biraz daha ortaya çıkarttı. Arkadaşlar bulundukları okullarda zaten fazlasıyla örgütlülerdi şehir şehir. Bu arkadaşlar öncelikle okullarında biraz hareketlendiler, “Ne yapabiliriz?” İşte

okullardaki, işte o illerde toplantılar aldılar. Daha sonrasında aslında bunun bir zincir okul olduğunu ve ortak bir şekilde bir şeyler yapıldığı zaman, hani orayı harekete geçirip toplu bir şekilde sesimizi duyurursak ancak kazanım elde edebiliriz diye düşünerek sendikayı aslında bir çatı olarak gördüler. Zincir okullar ama her birinin başka başka problemleri de vardı. Orada mesela online toplantılar alındı. İş yerlerindeki patronlar da sıkıştırıldı. Yani orada ciddi bir yıpratma süreci de gelişti. Her şeyden öte tabii ki bu bir sendika, sadece özel okul değil, bunun rehabilitasyonu, kreşi... Oradaki arkadaşların o zam oranını kazanabilmesi için toplu bir şekilde basınç yapıldı, yani sosyal medya ayağı ile bunu da ördük ve orada aslında 5500+5 veren patron 2000 lira zam yapmak durumunda kaldı. Bu, merkezi okullar için geçerli oldu. Tabii franchiselarda geçerli olması için ayrı bir mücadele de yürütüldü o süreçte ve bu aslında sendikamızın bir kazanımıdır.

Arzu Başer: Resmi tatillerde çalıştırılma. Kar tatili, yağmur tatilinde çalıştırılma. Pek çok şey de küçük küçük hak gasplarına uğruyorduk. Bu durum belki küçük bir problem gibi geliyor ama öğretmen emeği açısından çok büyük sorun. Mücadele ederek geri adım attırdığımız çok fazla okul oldu. Sendika olarak kar tatilinde, yağmur tatilinde, yani idari ve resmi tatillerde çalıştıramayacağına dair okullarda uyarılarda bulunduk; hatta bazen yeri geldi amiyane tabirle kurumları bastık. Çalışmayan arkadaşlar çalışan arkadaşların okullarına

gidip fiili bir şekilde kapı önlerinde eylemler yaptık. Bu süreçte velilerimiz de sendikamızla dayanışma içinde oldu.

İstanbul'da bir TL bile zam yapmam diyen bir butik okulda arkadaşlarımız patronlara ciddi basınç yaptılar, zam talep ettiler. İşte patron bir liradan daha fazlasını veremem diyerek olayı kapatmıştı. Arkadaşlar okullarda hayal gücü etkinliği yapıyoruz deyip kâğıtları koyup kapılarını açıp yaratıcı bir şekilde içerik vermeden iş yavaşlatma eylemlerine giriştiler. Fiili mücadele sonucu bir TL zam yapmam diyen patron bin lira zam yapmak zorunda kaldı.

› Öğretmenlerin örgütlenmesinin ve hak aramasının toplumsal değeri nedir?

Arzu Başer: Tüm emekçi kesimlerini yaptığı iş çok saygıdeğer çok kıymetli ama biz sonuçta yeni emekçi kuşakları da yetiştiriyoruz. Orada yetiştirdiğimiz kitle çok önemli. Ve bunlar geleceğini savunacak insanlar. Yani biz zaten hakkımızı almak için mücadele etmezsek, biz öğrencilerimize bunu nasıl aşılayabiliriz? Evvela kendimizden başlamamız gerekiyor.

› Taleplerinizin kısa dönemde karşılanmaması mücadelenizi nasıl etkiler?

Arzu Başer: O noktada belki o yüzden yaptığımız iş çok kıymetli ama taban maaş talebi halen önümüzde duruyor ve bu genel geçer bir talep değil. Mahmut hocam da bahsetti. Bunu kazanabilmek için de çok uzun erimli ve ciddi bir mücadeleye yürütmemiz gerekiyor. Elbette mevcut yasalar hep

işçilerin aleyhine patronların lehine. Bunu biliyoruz ama biz bunu değiştiremez miyiz? Zaten değiştiremeyeceğimiz inancının onda birini taşısak böyle bir uzun erimde ve ömrümüzden çalan, hakikaten de tüm arkadaşlarımızca ciddi anlamda emekler verilen, böyle bir mücadeleye kalkışmazdık açıkçası. Umutluyuz hani, umudumuz her daim diri. O yüzden de hani böyle bir şey yapıyoruz, hani mücadele yapıyoruz. Yasalar da değiştirilebilir bunun da bilincindeyiz ama bizim orada yarattığımız kamuoyu ve fiili bir hattan vereceğimiz mücadeleye bakıyor yani o iş.

Umut Erkurt: Zaten daha çok yeniyiz de, hani şu kadar zaman içerisinde böyle bir yol aldık. Biz de istiyoruz ki yani bu kurumlar öğretmen sendikasının öğretmen sendikasını tanıyarak hareket etsin şu an zaten fiili olarak hepsi tanıdı, yaptığımız işler-

den dolayı ciddi bir çekince ve aynı zamanda hiç abartmayalım korku içerisinde öyle söyleyeyim size. Öğretmenlerin yasal haklarını ortaya koyan bir broşürü görmekten bile korkar kurumlardan söz edici diyoruz, onların yöneticilerinden söz ediyoruz, onların kurum sahiplerinden söz ediyoruz. Dolayısıyla şimdi bugüne kadar görmedikleri bir hak arama mücadelesi içerisine girdi özel sektör öğretmenleri. Okul sahipleri ve müdürleri yaşamları boyunca böyle bir talepkar ve mücadele eden özel sektör öğretmeni görmediler. Bugüne kadar sırtına vurup lokmasını ağızlarından aldıkları bir özel sektör öğretmen kitlesi vardı. Dolayısıyla halen eski pratiklerini eski hukuk dışı yollarını usulsüzlüklerini zorlaya zorlaya sürdürmek istiyorlar. Bu nedenle sendikayı da bir anlamda yasa dışı bir örgüt olarak göstermeye çalışıyorlar. Anayasal hakları olan ve aynı zamanda İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde de var olan sendikal olma hakkını ellerinden almaya çalışıyorlar.

Sendika karşıtı toplantılar yapıyor okul yöneticileri. Aslında yaptıkları bu toplantıyla sendikal olma hakkına karşı doğrudan suç işliyorlar. Özel sektördeki öğretmenin sendikalaşma hakkının ne kadar meşru bir şey olduğunu kabul etmelerini sağlamak zorundayız. Öğretmen arkadaşlarımız hızlı öğreniyorlar, hiçbir şekilde artık bu söylemlere gelmiyorlar. Gerçekten hepsi böyle dalga geçerek bakıyorlar bu açıklamayı yapan yöneticilere. Onlar halen bu gözdağıyla bu korku politikalarıyla öğretmeni sindirebileceklerini düşünüyorlar ama bitti o dönem. Bunun sonrasında biz de isteriz o protokoller olsun vesaireler olsun;

ama öncelikle biz bu suç dağını yıkmaya çalışıyoruz aslında.

› Emirali Karadoğan: Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Umut Erkut: Şeyi ekleyelim o zaman, Ankara'dayız zaten. Ankara gibi bir yerde öğretmen arkadaşlarımızın en büyük sıkıntısı artan maliyetlerle zaten toplu taşımaya binış konusu. İstanbul'da bu durum söz konusu değil, örnek veriyorum orada öğretmen kimliği olan ataması yapılmış olan bütün arkadaşlarımızın MEB öğretmen indiriminden yararlanabildiği bir durum söz konusu, ama Ankara'da Melih Gökçek zamanında elimizden alınan bu hak şu anda ne yazık ki Mansur Yavaş döneminde de aynı şekilde devam ettiriliyor. Randevu talep ettik bu noktada Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden doğrudan Mansur Yavaş'tan, halen talebimize bir yanıt gelmedi. Kendisiyle bu konuyu görüşmek, doğrudan doğruya özel sektöre öğretmenin bu konudaki can yakıcı sorununu kendilerine iletmek ve çözüm üretmesini sağlamak istiyoruz. Biz resmi kurumlarda çalışan, kamu kurumlarında çalışan öğretmenlerin harcadığı emekten daha azını vermiyoruz, biz de öğretmeniz ama MEB tarafından ya da söz konusu belediyeler tarafından öğretmen olarak görülmezsek, o zaman buna ilişkin eylemlerimiz artacak. Buna ilişkin sözlerimiz artacak. Kamuoyuna buna çağrılarımız farklı yöntemlerle işleyecek. Biz buradan da işte bütün kamu kurumlarını ya da yöneticilerine aynı şekilde bu açıdan sesleniyoruz.

› Teşekkür ederiz!

Sosyal medya nasıl bir sosyallik sunuyor?

En kısa şekilde internet ortamında iletişim kurma olarak tanımlayabileceğimiz sosyal medya, hayatlarımıza her geçen gün başka bir yenilik ve gelişme sunmakta. Kâh evimizin salonunda otururken başka ülkede yaşayan bir arkadaşımızdan haber alabilme şansıya, kâh tüm albümlerini severek dinlediğimiz bir müzisyenin çocuğuyla olan fotoğrafının altına o müzisyeni ne kadar sevdiğimizi yazabilme fırsatıyla, bize, çok değil birkaç yıl öncesine kadar hayalini bile kuramadığımız bir iletişim dünyasının kapılarını açar. Sadece bununla da kalmaz, birçok habere ve yeni gelişmeye, sürekli gelişen sosyal medya araçları sayesinde tek tık uzaktayızdır. *Sosyal medya, bu anlamda erişebildiklerimizin sınırlarını oldukça genişleten bir araçtır.* Ancak sosyal medyanın sadece bunlardan ibaret olduğunu söyleyemeyiz. Sosyal medyanın bize sunduğu dünya, erişebildiklerimiz kadar erişemediklerimizi de bize gösteren bir dünyadır. Başkalarının kusursuz hayatları, kusursuz görünüşleri ve eşsiz anları ile dolu bir dünya. Yapılan

araştırmalar sosyal medya kullanımının depresif duygulanımlar, kaygı, yalnızlık hissi, düşük benlik saygısı gibi psikolojik sonuçlarla ilişkili olduğunu gösteriyor.

İnsanlar olarak yapıp ettiklerimizi başkalarının yaptıklarıyla kıyaslamaya meyilli varlıklarız. Sosyal medyada gördüğümüz içerikler bir kıyas malzemesine nasıl dönüşür sorusuna şöyle bir örnek üzerinden bakabiliriz. Fotoğraf paylaşımı yapılabilen Instagram, Facebook gibi sosyal medya araçlarından birinde bir arkadaşımızın hesabından fotoğraf olarak paylaştığı keyifli bir anına tanık olmuş olalım. Arkadaşımız sevdiğimiz bir müzik grubunun konserinin çıkışında grubun bir üyesiyle çektiği fotoğrafı paylaşmış olsun. Bu esnada aslında aramızda sözsüz bir iletişim başlar. Örneğin, arkadaşımızın bizi de çağırmamış olmasına içerleyip üzülebi-

Merve FİDAN

Sosyal medya, bu anlamda erişebildiklerimizin sınırlarını oldukça genişleten bir araçtır.

lir ve dışlanmış hissedebiliriz. Bunun yanında, konseri kaçırmış olmak da başka bir üzüntü kaynağı olur. Biz o arkadaşımızın koca gününün içindeki tek bir anına şahit olurken kendimizin gününün tamamını biliyoruzdur. O gün yaşadığımız stresi, kötü geçen günümüzü düşünürüz. Kıyaslamayı da bu düşüncelerimizle yaparız. Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin sayısını düşündüğümüzde, bunu aslında bir gün içinde yüzlerce kez yapıyoruz belki de. Bu da ister istemez, etrafımızda birilerinin bizden çok daha fazla eğlendiği, hayatın tadını bizden daha çok çıkardığı, bizim yapmak isteyip de yapamadığımız her şeyi yaptığını düşündürüyor. *Bir sürü*

insanın yapıp ettiği bir sürü şeye tanık olup kendi yapamadıklarımızı düşünüp duruyoruz. Bunları düşünmek de şüphesiz bizleri yetersiz, âtl ve mutsuz hissettiriyor. Gelişmeleri kaçırma korkusu olarak tarif edilen, bir bilgiyi, etkinliği ya da fırsatı kaçırma korkusunun sosyal medya kullanımının tüm dünya düzeyinde kitleselleşmesiyle beraber anormal derecede artması da bu açıdan bakılınca hiç de tesadüf değil.

Peki buradaki alışılmışın dışında gerçekleşen ve bizi normalde hissettiğimizden daha kötü, daha yetersiz hissettiren ne? Öncelikle, içerik paylaşılan ile bu içeriği görenler arasındaki eşitsiz iletişimin altını çizmemiz gerek. Bu eşitsizlik o kişinin o günkü tek ve belki de en iyi karesine bakarak tüm hayatının öyle olduğunu düşünmemiz ve kendimizin ise, o içeriği gördüğümüzde hissettiğimiz duyguları tüm hayatımızın özeti olarak ele almamıza dayanıyor. O süreçte vardığımız yargılar, bir süredir görmediğimiz arkadaşımızın hayatının genel olarak nasıl gittiğine, hayatındaki iyi ve kötü gelişmelerin neler olduğuna dair gerçekleştirdiğimiz bir karşılıklı sohbete değil, tek bir fotoğrafa dayanıyor. Bunun bir gün içinde karşımıza çıkan onlarca paylaşım ile perçinlenmesi de kendimiz ve başkaları hakkındaki gerçek dışı kıyaslamalarımızla sonlanıyor. Bunun da yukarıda bahsettiğim negatif duyguları arttırması da kaçınılmaz oluyor.

Elbette sosyal medyada sadece insanların güzel anlarını ve kaçırdığımız güzel şeyleri

İnsanlar olarak yapıp ettiklerimizi başkalarının yaptıklarıyla kıyaslamaya meyilli varlıklarız.

görmüyoruz. Dehşete düşürücü, korkutucu, tehditkâr ve tiksindirici pek çok görüntüye sosyal medyada her an her saniye maruz kalabilme ihtimaliyle karşı karşıyayız. Bu görüntüler, yalnızca onları görme ihtimali olan çocuklar için değil, yetişkinler için de büyük bir tehlike arz ediyor. Travmatik bir görüntüyü izlemek, görüntüleri izleyenlerde de travmatik sonuçlara yol açabilir. Bu konuda da kendimizi korumanın öneminin altını çizmek gerek. Elbette bazı videolar ve görüntüler konusunda paylaşımın yapıldığı sosyal medya platformunun uyarıları olabiliyor. Ancak bu uyarılar her zaman olmayabiliyor ve izlediğimiz görüntüler, günlük haber ve bilgi akışı içinde kaybolursa da bu içeriklerin tanık olanların belleklerinden kaybolması o kadar da hızlı olmuyor. Bu nedenle aslında kimin paylaştığını bilmediğimiz ve içeriği hakkında bir fikrimizin olmadığı videoları izlememek bahsedilen şeylere maruz kalmamak açısından önemli.

Sosyal medyadan ne beklediğimiz, ondan aldıklarımızın bizi nasıl etkileyeceğiyle doğrudan ilişkili. Sosyal medyayı yeni insanlar tanımak için veya favori haber sitelerini takip etmek için kullanmak ile daha mutlu ve yeterli bir insan olarak hissetmek için kullanmak farklı şeyler ve sosyal medyanın olası kötü etkileri de bu iki grup kullanıcı için doğal olarak daha farklı işliyor.

Sosyal medyanın bu denli yaygınlaştığı bir zamanda, sosyal medyanın zararlı etkilerinden korunmak için sosyal medyayı hiç kullanmamayı önermek pek gerçekçi ve uygulanabilir bir öneri olmayabilir. Ancak

Bir sürü insanın yapıp ettiği bir sürü şeye tanık olup, kendi yapamadıklarımızı düşünüp duruyoruz.

önemsiz gibi görünen bazı davranışları gerçekleştirmek sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkisinin sınırlandırılması için önem arz ediyor. Bunlardan en önemlisi bazı saat aralıklarında sosyal medyadan uzak durmaya çalışmak. Tüm gün sosyal medyadan uzak kalamayabiliriz, hele ki sosyal medya keyif aldığımız da bir yerse bunu yapmak gereksiz bir şey olur. Ancak bazı zamanlarda uzak kalmak, denemeye değerdir. Örneğin, sabah uyandığımızda ve gece yatmadan önce sosyal medya

araçlarını kullanmamak hem günün hem de uykunun niteliğini önemli ölçüde etkiler. Bunun yanında; akıllı cep telefonlarımız bize tüm sosyal medya araçlarına birkaç saniyede ulaşabilme özgürlüğünü verse de sosyal medyaya maruz kalma sürelerimizi kontrol etme, hatta kısıtlama olanaklarını da sunmakta. Bu konuda yaptığımız kısıtlamaların aslın-

da kendimizi değil, sosyal medyada karşımıza çıkacak içeriği kısıtlamak anlamına geldiğini unutmadan bu tarz küçük işlemlerle kendimizi koruyabiliriz.

Sosyal medyanın bize sunduğu çevrimiçi sosyalliğin, kurduğumuz fiziksel sosyallikle benzer yanları elbette var. Öncelikle; ikisinin de öznesi insan. Ancak insanların kendi iradeleriyle güçsüzlüklerini ve kırılganlıklarını sosyal medyadaki paylaşım sitelerinde paylaştıklarına pek de şahit olmayız. Orası daha çok, en iyi yanların parlatıldığı bir sahne gibidir. Bu sahnedeki ışıltıların yalan ya da doğru olduğu kesin değildir, ancak eksik olduğu kesindir. Eksik olanın tam olarak ne olduğunu yalnızca bir parçaya bakarak bilebilmemiz de mümkün değildir, ancak o parçanın bütününe tamamını temsil etmediğinin farkına varmak sosyal medyanın algımızda yaratacağı sıkıntıların önüne geçmek açısından önemli bir farkındalıktır ve sosyal medyayı kullanırken akılda tutulması gerekir.

Elbette sosyal medyada sadece insanların güzel anlarını ve kaçırdığımız güzel şeyleri görmüyoruz. Dehşete düşürücü, korkutucu, tehditkâr ve tiksindirici pek çok görüntüye sosyal medyada her an her saniye maruz kalabilme ihtimaliyle karşı karşıyayız.

Yeni isim eski düşman: TYCOON'lar

Sermayedarlar arasında ön plana çıkan kişilerin kamuya mal olması yüz yıllardır alışageldiğimiz bir olgudur. Alışageldik olmayan ise bugünün teknoloji devlerinin başındaki isimlerin (Tycoon'lar) gençler arasında rol model, idol hatta neredeyse ilah konumuna yükselmiş olmalarıdır. Peki nasıl oldu da 18. 19. yüzyıllarda irrite edici şekilde göbekli ve negatif olarak karikatürize edilen patronlar 21. yüzyılda gençler arasında rol modele dönüştü?

Amazon, Facebook, Tesla gibi büyük teknoloji firmalarının “kurucu” / patronlarının yaşam hikayelerine dair üretilen ortak bir dezenformasyon var: “*Sıfırdan geldiler*”. Bu kişilerin genelde bu dev girişimlerinin ilk aşamalarının çok mütevazı olduğuna ve yalnızca kimsenin aklına gelmeyen iyi bir fikir sayesinde işlerini bu noktaya getirdiklerine dair bir anlatı günümüzde çok yaygın bir şekilde karşılık buluyor. Çünkü bunu doğru kabul etmek mütevazı hayatlar yaşayan bizler için bu hayran olunası hayatlarla aramızda duran tek engelin bir gün aklımıza gelebilecek yaratıcı bir fikir olduğu umudu anlamına geliyor. Fakat gerçeklik bundan çok farklı.

Sıradan insanlar gibi giyinmeleri ya da sosyal medyayı etkin kullanmalarını yeni dönem patronlarını kimilerinin gözündeki daha tatlı kılta da iş sınıfsal çıkarlara gelince yeni patronlar kapitalizmin ilk zamanlarındaki fabrikatörlerden, borsa spekülâtörlerinden pek

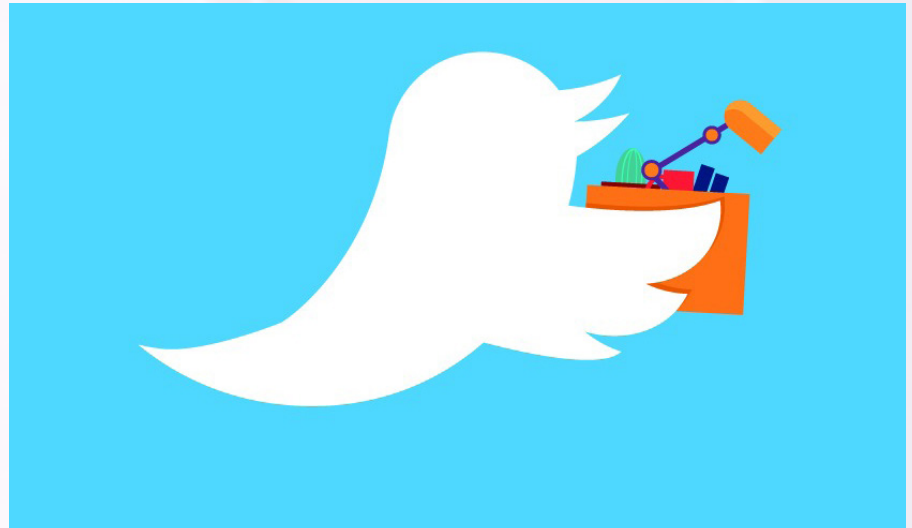
de farklı değiller. Örneğin “şakacı” ve “sempatik” Elon Musk olaylı bir şekilde Twitter’ı satın alır almaz personelin yarısını e-posta adreslerine şakalı görseller atarak işten çıkarmakta hiçbir beis görmedi. ¹ Amazon web sitesinin depolarındaki iş kazalarının sıklığı ve Amazon’un bu konudaki vurdumduymazlığı şirketin kurulduğu ABD’de komedi dizilerine bile konu oldu. ²

Yukarıdaki örnekleri sayısız bir şekilde çoğaltabiliriz. Tüm bunlar bize gösteriyor ki sahte ya da ayıklanmış başarı hikayeleri yalnızca boş umutlar yaratmaya yaramıyor ayrıca çok önemli bir gerçeği günümüz işçi gençliğinden gizlemeye çalışıyor. O da büyük kişisel

Ali Can KAYA

- 1 Walter Benjamin, “Tarih kavramı üzerine”, <https://yersizseyler.wordpress.com/2013/12/31/tarih-kavrami-uzerine-walter-benjamin/> [Erişim tarihi: 02.05.2022].
- 2 Walter Benjamin, “Tarih kavramı üzerine”, <https://yersizseyler.wordpress.com/2013/12/31/tarih-kavrami-uzerine-walter-benjamin/> [Erişim tarihi: 02.05.2022].

sermayelerin yaratıcı fikirler ve olağan üstü zekalarla değil de büyük oranda emek sömürüsüyle mümkün olduğu gerçeği. Olağanüstü buluşlarla bir anda zenginleşmiş genç patronlar efsanesi bir diğer olguyu da gözden kaçırmamıza neden oluyor; gerontokrasi.

Gerontokrasi Eski Yunancada “yaşlıların yönetimi” anlamına gelmektedir. Gerontokrasi yalnızca devlet için bir model değil, aynı zamanda iktidar ilişkisi olan her alan için de uygulanan bir modeldir. Çevremizdeki resmi, gayriresmi kurumları (aile, iş yeri, okul, siyasi parti, STK’lar vs.) biraz inceler-

sek kolaylıkla fark edeceğiz ki bu topluluklarda sözü geçen insanlar genellikle belirli bir profile uymaktadır; yaşlı ve erkek.

Hayatın tüm alanlarında “yaşlılar” tepemize böylesine çökmüşken genç emekçilerin kurtuluşu milyarda bir genç *tycoonlar*’dan biri olmak değil, gençliğin ve emeğin sözünü geçerli kılmaktır. Bunun yolu da yalnızca yaratıcı fikirler ve ilham perileri kovalayıp, yazılım öğrenmek değil okulda, iş yerinde, sendikada, her yerde örgütlenip söz sahibi olmaktır.

FİSA

Çocuk haklarının ihlali yalnız Türkiye’de değil, küresel düzeyde yaşanan bir sorun. Sadece kamu otoritelerinin mücadelesi çoğunlukla yetersiz kalıyor. Dolayısıyla bu soruna karşı toplumu oluşturan farklı grupların desteği, işbirliği ve mücadelesi ile ancak çözüm üretebiliriz. Biz de bu sayımızda Türkiye’de çocuk hak ihlallerine yönelik çalışan FİSA hakkında Ezgi Komanla bir söyleşi gerçekleştirdik.

SÖYLEŞİ: Emirali KARADOĞAN

› **Emirali Karadoğan: Sizi ve FİSA’yı kısaca tanıyabilir miyiz?**

Ezgi Koman: Çocuk gelişimi mezunuyum. 2005 yılından beri çocuk hakları ile ilgili çalışıyorum. FİSA Çocuk Hakları Merkezi de Fikir Sanat Atölyesi Derneği bünyesinde kurulmuş bir çocuk hakları Merkezi.

2005 yılında kurduğumuz Gündem Çocuk Derneği’nin Olağanüstü Hal döneminde KHK ile kapatılmasının ardından bir süre sonra, oradaki ekipten bir grubun kurmuş olduğu bir çocuk hakları merkezi. Türkiye’deki her bir çocuğun daha iyi daha mutlu, daha sağlıklı, barış içerisinde onurlu yaşaması için kurduğumuz bir merkez.

› **FİSA Çocuk Hakları Merkezi olarak neler yapıyorsunuz?**

Çocuk hakları ile ilgili en çok yapmaya çalıştığımız şey izleme ve raporlama. Yani çocuk hak ihlallerini görünür kılmaya; bu hak ihlallerine ilişkin adalet süreçleri yürütmeye çalışıyoruz. Bu konuda hem çocukları hem ebeveynlerini desteklemek önemli bizim için. Odaklandığımız birkaç alan var: Çocuk işçiliği, çocuklar için adalet çalışmaları, yaşam hakkı ihlalleri. Burada temel yaklaşımımız da; çocukların hak ve özgürlük sahibi, hayatı değiştirme gücüne sahip bağımsız özneler oldukları.

› **Emirali Karadoğan: Size göre, örneğin çocuk hakları ve ço-**

Ezgi KOMAN

Çocuk işçiliği temelinde düşündüğünüz zaman, çocuklara dair sorunların temelinde ne var?

Ezgi Koman: Öncelikle çocukların maruz kaldığı soruların sadece çocukların maruz kaldığı sorunlar olmadığını yani çocuk meselesinin, çocuk hakları meselesinin çok politik bir mesele olduğunun farkındayız. Hayatta olan biten her şey çocukları da etkiliyor. Yoksulluk varsa, ekonomik kriz varsa çocuk işçiliği artıyor, derinleşiyor, etkileri çok daha kötüleşiyor. Çatışma varsa yaşam hakkı ihlalleri ortaya çıkıyor. İklim krizi, gıda güvenliği sorunu varsa, beslenme hakkı engelleniyor. Diğer bir ifade ile hayatta olan biten her şey çocukları da etkiliyor.

Fakat bütün bunların ötesinde farkında olduğumuz şöyle bir şey de var: Yıllardır bu alanda çalışıyoruz, yeniden yeniden çocuk hakları ihlallerinin ortaya çıkmasındaki bir sebep de toplumun çocuk algısı... Yetişkinlerin, özellikle devletin ve hayatı kuran esas

sistemlerin çocuk algısı çok belirleyici. Çocuk ne devlet ne toplum tarafından hak ve özgürlük sahibi bağımsız bir özne olarak görülüyor; ya anne babasının bir uzantısı, onlara ait bir mal bir eşyaymış gibi görülebiliyor. Devlet açısından, onun bekasını sürdürecekt, varlığını devam ettirecek, geleceği kuracak nesneler olarak algılanıyor. Medya açısından baktığımızda, haberin daha çok okunmasını sağlayacak, izleyicide, okuyucuda duygusal bir takım manevralar oluşturacak birer nesne olarak düşünülüyor. Çocuklar hayatı değiştirme potansiyeline sahip varlıklar değil de, hep “maruz kalan”, “güçsüz”, “korunması gereken”, “şu anda değil gelecekte değerli görülen”, “büyüyecek, okula gidecek, işçi olacak, çalışacak, dolayısıyla devlete ve topluma borçlarını ödeyecek” varlıklar olarak görülüyor ve bu görülme şekli çocukların yaşadıkları sorunları bir kısır döngüye sokuyor. Bu algı çocuğun şu anki varlığıyla, hâlihazırdaki sorunlarıyla, potansiyelleriyle, ilgileleriyle, ihtiyaçlarıyla görünmez olmasına yol açıyor.

› **Emirali Karadoğan:** Sizce kamu otoritesi, siyasi iktidar çocuk sorunlarına dair neyi yapıyor, neyi yapmıyor ya da neyi eksik yapıyor?

Ezgi Koman: Çok fazla şeyi eksik yapıyor; ama Türkiye açısından çok net şunu söyleyebilirim, özellikle son dönemlerde medyaya da yansıdığı için de dile getiriyorum... Örneğin altı yaşında evlendirilen ve yıllarca cinsel şiddete maruz kalan çocuk... Türkiye’de çocuk koruma sistemi işlemiyor. Çocuk koruma sistemi dediğimiz şey sadece çocuğun başına kötü bir şey geldikten sonra yapılması gerekenlerle ilgilenmez. Önleyici politikalar da

geliştirir. Ancak Türkiye’de böyle bir sistem yok. Bir çocuk hangi riskler altında, nerelerde neye maruz kalabilir? Bununla ilgili bir fikri yok devletin... Ve buna ilişkin de bir önlemi, önleyici politikası yok. Aslında çok umursadığını da ne yazık ki söyleyemeyiz; çünkü çocuk hakikaten şu anki varlığı ile değerli değil. Ancak yetişkinlik döneminde değerli -ki yetişkinlerin de kendi açımızdan baktığımızda kendimizi ne kadar değerli, ne kadar özne hissediyoruz, ne kadar özne olarak görüldüğümüzü hissediyoruz bu bile tartışmalı...

Dolayısıyla çocuk hep nesne, bir şeyler için araçsallaştırılmış durumda.. Devletin algısı da hep bu yönde oldu. Devlet için çocuk, her dönem bir şeyin aracı oldu. Çok uzun süre daha militarist bir devlet algısıyla, geleceği kuracak “milliyetçi, Türk” olarak, olacak şekilde yaklaşıldı. AKP döneminde, bu algıda bir kırılma yaşandı Türklüğün yanı sıra çocukların “dindar kindar” bir neslin temsilcisi olarak yetiştirileceği söylendi. Dolayısıyla her dönemin kendi ideolojisi temelinde çocuklar devlet tarafından; araçsallaştırılarak, çeşitli yöntemlerle üzerinde tahakküm kurularak - geleceği kuracak özneler değil- oluşturulmak istenen geleceğin sadece nesnesi haline getirildi...

➤ **Emirali Karadoğan: Kısa, orta ve uzun dönemde yapılması gerekenler neler olabilir?**

Ezgi Koman: Biz hep şey söyledik; Gündem Çocuk Derneği zamanında da şimdi de yeniden yeniden söylüyoruz: Türkiye’nin çok acil bir çocuk politikasına ihtiyacı var. Hak temelli, insan haklarına dayalı, çocuğu özne olarak gören, bütün potansiyellerini

kabul eden, bir çocuk politikasına ihtiyaç var. Öncelikle bunu oluşturmak gerekiyor. Bunu oluştururken de tabii ki tedricen yapması gerekenler var. Çocuk Koruma Kanunu var örneğin. Bu kanun Türkiye’de, 0-18 yaş çocuk olarak kabul eder ve birtakım çocuklarla ilgili süreçleri tanımlar. Ama ve az önce dediğim gibi bu kanun çocuğun başına “kötü bir şey” geldikten sonra yapılacakları tanımlar Oysa bizim önleyici bir bakış açısına ihtiyacımız var. Bu kanunun bu bakış açısıyla yeniden düzenlenmesi gerekiyor.

Eşitlik meselesi çok kritik. Her anlamda, hem çocuğun toplumun diğer özneleriyle eşit olması, eşit haklara sahip olması ama aynı zamanda farklı gruplara ait farklı grupların içerisinde bulunan çocukların maruz kaldığı ayrımcılıkla mücadele edilmesi önemli. Buna dair de birtakım çalışmaların yapılması gerekiyor.

Bir başka önemli konulardan biri de tarikatlardaki çocuk meselesi. Altı yaşında evlendirilen tarikatlardaki çocuk ne yazık ki aslında ilk vaka değil... Ne yazık ki çokça başka vakalar da duymuştuk. Ancak hiçbir önlem alınmadığı, etkili politika geliştirilmediği için; şu gün bir tarikatka kaç çocuk var, kaç çocuk bu tür risklerle karşı karşıya bunu bilmiyoruz; çünkü devletin elinde çocuklara ilişkin böyle bir hak temelli politika üretmek için oluşturduğu bir veri sistemi yok. Mesela bu veri sisteminin hemen kurulması gerekiyor; acil olarak bunun oluşturulması gerekiyor ki, ne yapılması gerekiyor, kim risk altında, kaç çocuk ne yaşıyor bilelim.

➤ **Emirali Karadoğan: Bir de sizin çocuk sendikaları ile ilgili çalışmalar yürüttüğünüzü bili-**

Çalışan Çocuklar Latin Amerika Hareketi MOLACNATS'LI ÇOCUKLAR NE DİYOR?

"ÇALIŞAN ÇOCUKLAR YA DA
ÇOCUKLARIN GENELİ HAKKINDA
BİR KARAR ALINACAĞINDA
BİZİM DE BİR SÖZ VE OY HAKKIMIZ
OLMASINI İSTİYORUZ!"

Konferansa kayıt olanlara katılım linki gönderilecektir.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK:
Çocuk İşçi Örgütlenmeleri Hindistan Örneği
Web Konferans

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİ
6 KASIM 2022 SAAT 16:00'DA
ÇALIŞAN ÇOCUKLAR
HİNDİSTAN HAREKETİ
"THE CONCERNED FOR
WORKING CHILDREN"DAN
DİNLEYECEĞİZ!

Konferansa kayıt olanlara katılım linki gönderilecektir.

<https://chm.fisa.org.tr/> @fisaachen chm@fisa.org.tr

yoruz. bu çalışmadan da kısaca bahsedebilir misiniz?

Ezgi Koman: Evet, yaptığımız bu çalışma çocuk işçilerin örgütlenmesine ilişkin bir çalışma. Bunun temelini de şu oluşturuyor: Biz daha önce deli getirdiği gibi, çocukları hak sahibi, özgürlük sahibi bireyler olarak görüyoruz. Çocuklar sadece şiddetten korunması, istismardan korunması, kötü muameleden korunması gereken varlıklar değil, onların özgürlükleri de var. Örneği örgütlenme özgürlükleri var. Dolayısıyla bu çalışmayı bir yandan da örgütlenme özgürlüğü temelinde ele alıyoruz. Evet, çocukları eşit bağımsız bireyler olarak görüyorsak o zaman onları katılım mekanizmalarına dâhil etmemiz gerekiyor. Ama tabii ki bu katılım mekanizmalarının da çocuklara uygun mekanizmalar olması gerekiyor. Dolayısıyla bu çalışmaya oradan bakıyoruz.

Bu çalışma kapsamında bizzat çocuk işçilerle görüşmeler yaptık, birtakım örgütlenme pratikleri içerisindeler mi onları anlamaya çalıştık. Dediğim gibi amacımız çocuk işçiliği, Türkiye gibi

ülkelerde hakikaten çok sert geçiyor... Çocuk işçiliği demek aslında bir dizi hak ihlali demek.... Ama gerçekte en az iki milyon çocuğun da çalıştığını biz biliyoruz. Ve bunun bugünden yarına hemen ortadan kaldırılacak bir sorun olmadığını da biliyoruz. Dolayısıyla bu çocuklar çalışmak zorundayken kendilerini nasıl koruyacaklar, bütün bu haklara nasıl erişebilecekler gibi sorular var kafamızda. Bunu çocuklarla konuşmak istedik. Dolayısıyla böyle bir örgütlenme pratiği içerisindeler mi anlamaya çalışıyoruz. Biz de merak ediyoruz. Hani hakikaten çocuklar örgütlenebilirler mi, örgütlenmek istiyorlar mı? Çünkü yapmamamız gereken bir şey var: hiçbir özne için onlar adına konuşamayız. Öznenin kendisinin konuşması gerekiyor. Hakikaten çocuklar da özneler ve ne düşünüyorlar, örgütlenmekten anladıkları ne, kastettikleri ne, belki de bizim hiç bilmediğimiz örgütlenme biçimi ile onlar zaten örgütlüler... Ya da bu şekilde örgütlenmek istiyorlar, belki bir süre sonra zaten kendileri örgütlenecekler. O yüzden de her alanda çocukları dinlemek, anlamak ihtiyacımız var. Çocuklarla ilgili çalışmalar yaparken bunu da yapmak zorundayız. Çocuk sendikası meselesi örneğin... Bilmiyorum, gerçekten bunu çocuklarla tartışmak istiyoruz ama çocuklar için bu ne demek, sendika ne demek? Bizim anladığımız, bildiğimiz, deneyimlediğimiz anlamdaki bir sendika onlar için gerçekten bir karşılığı var mı... Oralarda kendilerini var edebilirler mi, yoksa başka bir şeyden mi söz edecekler? Bunları daha önümüzdeki dönem biraz daha anlayacağız sanırım.

➤ **Emirali Karadoğan: Teşekkür ederiz.**

Çıracılığın Teşviği: Çocuk Kırımına Açılan Kapı ve Sendikalar

Uzunca bir süredir iş hukukunda politika hedefi işçilerin korunup güçlendirilmesi ve gelirin yeniden dağıtılmasından, esnekliğin ve rekabet edilebilirliğin artırılmasına (şirketlerin korunmasına) yönelmiş durumda. Bu kapsamda istihdam düzeyinin korunması bahanesiyle çalışmaya bağlı haklar, koruma ve güvenceler bir bir ortadan kaldırılıyor ya da sınırlandırılıyor. Sosyal haklar hem koruma altına alınan nüfus hem de sağlanan koruma unsurları bakımından daraltılıyor. Bu durum Türkiye’de çocuk işçiliğinin mesleki eğitim adı altında perdelenerek, devlet eliyle desteklenmesine olanak sağlıyor. Sendikaların çocuk işçiliği karşısındaki ilgisizliği sorunu daha da derinleştiriyor. Bu yazıda iktidar tarafından çeşitli teşvik ve kolaylıklarla yaygınlaştırılan çırak ve stajyer istihdamını çocuk işçilik ve işyeri sağlık ve güvenliği bağlamında ele alacağız.

İşsizlik Sigortası Finansmanı Güvencesizliğin İnşası

Tarihsel olarak devletin çalışma ilişkisinin güçsüz tarafını oluşturan işçileri korumaya yönelik ilk müdahaleleri yalnızca çocukları kapsayan son derece dar kapsamlı düzenlemelerle başlamıştır. İşe başlamada asgari yaş, günlük çalışma süresi gibi sınırlı hak-

lara odaklanan bu ilk düzenlemeler zamanla hem konu bakımından (ücretten, sosyal sigortalara, endüstriyel demokrasiye uzanan bir genişlikte) hem de kişiler bakımından çeşitlenip genişleyerek genelleşmiştir. Bu yönüyle sosyal haklar yönünden farklı ülkelerin deneyimlerinin ortak bir rotayı izlediğini söylemek mümkündür. Başlangıçta sınırlı/belirli grupları hedefleyen korumalar zamanla sınıfın tamamını kapsayan genel bir niteliğe doğru evrilmiştir.¹ Korumadan yararlanma istisnai bir durumken koruma kapsamının dışında kalma istisnai bir durum haline gelmiştir.

Ancak iş hukukunun politika yöneliminin değişmesiyle birlikte son 40 yılda temel eğilim, yeni istisnalar yaratma ya da eski istisnaları genişletme biçiminde genellikten uzaklaşma şeklindedir. Yasal düzenlemeler ya da yargısal müdahalelerle işletmelerin maliyetlerini azaltmaya yönelik kuralızsızlaştırma, güvencesizleştirme pratikleri milyonlarca emekçiyi, güvencesiz-eğreti istihdam formlarına mahkum etmiş durumdadır. Bu yeni eğilimle birlikte, genellikten uzaklaşma ve yalnızca seçilmiş grupların (çoğunlukla çekirdek işgücü olarak tanımla-

Nail Dertli

¹ Kuşkusuz sağlanan korumanın düzeyi ve kapsamı ülkelere göre değişmektedir. Özellikle merkez ve çevre ülkeler açısından koruma altındaki nüfusun payı önemli ölçüde farklılaşabilmektedir.

fotoğraflar
"Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı" arşivinden...

nan işçilerin) sunulan güvencelerden yararlandığı bir istihdam rejimi ortaya çıkmaktadır. Bu istihdam rejiminin temel özelliği, iş hukuku tarafından geçmişte özel olarak hedeflenen/korunan en kırılgan grupların sunulan güvence ve korumalardan yararlanamamasıdır. Tersine, şimdi geriletici (ters) seçiciliğin bir sonucu olarak bu gruplar dışlanmaktadır.² Bu grupların başında çocuklar gelmektedir.

Belirli grupların sosyal mevzuatın sunduğu koruma ve güvencelerden dışlanması anlamında geriletici seçicilik Türkiye’de özellikle son 20 yılda son derece yaygın bir güvencesizleştirme aracı olarak uygulanmaktadır. İŞKUR tarafından yaygın olarak başvurulmuş toplum yararına çalışma uygulamaları, işbaşı eğitimi gibi beceri kursları ile mesleki eğitim adı altında çırak-stajyer ve kursiyer istihdamı bu geriletici seçiciliğin tipik örnekleridir. İşçilerin ücretlerinden kesilen primlerle oluşturulan ve yakın dönemde bir çeşit işvereni teşvik fonuna dönüşen İşsizlik Sigortası Fonu’nun işçilerin sosyal mevzuattan kaynaklanan hak ve güvencelerinden mahrum kıldığı güvencesizleştirme sürecinin finansal kaynağını oluşturmuş olması trajiktir. Ancak daha trajik olanı, bu fonun çocuk işçiliğinin perdelenerek teşvik edilmesinin bir aracı haline gelmiş olmasıdır.

Geriletici Seçicilik Örneği Olarak İşçi Benzeri Kişi (Çırak) İstihdamı

Geriletici seçiciliğin yeni istisnalar yaratma ya da mevcut istisnaları genişletme yoluyla sağlandığını belirtmiştik. Son 10 yılda çırak, stajyer ve kursiyer istihdamını teşvik eden, kolaylaştıran hatta finanse eden istihdam politikaları bu çerçevede ele alınmalıdır. Çıraklık örneğinden ha-

² Davidov G (2014) Setting Labour Law's Coverage: Between Universalism and Selectivity, *Oxford Journal of Legal Studies*, 34/3: 543-566.

reket edelim. Çıraklıkta yaş sınırlan-
dırılmasının kaldırılması, çıraklığın ör-
gün eğitime dahil edilmesi, çırakların
iş kazası ve meslek hastalığı sigorta
primlerinin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan
karşılanması, çırak çalıştırmak
için gerekli olan usta öğretici belge-
sine erişimin kolaylaştırılması, usta
öğretici başına çalıştırılabilecek çırak
sayısının 12'den 40'a çıkarılması gibi
düzenlemeler esasında işyerinde işçi
benzeri kişi (örneğimizde çırak) çalış-
tırma istisnasını genişletmeyi amaç-
lamaktadır. Bunun sonucu olarak
Türkiye'de çırak sayısı son bir yılda
yaklaşık 2 kat artmıştır.³ Ancak tab-
loya benzer politikalarla teşvik edilen
stajyer ve kursiyerleri de dahil ettiğimi-
zde durum daha da belirgin bir
nitelik kazanmaktadır: Son 10 yılda
çırak, stajyer ve kursiyer adı altında
çalıştırılanların (yani işçi benzeri ki-
şilerin) sigortalı çalışan işçi sayısına
oranı %4'ten %12'ye çıkmıştır. Baş-
ka bir ifadeyle, işçi olarak kabul edil-
medikleri için iş kanunu ve sosyal gü-
venlik mevzuatı kapsamında sunulan
koruma ve güvencelerden yararlan-
mayan işçi benzeri kişilerin sigortalı

işçilere oranı %12'ye çıkmıştır.⁴

SGK'ya Göre Çırak ve Stajyerlerin Sigortalı İşçi Sayısına Oranı⁵

Bu olağanüstü artışta şu üç şeyi özel-
likle akılda tutmak önemlidir.

Birincisi, artış çok büyük ölçüde ço-
cukların mesleki eğitim adı altında
ucuz işgücü olarak işyerlerine sürül-
mesi ile ilgilidir. Çırak ve stajyerlerin
çok ciddi bir bölümü mesleki eğitim
merkezleri ve meslek liselerindeki 18
yaşın altındaki öğrencilerdir.

İkincisi, yasal asgari ücretin de al-
tında bir ücretle “yasal” olarak ça-
lıştırılan bu çırak ve stajyerin sayısı
2 milyonu geçmiştir. Bu resmi işsiz
sayısının %60'ına denk gelen son
derece yüksek bir sayıdır ve özellik-
le küçük ve orta ölçekli işyerlerinde
ücretlerin baskılanmasının, işgücü
maliyetlerinin düşürülmesinin aracı
olarak kullanılmaktadır.

Üçüncüsü bu çalışanlar işçi sayılma-
dıklarından işçilik statüsüne bağlı ko-

3 Çırak sayısına ilişkin kurumların istatistikleri
birbirini tutmadığı gibi bakanların açıklamaları da
kurum verileri ile örtüşmemektedir. Bu çalışmada en
güvenilir veri olarak SGK istatistiklerinden hareket
ettik. Bakanlık tarafından açıklanan çırak sayısı çok
daha yüksektir.

4 Çıraklar ve stajyerler işçi olarak kabul edilemez. Zira
söz konusu konumda çalışan
kişiler açısından çalışmaları karşılığında ücret
ödenmesi asli bir unsur değildir. Önemli olan
bir meslek ve sanatın öğretilmesi yahut meslek ve
sanatın uygulanmasına dair pratik
uygulamanın geliştirilmesidir.

5 <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylik/42919466-593f-4600-937d-1f95c9e252e6/>

Yıllar Years	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 Aralık (December)
1- Zorunlu - Compulsory	12.363.785	13.093.230	13.713.717	13.415.843	14.477.817	14.229.179	14.314.313	15.203.423	16.169.679	17.332.991
2- Çırak - Apprentices	320.730	359.948	392.908	1.170.080	368.373	341.659	319.017	346.624	330.828	639.302
3- Stajyer ve Kursiyerler (**) - Intern and trainee	120.328	146.892	285.681	359.345	1.136.055	1.161.122	1.082.512	1.440.762	1.540.226	1.492.323
Çırakların Zorunlu Sigortalılara Oranı	2.6	2.7	2.9	8.7	2.5	2.4	2.2	2.3	2.0	3.7
Çırak/stajyer ve Kursiyerlerin Zorunlu Sigortalılara Oranı	4	4	5	11	10	11	10	12	12	12

fotoğraflar
"Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı" arşivinden...

ruma ve güvencelerden yoksundur. Örneğin bu çalışanlar uzun vadeli sigorta kolları kapsamında sunulan güvencelerden tümüyle mahrumdur. İşyerinde çalışarak geçirdikleri süre emeklilik, ölüm ve maluliyet sigortaları kapsamında dikkate alınmamaktadır. Aynı şekilde ihbar ve kıdem tazminatı gibi işçilik alacaklarından da yararlanamamaktadırlar. Ayrıca yasa gereği kolektif haklardan dışlanmaktadır. Bu onları işveren karşısında daha da kırılgan hale getirmektedir.

Geriletici Seçicilik İşyeri Sağlık ve Güvenliğini Tehdit Ediyor

İşyerlerinde işçi benzeri kişilerin (çırak ve stajyerlerin) sayısının olağanüstü bir hızla artması işçilerin sağlık ve güvenliği açısından ne anlama geliyor? Bakanlık yetkilileri bilgi vermekten kaçındığı için bunların hangi sektörlerde, hangi işkollarında, ne tür ve ölçekteki işyerlerinde çalıştıklarını bilmiyoruz. Bununla birlikte işyerlerinde çırak ve stajyer sayısı hızla artırılırken bunları istihdam edecek işyerleri için sağlık ve güvenlik yönünden özel bir koşul getirilmemiştir. Bir işyerinin çırak çalıştırabilmesi için işyerinde usta öğretici belgesine sahip bir usta öğreticinin bulunması yeterlidir. Hatta MEB usta öğretici başına çalıştırılabilecek çırak sayısının 12'den 40'a çıkarmıştır.⁶ Bunun sonucu olarak bugün sanayi sitelerinde 2-3 işçinin yanında onlarca çırakın çalıştığı işyerleri ortaya çıkmıştır. Çalışma ortam ve koşulları insan sağlığı yönünden denetlenmeden/değerlendirilmeden yüzbinlerce çocuğun bir anda işyerlerine sürülmesi çocukların yaşam hakkı için açık ve yakın bir tehlikedir. Bu koşullarda herhangi bir ön hazırlık yapılmadan sağlanan artış çocukların yoğun şekilde iş kazasına maruz

6 Eğitim Reformu Girişimi (2022) Eğitim İzleme Raporu 2022, 27. <https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2022/>

kalması, yaşamını ya da sağlığını yitirmesi sonucunu doğurabilir.

Diğer taraftan bilimsel çalışmalar erken yaşta çalışmaya başlamanın çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkilediğini güçlü bir şekilde belgelemiştir.⁷ Yakın zamanlı bir çalışmada çırak çocukların yaşlarına göre boy uzunluğu ve vücut ağırlığında geride kaldığı tespit edilmiştir.⁸ Bedensel yıpranmalar, aşırı zorlamaya bağlı deformasyonlarla birlikte bunlar çocuk kırımının birer göstergesidir ve çocukların işyerlerine kitlesel sürümünün olası sonuçlarını işaret etmektedir.

Sendikalar Çocuk Kırımına Payanda Olmamalı

Çıraklık Türkiye’de çocuk işçiliğinin bir biçimidir. Alan araştırmaları çıraklık uygulamasının bir mesleki eğitim olmadığını, çocukların haftanın 5-6 günü işyerlerinde günde 10-12 saat diğer işçilerle aynı hatta bazen daha ağır koşullarda çalıştırıldığını göstermektedir. Yani çıraklık/stajyerlik uygulaması, istihdam ilişkisinin gerçek niteliğini perdeleyen bir işlev görmektedir. Bu perdeleme aynı zamanda “işçi benzeri kişi” statüsünde çalıştırılan çırak ve stajyerlerin sendika ve toplu sözleşme haklarından yararlanmasını da engellemektedir. Çünkü Sendikalar Yasası işçi niteliği olmayan çırak ve stajyerlerin sendikali olmasına izin vermemektedir. Sendikalar da çırak ve stajyerleri üye yapmak, onların sendikal faaliyetin bir parçası kılmak için çaba harcamamaktadır.

fotoğraflar
“Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı” arşivinden...

⁷ Bu konuda örnek bir çalışma için bkz. Duyar İ (2013) Çalıştırılan çocuklarda bedensel yıpranmalar. *İnsanbilim Dergisi*, 2(1), 1-14.

⁸ Bkz. Demir M ve Duyar İ (2021) İstanbul’da Çırak Olarak Çalıştırılan Kız Çocuk ve Gençlerin Fiziksel Büyüme ve Gelişimleri, *Toplum ve Hekim*, Cilt 36 (2): 147-160.

fotoğraflar
"Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı" arşivinden...

Oysa çırak ve stajyerlerin sendikal haklardan yararlandırılmaması bir hak ihlalidir ve Türkiye'nin de onayladığı ILO'nun 87 Nolu Sendika Özgürlüğü ve Sendika Hakkı sözleşmesine aykırıdır. ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi birçok kararda mesleki eğitim sözleşmesi ile istihdam edilen çalışanların, örgütlenme hakkına sahip olduğunu özellikle vurgulamaktadır. Dahası "İşçilerin işverene bağlı bulunduğu çıraklık veya diğer statülerin, çalışan örgütlerine katılma ve faaliyetlerinde yer alma hakları üzerinde hiçbir etkisi olmamalıdır." tespitinde bulunmaktadır.⁹ Oysa Türkiye'de MEB'in hazırladığı mesleki eğitim/staj sözleşmesinde öğrencilerin yükümlülükleri arasında "sendikal etkinliklere katılmamak" da yer alıyor. Yani MEB, yasağı sendika üyeliğinden sendikal faaliyete kadar geniş bir çerçevede uyguluyor. Bu yasağı öğrenci disiplini yönetmeliği ile perçinliyor.

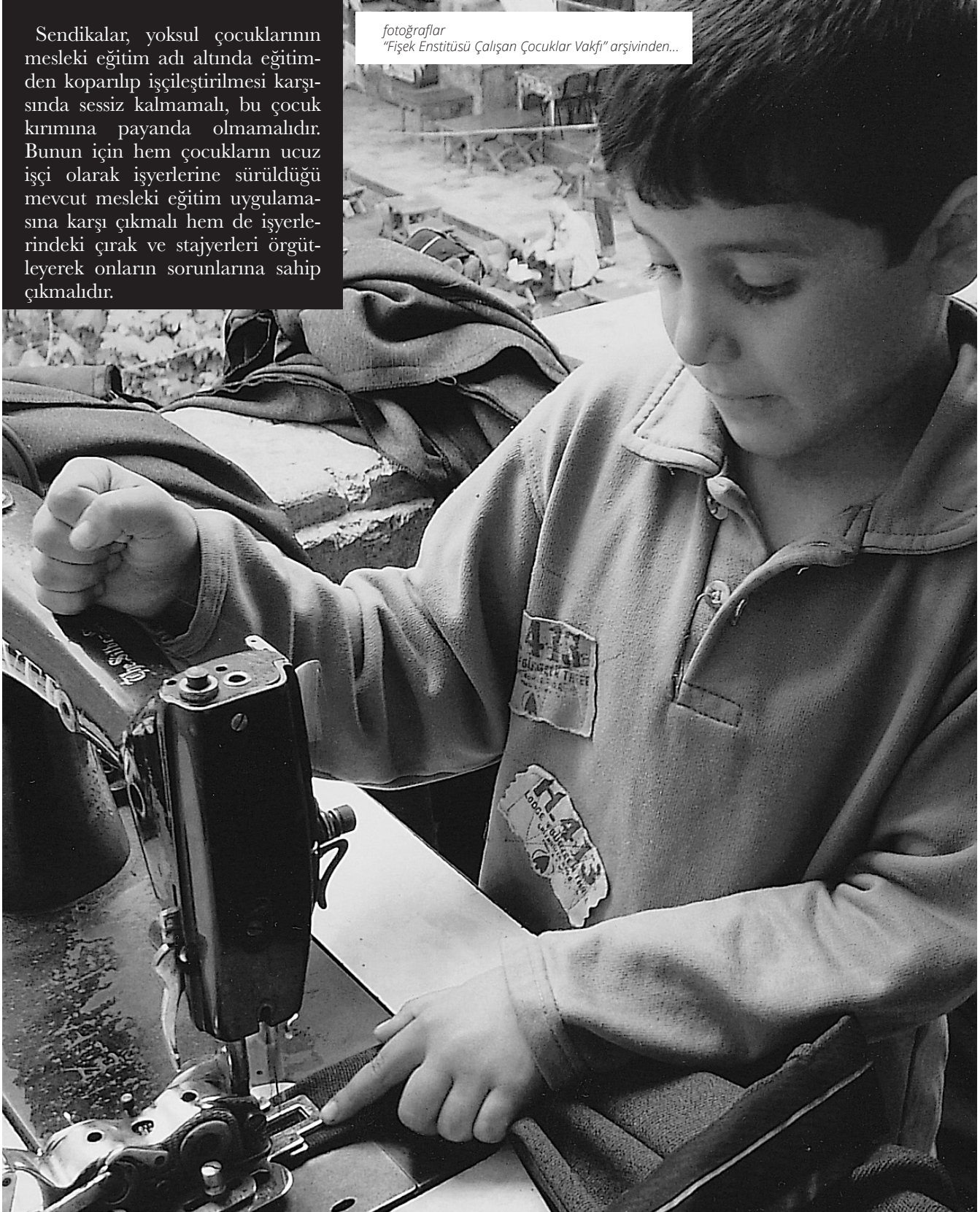
Bilimsel çalışmalar sendikal işyerlerinin sendikasız işyerlerinden daha sağlıklı ve güvenli olduğunu göstermekte, sendikaların işçi sağlığı ve iş güvenliği üzerinde olumlu etkide bulunduğunu ortaya koymaktadır. Çocukları sağlıksız-güvenliksiz işyerlerinde çalıştırmaya yönlendirip onlara sendikal faaliyeti yasaklamak, işyerlerinde çocuk kırımına kapı aralamaktır. Binlerce yoksul çocuğun yaşamına ve sağlığına mal olacak çıraklığın devlet tarafından teşviki politikasının sonuçlarını önümüzdeki yıllarda iş kazası istatistiklerinde daha net göreceğiz.

⁹ ILO (2018) Örgütlenme Özgürlüğü, Cenevre. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_666543.pdf.

Sendikalar, yoksul çocuklarının mesleki eğitim adı altında eğitimden koparılıp işçileştirilmesi karşısında sessiz kalmamalı, bu çocuk kırımına payanda olmamalıdır. Bunun için hem çocukların ucuz işçi olarak işyerlerine sürüldüğü mevcut mesleki eğitim uygulamasına karşı çıkmalı hem de işyerlerindeki çırak ve stajyerleri örgütleyerek onların sorunlarına sahip çıkmalıdır.

fotoğraflar
"Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı" arşivinden...

Çalışma Yaşamına İlişkin Güncel Bilgiler

2023 YILI ASGARİ ÜCRET HESABI

Asgari Ücret (Brüt)	10.008,00 TL
SGK İşçi Primi (%14)	1.401,12 TL
İşsizlik İşçi Primi (%1)	100,08 TL
Kesintiler Toplamı	1.501,20 TL
Net Ödenen	8.506,80 TL

PRİME ESAS KAZANÇ ALT VE ÜST SINIRLARI

Prime Esas Kazanç Tabanı-Günlük	333,60 TL
Prime Esas Kazanç Tavanı-Günlük	2.502,00 TL
Prime Esas Kazanç Tabanı-Aylık	10.008,00 TL
Prime Esas Kazanç Tavanı-Aylık	75.060,00 TL

STAJYER VE ÇIRAKLIK ÜCRETLERİ

Stajyer Ücreti/Çalışan Sayısı 20+ İş Yerleri	2.552,04 TL
Stajyer Ücreti/Çalışan Sayısı 20'den Az İş Yerleri	1.276,02 TL
Stajyer Ücreti / Mühendislik Fak. Öğrencisi	2.977,38 TL
Çırak ve Aday Çırak Ücreti	2.552,04 TL

İŞ SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA OLANLAR AÇISINDAN SGK PRİM ORANLARI

Sigorta Kolları	Sigortalı Payı (%)	İşveren Payı (%)	Toplam (%)
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalıları Primi	9	11	20
Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi	-	2	2
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
İşsizlik Sigortası Primi	1	2	3
Toplam	15	22,5	37,5

KIDEM TAZMİNATI TAVANI

01.01.2023-30.06.2023	
Kıdem Tazminatı Tabanı	10.008,00 TL
Kıdem Tazminatı Tavanı	19.982,83 TL

Halit Kıvanç'ın ardından...

Bir kuşağın televizyonla ve radyoyla kurduğu bağın en önemli yüzlerinden ve seslerinden biri olan Halit Kıvanç'ı kaybettik. Kimilerimiz onu televizyon ve radyodaki spor programlarından, kimilerimiz çocukluğumuzun 23 Nisan etkinliklerindeki coşkusundan, kimilerimiz ise çeşitli konularda yazdığı pek çok kitapla tanıdık. Şimdi ona veda ederken hayat öyküsüne bir bakalım.

Tam adı Halit Mecit Kıvanç'tır. Gazeteci, yazar, çevirmen, radyo/ tv spor sunucusu ve yorumcusudur. 18 Şubat 1925 İstanbul'da doğar. Fatih İlkokulu, Pertevniyal Lisesi'ne gider. 1948 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirir. Üç ay kadar Siirt'in Kozluk ilçesinde hâkimlik yapar.

1944'ten başlayarak *İstanbul Ekspres*, *Son Saat*, *Tan*, *Milliyet*, *Yeni İstanbul*, *Tercüman*, *Güneş* gibi gazetelerde sekreterlik ve yazarlık yapar. 1956'dan itibaren ise radyolarda çalışmaya başlar. 1969'dan sonra televizyonda futbol maçları, magazin ve yarışma programları sunucusu olarak çalışır.

1953'te Türkiye'nin ilk günlük spor gazetesi *Türkiye Spor'u* çıkarır. Bir süre BBC'de çalışır. Olimpiyat Oyun-

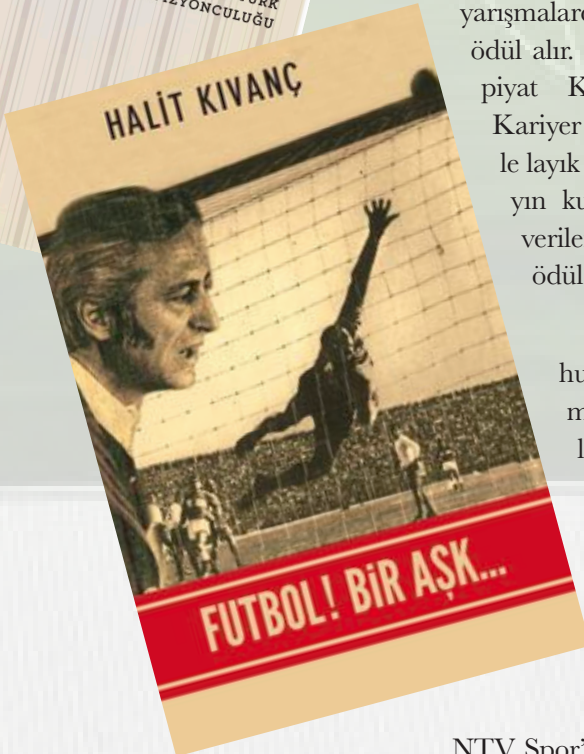
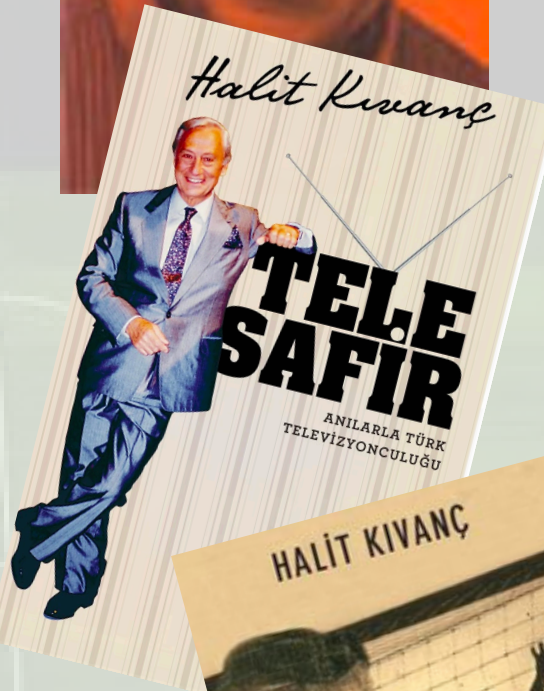
ları ve diğer uluslararası karşılaşmalarda sunucu olarak artık hep onun sesi onun yüzü vardır. Halit Kıvanç, Dünya Kupası'nı televizyondan anlatan ilk spikerimizdir. Meslek hayatı boyunca on Dünya Kupası finalini radyo ve televizyondan anlatır.

Halit Kıvanç çok uzun yıllar TRT'de kültür-sanat programları sunar. Ama zihinlerimize en çok 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramlarındaki coşkusuyla kazanır.

Elif ÇONGUR

Dünyanın dört bir tarafından gelen misafir çocukları gala programındaki sunumuyla kucaklar.

Meslek hayatının 50. yılını 2005'te bir jübileyle kutlayan Halit Kıvanç, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, TSYD ve diğer kuruluşların düzenlediği yarışmalarda 200'ün üzerinde ödül alır. Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi tarafından Kariyer Dalında büyük ödülle layık görülür. Basın ve yayın kuruluşları tarafından verilen doksan civarında ödül kazanır.

1983 yılında Cumhurbaşkanlığı Kupası maçıyla maç spikerliğine veda eder. Ama çalışmaya, üretmeye ara vermez. NTV'de "Halit Kıvanç'la Ustalar", NTV "Mikrofon-da Halit Kıvanç", NTV Spor'da "Futbol Bir Aşk"

adlı programları sunar. Halit Kıvanç Fenerbahçelidir. Fenerbahçe TV'de "Efsanenin 100 Yılı ve Efsanenin Yeni Yüzyılı" adlı söyleşi programları sunar.

Halit Kıvanç kulaklarımızdan hiç silinmeyecek sesinin yanında bizlere pek çok kitap bırakır. O kitaplardan bazıları şunlardır: *Ve Allah Gazeteciyi Yarattı* (1959), *Kazulet Hanım'ın Minisi* (1968), *Mikrofonunu Kordonuna Göre Uzat* (1977), *Ve Karşımızda Halit Kıvanç* (1978), *Gool Diye Diye* (1983), *Hadi Anlat Bakalım* (1998), *Telesafir-Bizde Böyle Başladı* (2002), *Gülmece Güldürmece* (1978), *333 Fıkra* (1979), *Gelin Yarışalım* (1982), *Halit Kıvanç'ın Seçtiği Fıkralar* (1987), *Çok Affedersiniz Ama* (1999), *Bir Koltukta Kaç Karpuz* (2003), *Bulutlarla Yarışan Kadın* (Sabiha Gökçen'le söyleşi, 1998), *Kupaların Kupası Dünya Kupası* (2002).

Size her şey için çok teşekkür ederiz Halit Kıvanç. Güzel Türkçeniz, spor aşkınız ve unutulmaz anlatımlarınız için. Rahat uyuyunuz.

Zorunlu Emekliliğe İlişkin Düzenlemenin Yürürlükten Kaldırılması

Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 03.03.2023 tarih ve 32121 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 95- Bu maddenin yürürlük tarihinden sonra aylık bağlanması için talepte bulunanlardan 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, 1479 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 2925 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi ve

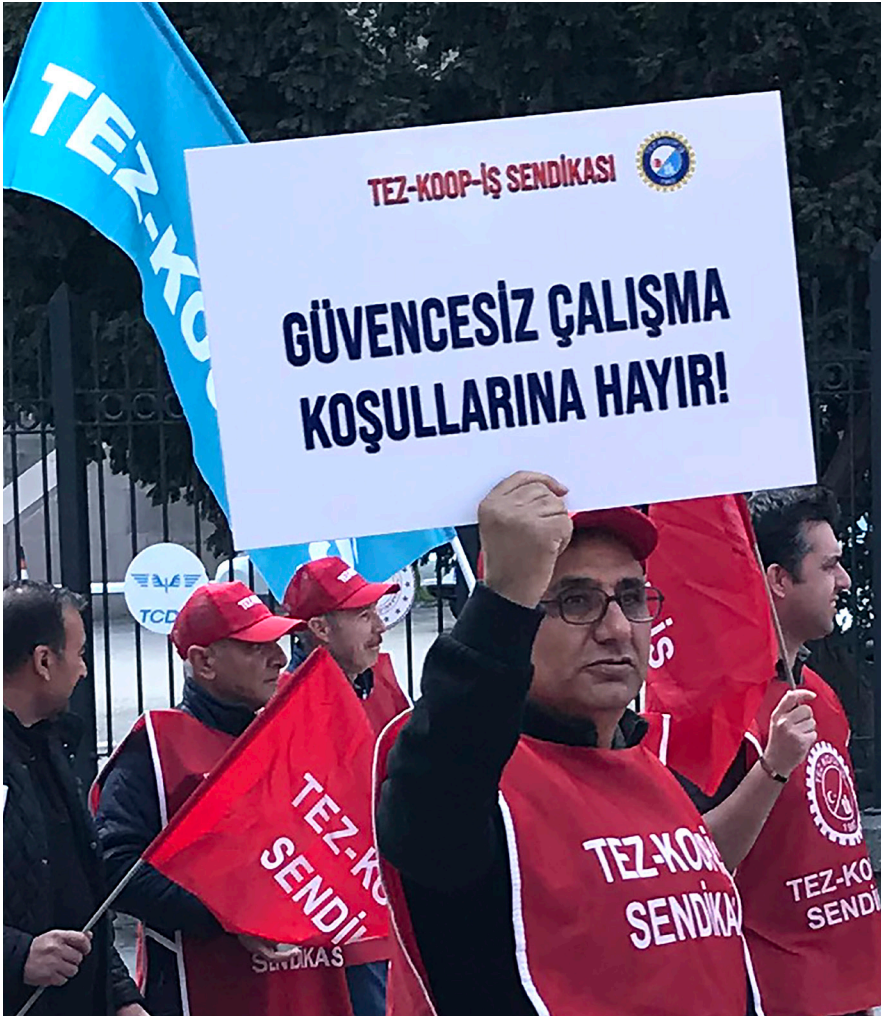
5434 sayılı Kanunun geçici 205 inci maddesi hükümlerine göre yaşlılık veya emekli aylığı bağlanacak olanlar, söz konusu hükümlerde yaş dışındaki diğer şartları taşımaları halinde yaşlılık veya emekli aylığından yararlanırlar. Bu fıkra esas alınarak geriye dönük herhangi bir ödeme yapılmaz ve geriye dönük hak talep edilemez.

Birinci fıkra kapsamında yaşlılık veya emekli aylığı talebinde bulunarak ilk defa yaşlılık veya emekli aylığı bağlanılardan, yaşlılık veya emekli aylığı talebi nedeniyle işten ayrılış bildirgesi verilenlerin işten ayrılış tarihini takip eden 30 gün içerisinde en son çalışılan özel sektör işyerinde sosyal güvenlik destek primine tabi çalışmaya başlamaları halinde, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışmaya başladığı tarihten itibaren bu

Av.Emel Kirez ŞENCAN

Tez-Koop-İş Sendikası Hukuk Bürosu

Sosyal güvenlik destek primi işveren hissesi indiriminden yararlanan sigortalının işten ayrılması halinde, söz konusu sigortalıdan dolayı bu indirimden tekrar yararlanılamaz.

Kanunun geçici 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sosyal güvenlik destek primi işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanır. Sosyal güvenlik destek primi işveren hissesi indiriminden yararlanan sigortalının işten ayrılması halinde, söz konusu sigortalıdan dolayı bu indirimden tekrar yararlanılamaz. Bu fıkra da yer alan indirimden, bu Kanunun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde yer alan diğer şartlar sağlanmak kaydıyla yararlanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ile Hazine

ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.

MADDE 2- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 23 üncü maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesi ile geçici 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.”

Emeklilikte yaşa takılanların beklediği düzenleme birinci madde ile yapılmış; 9 Eylül 1999’dan öncesinde sigortalanmış kişilere, kendi mevzuatı çerçevesinde yaşa takılmadan istisnasız emekli olabilmek hakkı sağlanmıştır.

İkinci madde ile 696 sayılı KHK ile kadroya geçenlerin emekliliği hak etmeleri sonrasında çalıştırılmaya devam etmeyeceklerine dair düzenlemenin yürürlükten kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

696 sayılı KHK ile kadroya geçip emekliliği hak kazanmaları nedeni ile iş akitleri feshedilen birçok çalışan bulunmaktadır.

Bazı çalışanlarca söz konusu fesih işlemi yargıya taşınmış, feshin geçersizliğinin tespiti ve işe iade talepli davalar açılmıştır. Söz konusu düzenlemenin çalışma hakkının ihlali olması sebebi ile Anayasa Mahkemesi’ne

başvurularda da bulunulmuş olup, süreç devam etmektedir.

Feshin geçersizliğinin tespiti ve işe iade talebi ile açılan davalarda Anayasa Mahkemesi'nden çıkacak kararlar bekletici mesele yapılmakta; ileri tarihli duruşma günleri verilerek Anayasa Mahkemesi'nden çıkacak olan kararlar beklenmektedir.

Süreç bu şekilde ilerlerken; 03.03.2023 tarih ve 32121 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Ya-

pılmasına Dair Kanun yayımlanmış, zorunlu emekliliğe dair maddenin yürürlükten kaldırıldığı belirtilmiştir.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile bir düzenleme yapılmış; ancak sonrasında bu düzenlemenin uygulanmasına ilişkin hiçbir işlem yapılmamıştır.

Bahsi geçen kanunda zorunlu emekliliğe ilişkin düzenleme iptal edilmiş, ilgili madde yürürlükten kaldırılmıştır. Bu durumda 03.03.2023 tarihine kadar, ilgili düzenleme yü-

Düzenlemenin kimlere uygulanacağı, fesih işlemini yargıya taşıyanların durumunun ne olacağı devam eden davalar için yapılması gerekenlerin ne olduğu, hangi adımların atılması gerektiği hususlarında bir düzenlemenin acilen yapılması gerekmektedir.

rürlükte kabul edileceğinden bu tarihe kadar 696 sayılı KHK ile kadroya geçenlerin emekliliği hak etmeleri sonrasında çalıştırılmaya devam edilememesi, iş akitlerinin feshedilmesi işlemi geçerliliğini korurken; 03.03.2023 tarihi sonrasında 696 sayılı KHK ile kadroya geçenlerin emekliliği hak etmeleri sonrasında çalıştırılmaya devam edilmesi, iş akitlerinin feshedilmemesi gerekecektir.

03.03.2023 tarihi öncesinde emekliliğe hak etmeleri nedeni ile iş akitleri feshedilmiş ancak feshin geçersizliği ve işe iade talebi ile yargıya başvurmuş olanlar ile ilgili uygulamada nasıl bir yol izleneceğine dair herhangi bir düzenleme bulunmamakta; bu durum bilgi kirliliğine neden olmaktadır.

İş akdini emekliliğe hak kazanma gerekçesi ile fesheden kurumların nasıl bir adım atacağı, iş akdi feshedilen ve davası devam eden çalışanlar işverence doğrudan işe başlatılıp başlatılmayacakları, mevcut olan davalar ile ilgili bir işlem yapılıp yapılmayacağı bilinmemektedir.

Bu durumda olan çalışanlar yargı yoluna başvurmakla beraber aynı za-

manda emeklilik aylığı almaktadırlar. Yargı yoluna başvurmuş olan çalışanlar; söz konusu düzenleme gereği işe başlatılırlar ise emekli aylıklarının iade edilip edilmeyeceği, bu konuda nasıl bir prosedür izleneceği de bilinmemektedir.

Kurumlara, özellikle İl Müdürlüklerine bu hususta başvuru yapılmak istenmesi halinde başvurular kabul edilmemekte; bu konudaki uygulamanın ne şekilde olacağına dair herhangi bir düzenleme bulunmadığı, dolayısı ile konu ile ilgili başvurulara yanıt verilemeyeceği belirtilmektedir.

Düzenlemenin kimlere uygulanacağı, fesih işlemini yargıya taşıyanların durumunun ne olacağı devam eden davalar için yapılması gerekenlerin ne olduğu, hangi adımların atılması gerektiği hususlarında bir düzenlemenin acilen yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, yasa yapıcı bir garabeteye yönelik düzeltici bir işlem yapmaya çalışırken; geçmişte yarattığı hasarın giderilmesine yönelik yeni bir kaos yaratmıştır.

Uzaktan üniversiteli olanlar, üniversiteden uzaklaşanlar ve üniversiteye uzaktan bakanlar

Türkiye’de, yakın tarihte, üniversitelerin küresel ölçekte yapılan sıralamaya girememesi, kayyum rektörler, akademik kadro ilanlarına nesnel ölçütlerden uzak şahsa özel koşulların konulması, yaygın bilimsel hırsızlık (intihal), gerekli altyapıya ve yeterli akademik kadroya sahip olmadan açılan üniversiteler ve egemenlerin çıkarlarına aykırı tavır alan akademisyenlerin tasfiyesi üniversitelere ilişkin sıklıkla gündeme gelen sorunlardır. Üniversiteler deprem günlerinde de baş gündem konularından biri oldu. Siyasal iktidar, üniversite yurtlarını depremzedelere tahsis edip üniversiteleri kapatarak uzaktan eğitime/öğretime geçmeye zorladı. Muhalef siyasi partiler ise bu duruma karşı çıktılar. Üniversite öğrencilerinden ve akademisyenlerden de üniversitelerin kapatılmasına karşı çıkanlar oldu, ancak, bu, onların kişisel olarak sergiledikleri tavidir, zira üniversitelerden kurumsal olarak bir itiraz yükselmedi. Cumhurbaşkanı tarafından göreve getirilen rektörlerin, neredeyse hepsinin, göreve başladıkları gün, “Sayın Cumhurbaşkanımızın tensip-

leriyle ...” diye başlayan bir teşekkür konuşması yapması hesaba katılırsa, zaten üniversitelerin, herhangi bir konuda, siyasal iktidara kurumsal olarak karşı çıkması şaşırtıcı olur¹.

Üniversitelerin uzaktan eğitime/öğretime geçmesine karşı mı çıkılmalı, taraftar mı olunmalı? Meseleye eğitim/öğretim sürecinin olması gereken işleyişi gereği karşı çıkanlar iki temel gerekçe öne sürüyorlar. Birincisi, öğrencilerin uzaktan eğitimde/öğretimde olması gereken düzeyde nitelik kazanamayacakları; ikincisi ise bireysel gelişimlerinde önemli rolü olan kampüs hayatından uzak kalacak olmalarıdır².

Üniversite kampüslerinin içindeki ve etrafındaki ticaret erbabı ile kendileri birer ticarethane olan özel üniversiteler/vakıf üniversiteleri de üniversitelerin kapatılmasına karşı çıkanların safında yer alıyor. Ancak, anlaşılacağı üzere, bu çevrelerin karıştığı, bir müşteri ve bir emek gücü

Taner AKPINAR

¹ Ebru BAŞGÜL TANGÜN ve Yağız Alp TANGÜN’e değerli katkılarından ötürü teşekkür etmek isterim.

² Doç. Dr. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İİBF, Akdeniz Üniversitesi.

olarak öğrencilerin kaybedilmesi nedeniyledir.

Kısacası, ticari kaygı güdenlerin gerekçelerini bir kenara bırakarak, uzaktan eğitime/öğretime geçilmesi, ilkesel olarak karşı durmamız gereken bir uygulamadır. Bununla birlikte, uzaktan eğitime/öğretime geçilmesinden mutlu olan bir kesimin varlığına da dikkat çekmek ve bu kesimin mutluluğunun nedeni üzerinden de uzaktan üniversiteli olunmasına karşı çıkmak gerekiyor. Mutlu olanların mutluluğu (ki aralarından hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri var), Covid-19 Pandemisi sürecinde derslerin uzaktan yapılması tecrübesine

Öğrencilerin mutluluğu, dersler uzaktan olduğunda derslerden daha kolay ve daha yüksek bir notla geçebilmelerinden kaynaklanırken, öğretim üyelerinin mutluluğu hem dersleri evden ya da okuldan yapabilme konforundan hem de ders ücretlerinde hiçbir kesinti olmaksızın ders saatlerinin çok kısılmasından kaynaklanıyor.

dayanıyor. Öğrencilerin mutluluğu, dersler uzaktan olduğunda derslerden daha kolay ve daha yüksek bir notla geçebilmelerinden kaynaklanırken, öğretim üyelerinin mutluluğu hem dersleri evden ya da okuldan yapabilme konforundan hem de ders ücretlerinde hiçbir kesinti olmaksızın ders saatlerinin çok kısılmasından kaynaklanıyor. Mensubu olduğu üniversite ile olan ilişkisini/bağını, bu kurumu ve görevi gereği kurum bünyesinde yapmak durumunda olduğu etkinlikleri (dersler, bilimsel araştırmalar, kongre/konferans/sempozyum gibi bilimsel toplantılar) araçsallaştırıcı bir nitelikte kuran akademik çevreler, aynı araçsalcı yaklaşımla, akademik puan almak amacıyla deprem konulu bilimsel etkinliklere çoktan başlamış durumdadırlar.

Meseleyi yalnızca uzaktan eğitime/öğretime geçilmesi nedeniyle uzaktan üniversiteli konumuna düşenler üzerinden tartışmak eksiktir. Ülkenin içinde bulunduğu iktisadi koşullar nedeniyle üniversiteden uzaklaşanların durumunu da bu tartışmaya dahil etmek bir zorunluluktur. Üniversiteden uzaklaşmak iki şekilde olmaktadır. Birincisi, iktisadi koşullar nedeniyle yaşadığı kentteki ya da civar kentlerdeki üniversitelere gitmek ya da üniversiteye gidememek arasında seçim yapmak zorunda olduğu için, hiç değilse birinci yolu seçip, hem kelimenin hakiki manasıyla fiziksel olarak uzaktaki hem de mecaz manada (iktisadi koşulların el vermemesi nedeniyle erişilmez olması anlamında) uzaktaki üniversitelerden uzaklaşma durumudur. Üniversiteler, bu nedenle, özellikle son yıllarda aynı coğrafyadan gelen homojen bir öğrenci popülasyonuna sahip olmaya

başlamıştır. Bu bir öngörü ya da tahmin değil, üniversitenin bir mensubu olarak içeriden doğrudan gözlemimdir. İkincisi ise, özellikle son birkaç yılda, iktisadi koşulların başlanmış olan üniversite öğrenimini sürdürmeye elverişli olmaması nedeniyle üniversiteyi terk etme durumudur. Üniversite okumanın maliyetine katlanamayan birçok öğrenci çalışmak zorunda kalıp yalnızca sınavlara girerek öğrenimini sürdürmeye çalışmakta, birçoğu da bırakmak zorunda kalmaktadır. Bu bağlamda, “Biz burssuz, yurtsuz ve evsiz bırakılan üniversite öğrencileriyiz” diyen Barınamıyoruz Hareketi’nin³ bu durumu sineye çekmeyip

buna karşı sergilediği direnişi de anmak gerekir.

Son olarak ve hepsinden önemlisi, üniversiteye uzaktan bakanları da üniversite tartışmasına katmadan olmaz. Üniversiteye uzaktan bakanlar bahsinde Michel Foucault ile yapılan bir mülakatta⁴, Foucault’nun diploma hakkında söyledikleri meselenin özünü kavramaya yardım etmektedir. Foucault şunları söylüyor: “Biliyorsunuz ki diploma, sadece bilgiye ticari bir değer kazandırma işine yarar. Ayrıca diploması olmayanları, kendilerinin bilme hakkı ya da buna yönelik yetenekleri olmadığına inandırma

³ <https://twitter.com/barinamayanlar>

⁴ Sözü edilen mülakat şu bağlantıda yer alıyor: https://www.youtube.com/watch?v=PxJaP-7dQbY&ab_channel=%C3%87eviriKonu%C5%9Fmalar

işlevi görür. Diploması olan herkes, bunun bir işe yaramadığını bilir. Diplomanın içeriği yoktur, bomboştur. Diploma, aslolarak diploması olmayan insanlar için anlamlıdır. Bana kalırsa, zaten diploma, diplomasızlara yönelik olarak ortaya çıkmıştır.”

İçinde yaşadığımız kapitalist düzendeki eğitim sistemi üzerine yapılmış ve klasikleşmiş çalışmaların (Bowles, 1971; Bowles ve Gintis,

1975; Bourdieu ve Passeron, 1979; Apple, 1982) ortaya koyduğu gibi, kapitalist düzende diğer her şey gibi eğitim sistemi de kapitalist niteliktedir. Kapitalist eğitim sistemi esasında bilgi, beceri, yetenek, zeka düzeyi, vb. ölçütlere göre işleyen (meritokratik) bir sistem olmaktan çok, sınıfsal özelliklerin belirleyici olduğu bir sistemdir. Bu bakımdan da, eğitim sistemi, toplumsal eşitsizlikleri törpüleyen değil, tam tersine yeniden üreten bir işleyişe sahiptir. Yeni liberal çağda eğitimin gittikçe metalaşması ile bu durum bir ölçüde mutlaklaşmaktadır. Dolayısıyla, Foucault’nun sözünü ettiği bilme hakkı ya da bilme yeteneği olmadığı düşünülen diplomasızlar aslında yoksul kesimlerdir ve bu kesimler ne üniversiteye hazırlık sürecinin ne de üniversite okumanın maliyetine katlanamadıkları için (Akpınar, 2020: 25) üniversiteye uzaktan bakan konumundadırlar.

Üniversiteyi idealize eden ve üniversite okumanın hayat kurtarıcı olduğunu düşünen naif bir yaklaşıma sahip olduğum gibi bir yanlış anlaşılmaya meydan vermemek adına, bu yazıyı, üniversite diplomasına sahip olma şerefine nail olanlara ilişkin birkaç veri ile bitirelim. Mevcut siyasal iktidar, 2006 yılında, her ile bir üniversite politikasıyla yeni üniversiteler açmaya başladı ve bunun sonucunda, 2006 yılında 53 olan üniversite sayısı 2021 yılında 208’e ve üniversite mezunlarının sayısı da, sırasıyla 359 bin 661’den 1 milyon 167 bin 119’a yükseldi (Yükseköğretim Kurulu, 2022). Bunun yol açtığı sonuç ise, üniversite mezunları arasında işsizlik oranının giderek artması olmuştur. Üniversite mezunlarının işsizlik oranı 2006 yılında yüzde 9.6 iken, bu oran 2014

Kapitalist eğitim sistemi esasında bilgi, beceri, yetenek, zeka düzeyi, vb. ölçütlere göre işleyen (meritokratik) bir sistem olmaktan çok, sınıfsal özelliklerin belirleyici olduğu bir sistemdir.

yılında yüzde 10.6'ya, 2016 yılında yüzde 12'ye ve 2021 yılında da yüzde 12.4'e yükselmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022).

Anaakım yeni liberal düşüncenin savunucuları, üniversite mezunlarının beşeri sermayelerinin yeterli olmadığı ve deneyimsiz oldukları için işsiz kaldıkları görüşünü dolaşıma sokmaktadır. Bu sorunun çözümü bağlamında da aktif işgücü piyasası politikaları uygulamaya konulmaktadır. Aktif işgücü piyasası programlarına katılanlara ilişkin verilere bakıldığında, 2013 yılında katılımcıların yüzde 20.3'ü üniversite mezunlarından oluşuyorken, bu oran 2017 yılında 25.1'e ve 2020 yılında da yüzde 26.1'e yükselmiştir⁵.

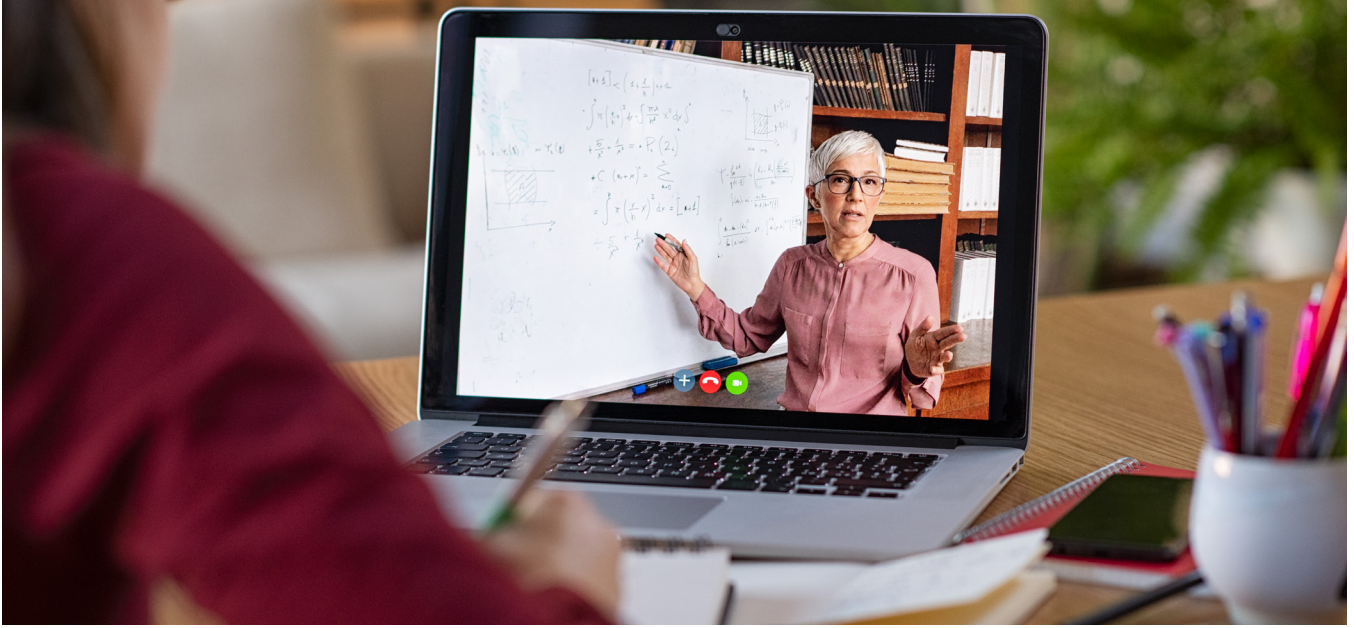
Vasfı düzeylerinin yetersiz olduğu ve deneyimsiz oldukları iddiasını kabul ettikleri için mi, yoksa başka çareleri olmadığı için mi bilinmez ama, görünen o ki, üniversite mezunları

gittikçe daha fazla sayıda aktif işgücü piyasası programlarına meyledip, bu programlardan medet umar olmuştur. Ancak, sorun şu ki, uygulamaya konulan aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında yapılan işler emek-yoğun ve düşük nitelik gerektiren ya da hiçbir nitelik gerektirmeyen işlerdir. Ayrıca, aktif işgücü piyasası politikalarına katılıp beşeri sermayelerini geliştiren ve deneyim kazananların, bu sayede hangi işleri buldukları ya da kalıcı işler bulup bulamadıklarına ilişkin herhangi bir veri paylaşılmamaktadır.

Deprem günlerinde üniversitelerin kapatılmasının tetiklediği hararetili tartışmaya üniversiteden uzaklaşma sorunu, üniversite okuma olanağına hiç erişememe durumu ve üniversite mezunlarını bekleyen işsizlik sorunu da dahil edilerek bu tartışma büyütülmelidir.

5 <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/>

Anaakım yeni liberal düşüncenin savunucuları, üniversite mezunlarının beşeri sermayelerinin yeterli olmadığı ve deneyimsiz oldukları için işsiz kaldıkları görüşünü dolaşıma sokmaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Akpınar T. (2020), Pedagogik Tahakküm –Sosyal Bilim Öğretiminde Pedagogik Sorunlar, Ankara: Nika Yayınevi.
- Apple M. W. (1982), Education and Power, Boston, MA: Routledge & Kegan Paul.
- Bourdieu P. and Passeron J. C. (1979), The Inheritors – French Students and Their Relation to Culture, (Translated by Richard Nice), Chicago: The University of Chicago Press.
- Bowles S. (1971), "Unequal education and the reproduction of the social division of labor", Review of Radical Political Economics, 3(4): 1–30.
- Bowles S. and Gintis H. (1975), "The problem with human capital theory –a Marxian critique", American Economic Review, 65(2): 74–82.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022), İşgücü İstatistikleri, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>, Erişim: 04.02.2023.
- Yükseköğretim Kurulu (2022), Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, <https://istatistik.yok.gov.tr>, Erişim: 04.02.2023

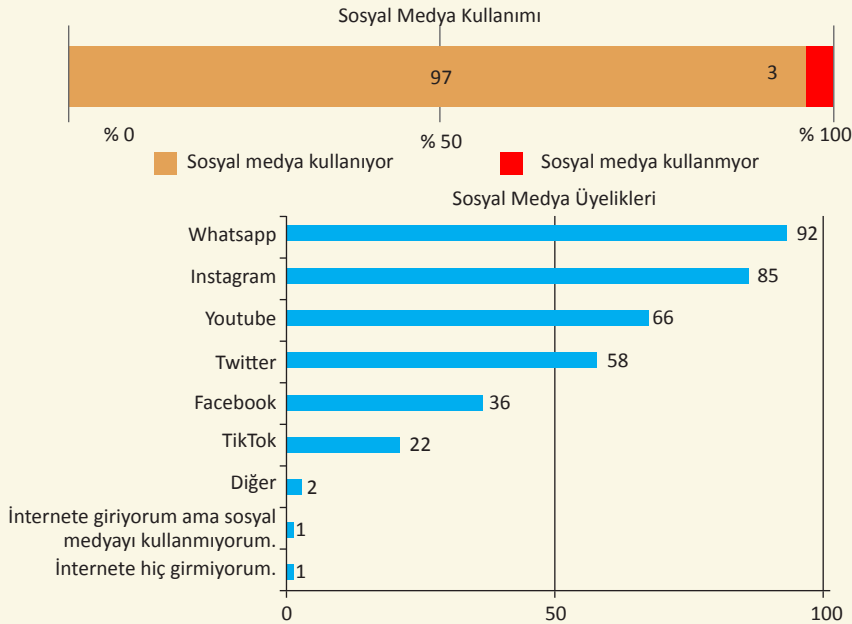

Gençlerin İnsan Hakları Algısı

Bu sayımızda Hakikat Adalet ve Hafıza Çalışmaları Derneği için KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından yapılan ‘Gençlerin İnsan Hakları Algısı: Kamuoyu Araştırması’ raporunun verilerini özetlemeye çalışacağız.

Araştırmanın saha çalışması 25-26 Haziran 2022 tarihlerinde gerçekleştirilmiş. Araştırma raporu, Türkiye’de 18-30 yaş aralığındaki nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki eğilimlerini, tercihlerini ve profillerini yansıtmaktadır. Raporda araştırmanın bağlamından bağımsız olarak gençlerin sosyal medya kullanım tercihlerine de yer verilmiştir.

- **Gençler, sosyal medya iletişim araçlarından en çok WhatsApp’ı kullanıyor**

Araştırmanın beş ana başlık altındaki sorulara yanıt aradığını görüyoruz:

- 1- Gençlerin STK'lara katılım deneyimi
- 2- Gençlerin demokrasi algısı
- 3- Gençlerin insan hakları algısı

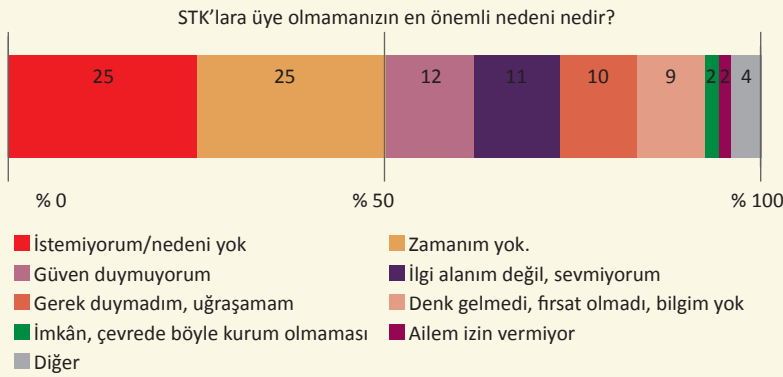
4- Gençlerin insan hakları savunucuları ve STK'lara yönelik algı ve tutumları

5- Geçmişle yüzleşme

Bu başlık altında elde edilen bulgulara gelin birlikte bakalım.

Gençlerin STK'lara katılım düzeyi çok düşük

Rapora göre gençler siyasi parti üyeliğine sıcak bakmıyor ve "Her 5 gençten 4'ü herhangi bir siyasi partiye üye değil". Gençler vakıf ve dernek gibi oluşumlara ise daha ilgisiz. "Gençlerin yüzde 4'ü dernek, yüzde 3'ü vakıf üyesi ya da gönüllüsü". Rapora göre "Gençlerin aktivizmi daha çok sosyal medyada görünürlük kazanıyor."

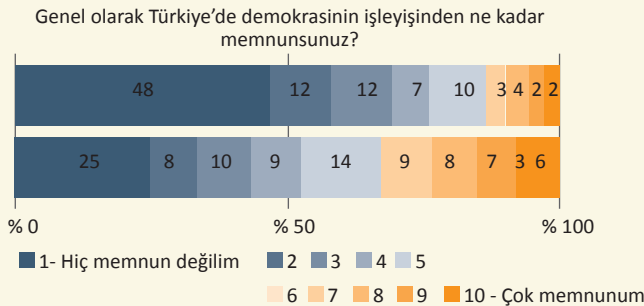

Gençler STK'ların faaliyetlerine katılmayı pek istememekle birlikte, bu tür işlere ayıracak zamanlarının da olmadığını ifade etmişler.

STK, ya da diğer bir ifade ile demokratik kitle örgütlerinin en önemli faaliyetlerinin başında protesto eylemleri gelir. Protesto eylemleri hayata bakışın temelini oluşturan ilkelere devletin (siyasi otorite/iktidar) müdahalesine karşı duruşun ifadesidir. Rapor aynı zamanda gençlerin protesto eylemlerine katılmaya pek sıcak bakmadıklarını

rını da tespit ediyor. Bunun en temel nedeni olarak da polis şiddeti olduğunun altını çiziyor. Çünkü fiziksel olarak zarar görmekten ve yaralanmaktan korkan gençlerin, bu nedenle protesto eylemlerine katılmaktan geri durdukları ifade ediliyor. Polis şiddetinin yanı sıra "fişlenme korkusu" da gençleri protesto eylemlerinden uzak durmaya iten nedenlerden biri. Gençler "fişlenme" hâlinde eğitim ve çalışma hayatlarına olumsuz yönde etkilerin olmasından çekiniyor.

Gençler Türkiye'de demokrasinin işleyişinden memnun değil.

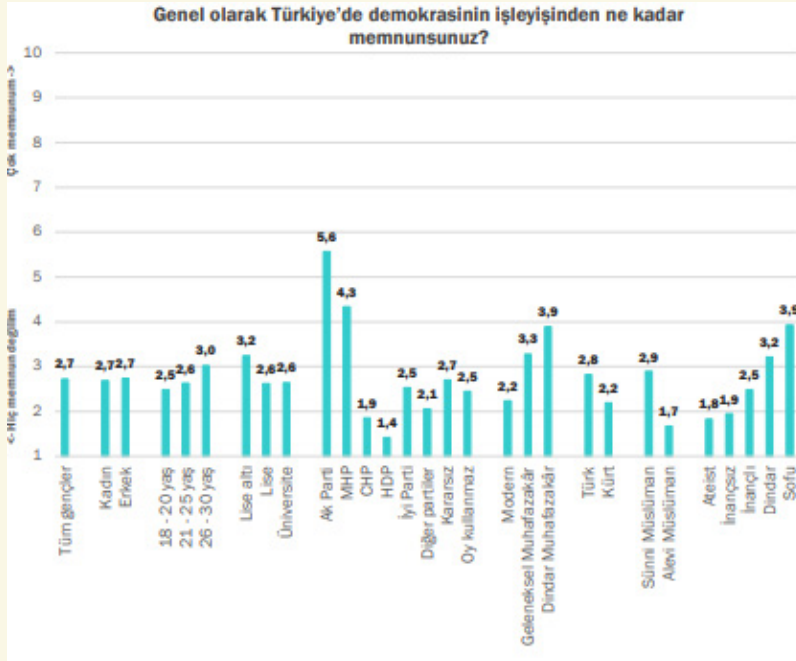

Yandaki Grafikte 2021'de benzer şekilde yapılan bir araştırma ile kıyaslama olanağı verilmiş. Neredeyse iki yıl içerisinde demokrasinin işleyişinden hiç memnun olmayan gençlerin oranı iki katına çıkmış. Genel anlamda memnuniyetsizlik ifade edenlerin oranı ise % 90'lar düzeyinde.

Aşağıdaki grafikte de gençlerin demokrasinin işleyişine dair memnuniyet düzeyleri, yaş, eğitim, siyasi tercih, inanç düzeyi, etnik kimlik ve mezhep

gibi farklı kategorilerde verilmiştir. Genel memnuniyet düzeyi 10 üzerinden 2,7’lerde. Dikkatle bakılacak olursa lise altı eğitim düzeyi ile kendisini AKP’li (iktidar seçmeni), geleneksel ve dindar muhafazakar, sünni müslüman ve sofu olarak tanımlayan gençlerde genel ortalamanın biraz üzerinde olsa bile yine de memnuniyetsizlik hakim.

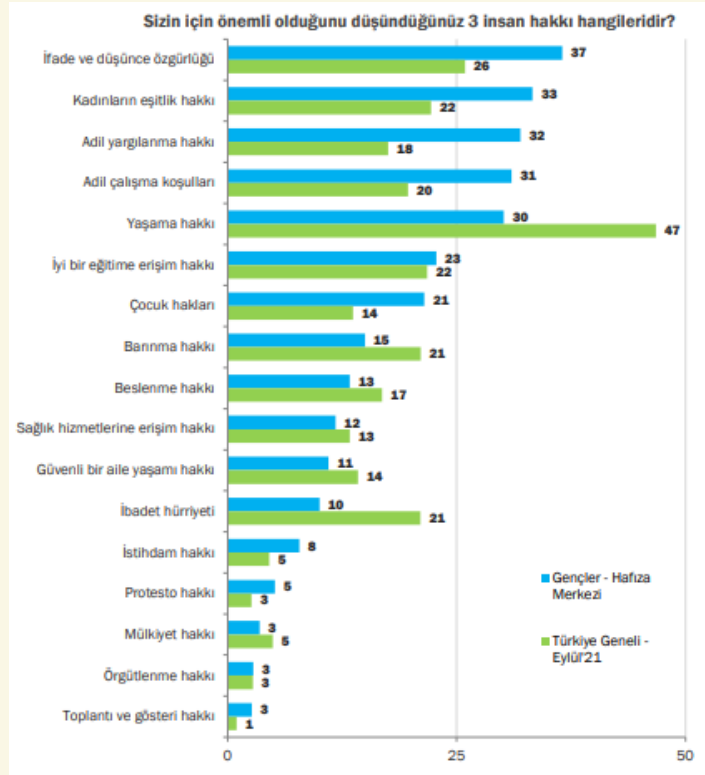

Hak ihlallerinin sorumlusu olarak başta devlet görülüyor.

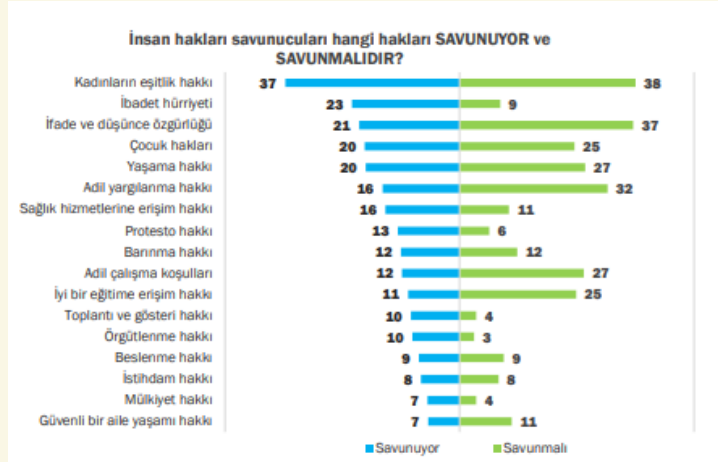
- Gençlerin insan haklarına yönelik algısında “insan olabilme, yaşam hakkı” ilk sırada geliyor.
- Gençler için en önemli olan insan hakkı yüzde 37 oranıyla ifade ve düşünce özgürlüğü.

Gençler hak ihlallerinin ortaya çıkışında sorumlu olarak gördükleri aktörleri iki ana grup altında topluyor: Devlet ve güç ilişkilerinde avantajlı durumda olanlar. Hak ihlallerinin sorumlusu olarak başta devlet görülüyor. Özellikle protestoyu hak olarak gören, Türkiye’de insan haklarının ve ifade özgürlüğünün olmadığını düşünen ve sivil topluma baskının olduğu düşüncesine sahip gençlere göre devlet birçok hakkı “insan kayırmacılık”, “ayrımcı uygulamalar”, “usulsüzlükler” ve “eşitlikçi olmayan politikalar” yoluyla doğrudan ihlal ediyor.

İkinci olarak da devlet; yasaları uygulamayarak, gerekli ve yeterli cezaları veremeyerek ve devletin bir parçası olarak görülen mahkemeleri düzgün işletmeyerek toplumsal hayat içerisinde var olan birçok hak ihlalinde dolaylı olarak pay sahibi.

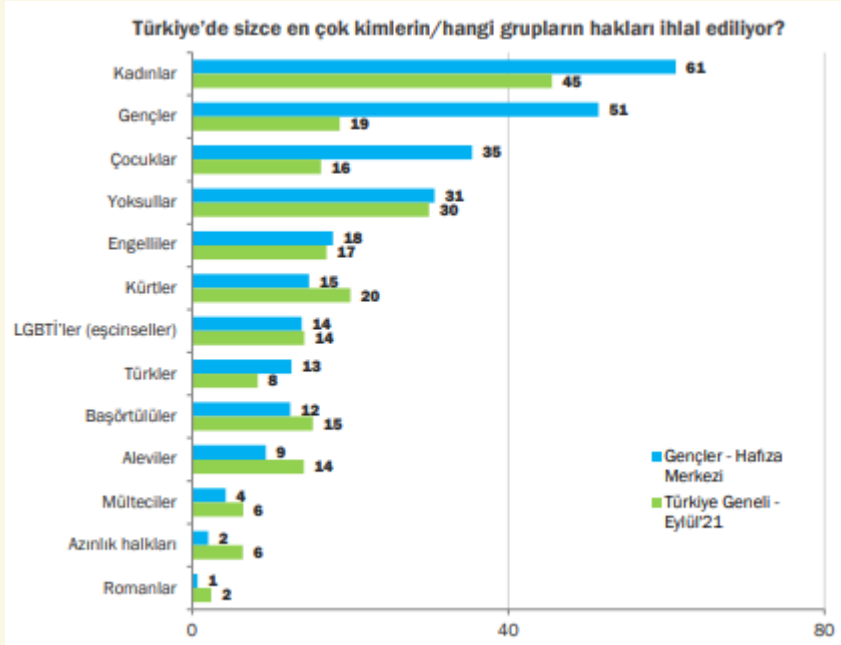
- **Gençlere Türkiye’de en çok kadınların hakları savunulmalıdır.**

Kadın hakları en çok savunulan ve savunulması gereken meselelerin başında görülüyor gençlerce. Diğer yandan gençler, ifade ve düşünce özgürlüğü, adil çalışma koşulları, iyi bir eğitime erişim hakkının ise insan hakları savunucuları tarafından daha az savunulduğu; ancak daha çok savunulması gerektiğini düşünüyorlar.

- **Hak ihlallerinin kadınlardan sonra en çok gençlerde ve çocuklarda yönelik yaşıyor**

• Hak ihlali nedenleri cinsiyete göre farklılık gösteriyor

Kadınların daha çok “cinsiyetinden” ve “cinsel yöneliminden ve cinsiyet kimliğinden” hak ihlaline uğradığı kadınlarca erkeklere oranla daha çok dile getiriliyor. Erkeklerinse “siyasi tercihinden” deme eğilimi belirgin bir biçimde daha yüksek. Yaşın yükselmesiyle cinsiyet ve cinsel yönelime yapılan vurgu azalıyor; etnik kimlik vurgusu yükseliyor.

• Hak ihlallerinin temel nedeni hukuksuzluk

Gençlerin Türkiye’de neden hak ihlalleri gerçekleştiği konusundaki vurguları daha çok kanunların uygulanmaması ve kanunların yeterli olmaması yanıtlarıyla devlete ve devlet-toplum ilişkisine yöneliyor. Bununla beraber her 100 gençten 35’i yeterli savunuculuk yapılmadığı için hak ihlali gerçekleştiğini söylüyor.

İnsan Hakları Savunucuları ve STK'lara Yönelik Algı ve Tutumlar

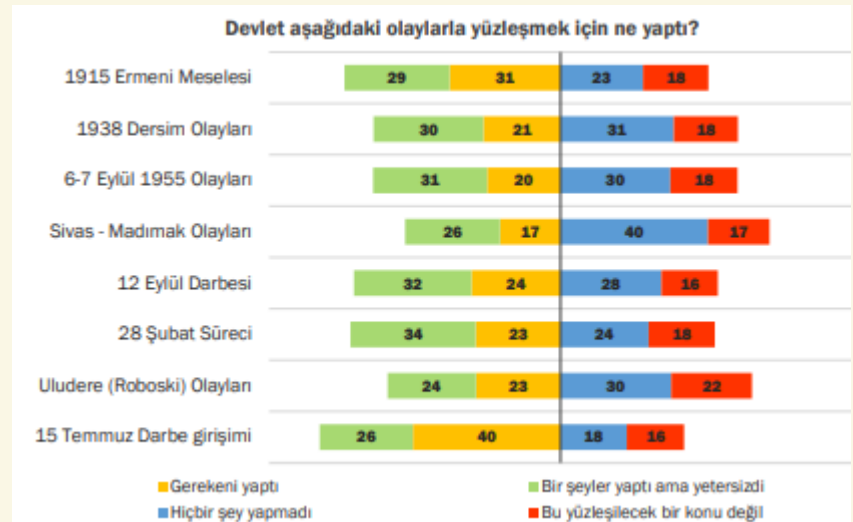
Araştırmada gençlerin kendilerini yakın hissettikleri STK faaliyet alanlarına dair veri de paylaşılmış. Buna göre “eğitim, kapasite geliştirme” faaliyetlerine kendisini yakın hissedenlerin oranı yaşın yükselmesi ve muhafazakarlaşma ile azalıyor. “Ayni-nakdi yardım” diyenler, ev kadınları arasında yüzde 40 oranıyla tüm gençlerin ortalamasının iki katına ulaşıyor. Sivil topluma katılımı olan gençlerde, bu konuda politika yapımını etkileme eğilimi daha yüksek. Raporda gençlerin dörtte birinin, insan haklarını savunan uluslararası kurumlara şüpheyle yaklaştıkları da belirtiliyor.

Her 4 gençten 1'i dernek/vakıfların insan hakları konusunda yeterince çalıştıklarını ama engellendiklerini düşünüyor olması da raporda yer alan çarpıcı verilerden.

Gençler geçmişle yüzleşme konusunda daha soyut beklentilere sahip.

Gençler arasında devletin yüzleşme konusunda bir şey yapmadığı olay olarak en çok Sivas-Madımak Olaylarının öne çıktığı görülüyor. Gençler en çok Uludere (Roboski) Olayı için “yüzleşilecek bir konu değil” diyor. Buna karşın Gençlerin yüzde 18'i ülkenin yüzleşme sorunu olmadığını düşünüyor.

Süryani Toplumunda Müziğin Toplum Üzerindeki Etkisi

Kökeni Mezopotamya'nın en eski dönemlerine dayanan Süryaniler, Hristiyanlığı kabul eden ilk topluluktur. Soyları Aramiler'den gelen Süryaniler, geçmiş yıllardan günümüze kadar kültürlerini ve dillerini en iyi şekilde muhafaza edip ulaştırmış ve benliklerini yitirmemiş bir halktır. Osmanlı döneminde yaşanan olaylar ve çıkan savaşlar neticesinde Mezopotamya'da siyasi ve ekonomik hasarlar yaşamış, bundan kaynaklı 19. ve 20. yy.'da büyük göçler yaşayan Süryaniler dünyanın dört bir yanına dağılmıştır.

Dünya üzerine yayılmış yekûn nüfusları, yaklaşık dört buçuk milyondur. Bu nüfusun üç milyona yakını Hindistan'a, geri kalan kısmı ise başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere Avrupa'ya, Amerika'nın çeşitli ülkelerine ve Avustralya'ya dağılmıştır. Türkiye'de Süryaniler, günümüzde başta Mardin olmak üzere Adıyaman, Diyarbakır, Urfa, Malatya, Gaziantep, Adana, Elazığ ve İstanbul'da yaşamaktadır ve toplam sayılarının ise yaklaşık yirmi beş bin olduğu tahmin edilmektedir.

Süryaniler, bir devlet kurmamalarına rağmen neredeyse hiç asimile olmamış, kültürlerinden ödün vermemiş bir toplumdur. Kültürlerini bu denli iyi yaşatmalarının şüphesiz en büyük

nedenlerinden biri ise kilisenin, inançlarını ve değerlerini yaşatmak amacı ile yaptığı ve neredeyse her Süryani'nin küçük yaşlardan itibaren katıldığı ritüelleridir. Bu ritüellerin müzik olmadan amacına ulaşamayacağına inanılır.

Ritüel, önceden belirlenmiş kurallara göre yapılan dini bir törendir. Diğer topluluklarda olduğu gibi Süryani-

Ronya Nehir NOYAN

ler’de de ritüeller büyük bir önem arz eder. Ritüellerde kullanılan her simge, her davranış Süryani kültürünün aktarımını sağlar ve çeşitli anlamlar üretir. Ritüellerde anlam üretmek için kullanılan en yaygın yöntem, simgelere anlam yüklemektir. Bu simgeler genellikle müzik, şiir, kutsanmış nesneler ve bedensel hareketler şeklindedir.

“Süryani Ritüellerinin tamamında ‘güzel bir ezgiyle’ seslendirilmesi gereken dualar ve ilahiler hakimdir. Bu dua ve ilahiler ritüeli yöneten din adamı, ritüele katılan Diyakoslar ve kilise korosu tarafından belirli bir düzende seslendirilir. Kilisenin korosu yoksa ritüellerde din adamıyla birlikte en az bir Diyakos bulunur; dualar ve ilahiler seslendirilirken din adamına gerektiği şekilde eşlik eder. Cemaat tüm ilahilere ve dualara katılamaz çünkü bu

dualar ve ilahilerin sözleri çoğunlukla Süryanicedir. Süryani Ritüellerinde müzik birçok anlam aktarabildiği için çoğunlukla simge olarak kullanılır” (Bozok, 2009).

Ritüellerde kullanılan müzik makam-saldır. Süryani din adamları kilise müziğinin makamlarını sekiz dizisel düzende sistematik hale getirmişlerdir. Bu müzik ve bu müziğin makamlarının bir doğası olduğuna inanılır ve bir amaca hizmet ettiği belirtilir. Her ritüelin yapıma amacına uyacak makamda müzikler ezgilenir.

7. Qolo Şehroye adı verilen ilahi türü bu duruma net bir örnek teşkil eder. Qolo, Süryanice’ de ‘ses’ demektir. Qolo Şehroye, ruhsal sohbetler edip uyumamak anlamındadır. Bu tür ilahiler, birçok beyitten oluşur ve her beyit sekiz makamda da okunabilir. Ritüelin gerçekleştiriliş amacına göre bu beyitlerin bazıları ya da tamamı uygun makamda kullanılabilir. Bu ilahilerde her iki beyit bir amaca ithafen yazılmıştır. Birinci ve ikinci beyitler, Meryem Ana’ya; üçüncü ve dördüncü

Ritüellerde kullanılan her simge, her davranış Süryani kültürünün aktarımını sağlar ve çeşitli anlamlar üretir. Ritüellerde anlam üretmek için kullanılan en yaygın yöntem, simgelere anlam yüklemektir.

beyitler azizlere, beşinci ve altıncı beyitler tövbe etmeye, yedinci ve sekizinci beyitler de ölümlere ithaf edilmiştir. Dolayısıyla aynı ilahi, birçok anlamı ve birçok kullanım amacını içerir.

Süryani ritüellerinde anlamlar müziğe yüklendiği için müzik çok işlevsel bir yapıya sahiptir. Müziğe yüklenen anlamlardaki temel neden ve amaç Tanrı ile iletişim kurmak ve Tanrıya olan bağlılığı göstermektir. Bunun dışındaki amaçları arasında cemaatin ritüellere katılımını sağlamak veya arttırmak, verilen mesajları en etkili şekilde cemaate aktarmak ve anlamını arttırmak, kültürü yansıtmak, yaşatmak ve nesilden nesile aktarımını sağlamak da vardır.

Sonuç

İnanç sistemleri, ibadetler aracılığıyla yaratıcı ile iletişim kurmayı temel edinir. Bu iletişimin amacı huşu içinde yaratıcıya olabildiğince çok yaklaşmak, yakınlaşmak üzerinedir. Dünya tarihi boyunca farklı inançlara sahip her topluluk tanrıyla yakın olmak haddesi ile ilgili farklı yöntemler belirlemiş, bunu esas alarak yaşamış ve kendilerinden sonra gelecek olanlar için bu yöntemleri kalıcı tutmanın birçok yolunu denemiş ve kullanmışlardır.

Mezopotamya'nın kadim halkı Süryaniler de var oldukları süreçten itibaren başlarına gelen her türlü acı anıyı göğüsleyerek, hala nefes almanın, ayakta kalmanın ve inançlarını devam ettirmenin yollarını bulup izlerini sildirmeden yaşamaya çalışmışlardır.

Süryanilerin bu çabalarının altında elbette ki, bir yok olmak istememe savaşı, derinden inanmak ve emek yatar.

Süryaniler inançlarını, ibadetler ve ritüeller beraber disiplinli bir şekilde yaşar ve çocuklarını da bu konuda teşvik edip, erken yaşlarda bunun farkına varmalarını sağlarlar.

Süryani ritüellerinde müziğin kullanımı yoğun ve semboliktir. Süryaniler ritüellerinde müziği, özenle söylenilmesi ve dinlenilmesi gereken dua ve ilahiler ile kullanırlar. Müzik, onlar için cemaate ulaşmanın, aynı anda aynı şeyi hissedebilecek olmanın bir aracıdır. Bu sayede de kültürlerinin kalıcılığını sağlamaya çalışarak müziği, inancın taşıyıcısı olarak kabul etmişlerdir.

Süryani ritüellerinde anlamlar müziğe yüklendiği için müzik çok işlevsel bir yapıya sahiptir. Müziğe yüklenen anlamlardaki temel neden ve amaç Tanrı ile iletişim kurmak ve Tanrıya olan bağlılığı göstermektir.

Kaynakça:

Bozok, B.A. (2009), Mardin Süryani Cemaati Örneğinde Kültürel İfade Ve Anlam Üretme Alanı Olarak Ritüeller Ve Müzik. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Mustan Dönmez, B. & Şen, M. E. (2020). "Süryani Kadim Ortodoks Kilise Müziği"nde Kullanılan Makamların Anlamları Üzerine Kültürel Bir Analiz. Eurasian Journal of Music and Dance , (16) , 34-55 . DOI: 10.31722/ejmd.757547

Şimdi, B. (2020). Süryani Müziği. Folklor Akademik Dergisi, 3 (2), 471-477. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/folklor/issue/56607/733349>

Kurnaz, S. (2009). Mardin Midyat'taki Süryanilerin Halkoyunları ve Oyun Müzikleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü <https://www.youtube.com/watch?v=AwktKehKGFY>

Hüzün

Sevgili hüznün,
 Sen bu mısraları okurken, ben çoktan gitmiş olacağım.
 Anlaşılmamış bir kalbin kırıklığı içinde ve
 belki cam kırıkları içinde bırakılmış gibi.
 Çünkü ellerimi nereye atsam, kanatan bir yer buluyorum
 Ve madem vazgeçim diyorum insanlardan,
 o vakit tek suçlu ben kalıyorum.
 Sitem değil, inan.
 Şiir göndermiştim sana, aldın mı?
 Düzgün bir tek isim de bu sanırım.
 Bu kış kar yağdığında Albant'ta olmak istiyorum tabi.
 Hatta Mençuna şelalesine götürürsün beni,
 kim bilir?
 Kim bilir, söyler misin?

Alaettin BİLEM

Yeşil gözlerinden merhamet dilerim, etme bize
 Ben ki gördüğüm rengi çok sevdim
 Dinginliğin huzur veriyor
 Yokluğun bir acayip yalnızlık
 Değil ekmek, nefes geçmiyor işte

Unutma Beni

Sıcak bir yaz sabahı
 tozutmazın diye rüzgar
 Su dökülmüş toprak gibi kokuyordu saçların
 göğsünde serin bir lavanta kokusu
 kalkmış unutma beni diyorsun,
 daha ne olsun?

“Kurak Günler” de taraf olmak

Yasemin ÖZGÜN

Emin Alper'in yönetmenliğini yaptığı *Kurak Günler* filmi, önce ana temasını oluşturan obruklarla gündeme geldi. Ardından Altın Portakal Film Festivali'ndeki gösterimden sonra Emin Alper'in filmin yapımcılarından şu an Gezi Davasından dolayı cezaevinde bulunan Çiğdem Mater'e verdiği destek kimilerini

rahatsız etti. En son ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın “*Kurak Günler*” filminin çekimleri için verdiği destek fonunu “yasal faiziyle” birlikte geri istemesi haberleri gündeme oturdu. Yönetmen Emin Alper'den öğrendiğimize göre filmin yapımcıları 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ilk taslakla destek için başvuruyor. Emin Alper proje geliştirme sürecinde senaryoda bazı değişiklikler yapıyor ve nihai halini Sinema Genel Müdürlüğü'ne teslim ettikten 20 ay sonra filmin Cannes'da ilk gösteriminin yapılmasının ardından, Bakanlık tarafından ilk taslaktan sonra gerçekleştirilen değişikliklerin uygun görülmediği belirtilerek verilen desteğin geri istenmesi kararı alınıyor.

Yönetmen Alper senaryodaki bazı değişikliklerin, en başta da iki erkek arasında gelişen homoerotik çağrışımları olan ilişkinin Bakanlık tarafından hoş karşılanmayacağını tahmin ettikleri için 2021 Mart'ında, sete çıkmadan önce son değişiklikleri teslim ettiklerini açıklıyor. Ayrıca bu uygulamanın son derece keyfi olarak Cannes Film Festivali'nin hemen ertesinde başlayan yalan ve karalamaya dayalı medya kampanyalarının baskısıyla alındığından söz ediyor. Ülkede onlarca yıldır süren ve giderek dozu artan otoriter uygulamalardan, hukuksuzluklardan, hak ve özgürlüklere yönelik saldırılardan, tek tipleştirmeden, homofobiden

bahseden bir film yapıyorsunuz ve bu film tam da sözünü ettiğiniz keyfi, hukuksuz, otoriter, homofobik ve saldırgan tutumlara maruz bırakılarak önce iktidar yanlısı medyanın lincine uğruyor sonra da Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan destek geri isteniyor. Emin Alper'in bir söyleşide ifade ettiği gibi: "Zaten daha önce ellerindeki bu silahla herkesi otosansüre sürüklüyorlardı. Otosansürü kabul etmeyenlere de cezalandırılacaklarını dolaylı yoldan söylüyorlardı. Bunun ilk kurbanı bu film oldu"¹.

Filme gelecek olursak, film günümüz Türkiye'sinde ekonomik çöküşe eşlik eden hukuki ve siyasi yozlaşmanın toplumsal etkilerine bir kasabada göreve başlayan genç bir savcının kasabadaki iktidar ilişkilerini sarsmasıyla yaşadığı gerilime odaklanarak bakıyor. Film Kayseri'nin Yeşilpınar ilçesinde çekilmiş ancak olaylar günümüzde herhangi bir kasabada da yaşanabilir hissi veriyor. Emre 30'lu yaşların başında kasabaya ilk görev yeri olarak atanan ancak son dönem çoğunluğu oluşturan hükümetin hizmetinde bir memur gibi görev yapan savcılardan biri olmayan genç bir savcı. Belki de HSYK'nın yandaş atamaları² dışında kalabilmeyi başaran taş çatlasa yüzde 5'lik dilime girenlerden biri. Annesiyle internetten görüntülü konuşmalarından anlıyoruz ki Emre seküler bir ailede yetişmiş, babası hakim ya da savcılık yapmış, özgüveni yüksek yer yer kibirli de sayılabilecek biri. Bunun yanında hukukun üstünlüğüne inanan, mesleğini önemseyen, en temel insan haklarının gözetilmesini hayati bulan biri olarak günümüz koşullarında "idealist" sayılabilecek biri.

Tüm bu özelliklerinden dolayı Savcı Emre, geldiği gün kasabalılar ve belediye başkanı tarafından saygı ve sevgi gösterileriyle karşılanırsa da bir süre sonra varlığı ve kararlı duruşu kasabanın "ileri gelenleri" için bir tehdit algısına dönüşür.

Film bir av sahnesiyle başlar. Belediye başkanı olan babasının tüm imtiyazlarını alabildiğine kullandığı her halinden belli olan avukat Şahin'in de aralarında bulunduğu bir grup erkek, erkeklige atfedilen olanca saldırganlıkla yanlarında çocuklarla beraber domuzların peşinden kasaba sokaklarında koştururlar. Devamında bu grup tarafından öldürülmüş olan domuzun arabaya bağlanmış olarak yerde kan izleri bırakarak sürüklendiğini görürüz. Bu sahne bize bu topraklarda cesedin itibarsızlaştırılmasıyla üstünlük sağlandığı başka örnekleri hatırlatıyor. Özellikle bu satırların yazarının da bu filmin yönetmeniyle beraber aralarında olduğu "Bu suça ortak olmayacağız" başlıklı barış bildirisini imzalamaya götüren Diyarbakır'da, Sur'da, Cizre'de yapılan insanlık dışı uygulamaları hatırlatıyor. İnsanları

terörist sıfatı ile gayri- insanileştirilip insanlık dışı uygulamalara zemin hazırlanmasına benzer biçimde vahşetin bir eğlence aracına dönüşerek normalleşmesine karşı çıkan Emre "Buralarda âdettendir, bunlar tarlalara zarar veren yaban domuzları zaten" gibi bir meşrulaştırma ile karşılaşır. Domuz "yaban" sıfatıyla başına gelenleri hak ediyordur. Bu sahne, taşrada tüm yaban olan, ayrık gözülenlerin başına bu vahşetin gelme olasılığını da gösteriyor bize, bir göz dağı gibi.

Taşraya bakmak...

"Yakup Kadri'nin "Yaban" romanından itibaren edebiyat ve sanat dünyasında en temel meselelerden biri kent -taşra, aydın- halk gerilimidir. Yaban romanında İstanbul'da yetişmiş bir Türk aydınının Anadolu halkını yakından tanıdıkça içine düştüğü boşluk ve yabancılaştırma ele alınır. Eserin kahramanı olan Ahmet Celal bir paşa çocuğu ve subaydır ve savaşta gazi olduktan sonra emirlerinin köyüne yerleşir. Burada halkın karşısında hissettiği yalnızlık, çaresizlik ve büyük bir hayal kırıklığıdır.

¹ <https://altyazi.net/soylesiler/emin-alper-ile-kurak-gunler-uzerine-soylesi/>

² Bkz: <https://sendika.org/2020/05/hakim-savci-atamalarinda-mhye-ozel-kontenjan-akpli-ogullar-gelinler-yandas-dernek-588641/>

Kurak Günler filminin akla getirdiği bir başka eser ise Nuri Bilge Ceylan'ın "Bir Zamanlar Anadolu'da" filmidir. Bir Zamanlar Anadolu'da filminde taşranın ileri gelenlerinin suça değişen oranlarda ortak oluşlarıyla çürümüşlüğü belli belirsiz görünürken ve tam olarak açığa çıkamazken bu çürümüşlük yüzleşme tam olarak gerçekleşmez.

Kurak Günler de ilk bakışta günümüzde aydın- halk gerilimine ayna tutuyor gibi görünebilir. Taşra burada da egemen ideolojinin ve milliyetçi- muhafazakâr politikaların, linç kültürü üzerinden varlığını meşrulaştıran otoriter rejimin doğrudan taşıyıcısıdır ve bu haliyle de tüm bir ülkenin mikro-kozmosudur: Hem içinde yaşanan gerilimler ülkedekinin bir yansıması olduğu için hem de son yılların bir başka olgusu olan kent ve taşra arasındaki farkların giderek ortadan kalkarak kentin taşralaşması ile karşı karşıya kalmamız nedeniyle. Filmde kentten gelen bir bürokratin taşrada yaşadığı gerilim

söz konusu olmakla beraber bu gerilim sadece taşraya özgü olmayıp kentte de farklı biçimlerde karşılaşılan bir gerilimdir. Filme dair kimi yorumlarda filmde gerilimin hep canlı tutulduğundan ve politik yanını bir yana bıraksanız da filmin iyi bir gerilim filmi olduğundan söz edilir. Ancak kanımca filmi izlemeyi zor kılan tam da politik ve toplumsal sorunlardan kaynaklanan bu gerilimi çok iyi yansıttırmasıdır. Aslında izleyici olarak hissettiğimiz son yıllarda yaşadığımız, tanık olduğumuz pek çok baskı, şiddet ve zorbalığı farklı boyutlarıyla bir arada görmenin nefes kesici burnaltısından başka bir şey değil.

Suçta Ortak Olmak...

Öte yandan Emre kasabaya gelip zorbalık ve kötülük karşısında eski toplumsal gerçekçi filmlerde olduğu gibi halkın bir bölümünü de yanına alarak yönetimdeki kötülere savaş açan bir "kahraman savcı" olmaz, olmasını da beklemeyiz. Baskı, şiddet, hedef gösterme, linç etmenin

hüküm sürdüğü, kahramanca yola çıkanların ve örgütlü güçlerin baskı ve şiddetle susturulduğu bugünün Türkiye'sinde bu hiç de gerçekçi olmazdı. Onun yerine yönetmen, Savcı Emre'yi karanlık bir gecede işlenen suçlara bir biçimde ortak olabileceği belirsiz bir konuma sokmayı tercih eder. Kasabanın "ileri gelenleri" davet ettikleri rakı sofrası eğlencesinde Emre'ye tam olarak hatırlayamadığı karanlık bir gece yaşatırlar.

Emre o gece zihinsel engelli Pekmez'e tecavüz etmesinin kendisine "erkek olmadığı" imalarını boşa çıkarmak için bir "fırsat" olarak sunulduğunu hatırlar ama içkisine katılan ilacın etkisiyle ne yaptığını hatırlamaz; zihninde masumiyetine dair çıkış yolu arasa da bulamaz. O da zihinsel engelli bir kız çocuğuna tecavüz edenlerden biri miydi, yoksa sadece diğerlerinin tecavüz edişini sessizce izledi mi, ya da gazeteci Murat kendisini kurtardı mı, sonrasında aralarında cinsel bir yakınlaşma oldu mu? Film boyunca bu soruların yanıtlarını alamayız. Emre'nin suça ortak olup olmadığını da bilemeyiz. Bu muğlaklık, erkek egemen yapının ve ona eşlik eden zihniyetin alabildiğine egemen olduğu ve güç odaklarınca körüklendiği bir toplumda herkesin potansiyel olarak- seyirci ya da fail olarak- işlenen cinsel şiddet suçlarına ortak olabileceğini göstermesi açısından oldukça önemli.

Obruklar...

Filmde toplumsal çürümenin ve bu çürüme karşısındaki duyarsızlığın hem metaforik bir anlatısı olarak hem de kuraklığa yol açan ancak görmezden gelinen bir çevre tahribatı ile anılan obruklar Türkiye'deki yeraltı sularının üçte birine sahip Konya Havzası'nda sayılarının hızla artmasıyla gündeme gelmişti. Buna göre

yeraltı sularının çekilmesiyle oluşan bu coğrafi biçimlerin meydana gelmesi aslında 30 yıldan fazla sürüyor ancak Konya’da artık her yıl 20-30 obruk oluştuğu ve sayılarının 1000’e yaklaştığından söz ediliyor. Küresel ısınma, iklim değişikliği sonucunda yeraltı su seviyesinin düşmesi, sondaj yoluyla aşırı su kullanımı ve kuraklığın artması obruk oluşumunu hızlandıran etkenler arasında ³.

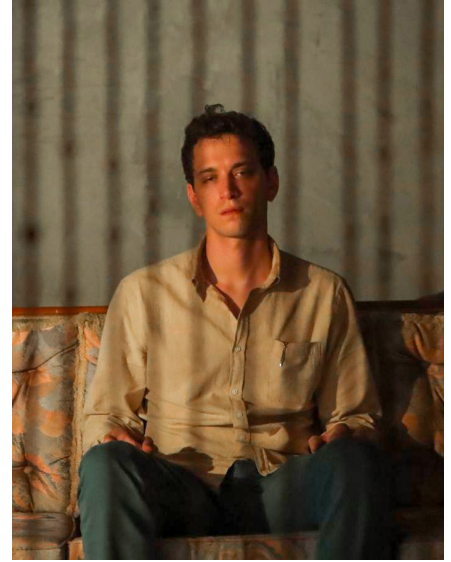
Filmin geçtiği Yanıklar kasabasında halk uzun yıllardır susuzluktan muzdarip, ellerinde bidonlar belediyenin tankerlerle getirdiği az miktarda suya mahkumlar. Belediye başkanı tam da bu mahkumiyeti sona erdirecek sihirli bir formül gibi sunar yeraltı sularının evlere ulaştırılması projesini. Kasaba halkını kısa vadede susuzluktan kurtaracak belediye başkanı bir kahramana dönüşürken, bu projenin yol açacağı çevre felaketini, yeraltı sularının obruklara neden olacağını ve obrukların da kasabayı yok edeceğini, suya kavuşmanın daha uygun yolları olduğunu durmadan dile getiren gazeteci Murat duyulmak, görülmek istemeyen olur, düşmanlaştırılır. Murat, yoksul çocukluğu boyunca sistematik olarak kasabanın ileri gelenlerinin cinsel şiddetine uğramış, kasabanın gazetecisi tarafından evlat edinilerek “kurtulmuş”, gazeteciliği öğrenmiş ve ölümünden sonra da gazeteyi çıkarmayı sürdürmüş ve halkın haber alma hakkının savunucusu olarak su meselesinin gerçek yüzünü ortaya çıkarmıştır. Oysa o kasabalı erkeklerin gözünde hala “rakı sofralarının gülü”dür, küçücük bedeni üzerinde tahakküm kurdukları, kendi iktidarlarını- “erkekliklerini”- ispatladıkları biridir. Son yıllarda defalarca tanık olduğumuz toplu tecavüz, istismar vakalarından birinin mağduru san-

ki filmde karşımıza Gazeteci Murat kimliğiyle çıkar.

Homofobi ve Cinsiyetçilik...

Emre sıcaktan bunalduğunda balıklı olması nedeniyle tehlikeli de olan göle korkusuzca mayosu ile girer. Emre’nin bedeniyle kurduğu ilişki bir yandan cüretkâr, özgür olarak nitelenebilirken diğer yandan çıplaklık savunmasızlıktır; tüm statülerden, silahlardan soyunmaktır. Bunun sonuçlarıyla da tek tek karşılaşır Emre; hem gazeteci Murat’ın gölün tehlikeli olduğuna dair yaptığı uyarıya eşlik eden ve zihnine kazınan bakışlarında hem de kasabasının, Emre’nin göldeki fotoğraflarını elden ele dolaştırmasıyla homofobik bir tehdit aracı haline dönüştürmesiyle.

Filmin önemli bir başarısı son yıllarda hem dünyada hem de Türkiye’de yükselişe geçen homofobik ve cinsiyetçi tutumlara ayna tutmasıdır. Aşırı sağın ve otoriter rejimlerin yükselişiyle beraber bugüne kadar toplumsal cinsiyet alanında feministlerin ve LGBTİ+’ların mücadelesiyle kurumsallaşmış yapılara ve hukuki çerçevelere “aile”nin tehdit altında olduğu gerekçesiyle karşı çıkan toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler oklarını okullarda cinsel eğitim ve toplumsal cinsiyete duyarlı eğitimler verilmesi, büyük mücadelelerle elde edilen kürtaj hakkı, eşcinsel evlilikler, eşcinsel çiftlerin üreme-evlat edinme haklarına yöneltiyorlar. Judith Butler’ın altını çizdiği bir başka konu ise toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler için “toplumsal cinsiyet” terimi, neoliberal rejimler altında ekonomik güvencesizliğin artması, toplumsal eşitsizliğin yoğunlaşması ve pandemik kapanma tarafından üretilen çeşitli sosyal ve ekonomik kaygıları bir araya getiriyor, yoğunlaştırıyor ve elektrikliyor. Toplumsal cin-

³ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-59466290>

siyet, ulusal bünyenin maruz kaldığı -göçmenler, ithal edilen şeyler, küreselleşmenin etkileri yoluyla yerel ekonominin bozulması gibi- hayali “istilaları” temsil ediyor veya bunlarla bağlantılı hale geliyor. Böylece “cinsiyet”, bazen “şeytanın” kendisi olarak tanımlanan bir hayalet, Tanrı’nın yarattıklarını tehdit eden saf bir yıkım gücü haline geliyor. Buna göre toplumsal cinsiyet karşıtı ideoloji savunucularının tahayyülünde “toplumsal cinsiyet” istenmeyen bir göçmen, gelen bir leke gibidir ama aynı zamanda baştan savılması gereken bir sömürgeci ya da totaliterdir⁴. Filmde de azınlık bir grup olarak kasabanın çeperinde kötü koşullarda yaşam mücadelesi veren Çingeneler sınıfsal olarak da alttadırlar ve şiddete, tecavüze, çocuk ve engelli istismarına en açık olan kesimi de oluştururlar.

Filmin açılışında konforundan asla vazgeçmeyen, düzenin devamı için pek çok haksızlığa göz yuman kasabanın Hakimi Zeynep kendisine Belediye Başkanı’nın ısrarlı davetinden bahseden Emre’ye taşranın ya-

zılı olmayan kurallarına itaat etmesi gerektiğini ima ederek bu tür ilişkilerin normal karşılandığını söyler. Filmin sonunda Emre linç girişimiyle karşı karşıyayken köşeye sıkıştığını ve yine uzlaşması gerektiğini söyler: “Yeni bir dönem başlıyor. Eski husumetleri bir kenara bırakın artık. Yeni ve temiz bir sayfa açın Yanıklar’da ha?” Emre linç etmek için bekleyen kalabalığa rağmen bu çağrını reddederek Murat’la beraber oradan uzaklaşmayı tercih eder.

Kurak Günler ülkede hukuki ve siyasi çürümüşlüğü ayyuka çıkarttığı, muhalif medyanın susturulduğu ve homofobi, cinsel şiddet, etnik ayrımcılık, çevre felaketleri gibi sorunlarla kuşatılmış halde toplumsal olarak çığlık atmak istediğimiz bir dönemde sesimiz olmayı başarıyor. Belki kurtuluşun müjdesini ver(e)miyor ama güçlü dayanışma anlarının altını çiziyor: Murat ile Emre’nin lince uğramaktan beraberce kaçmaları, ya da Murat’a sahip çıkan ve işi öğretilip ayakta kalmasını sağlayan, babalık yapan gazete sahibi hatta komiserin Pekmez’i kollamaya çalışması gibi. Filmin sonunda Emre ve Murat lince uğramaktan obruk sayesinde kurtuluyorlar. Kolay olmasa da sorunları başlatan obruğun karşı tarafa geçmeyi sağlayacak bir araca dönüşebileceğini de gösteriyorlar bize. Şunu da belirtmek gerekir ki filmin sonunda beliren bu mucizevi gelişme benzer biçimde filmin kendisi için de gerçekleşti ve gişede beklediğinin üzerinde bir başarı elde ederek hem Bakanlığın geri istediği kısmı ödeme şansını yakaladı, daha da önemlisi, hem de mücadele ve dayanışma ile baskıya karşı direnmenin mümkün olduğu gösterilmiş oldu.

⁴ Judith Butler, “Neden ‘toplumsal cinsiyet’ fikri tüm dünyada tepkilere neden oluyor?” çev. Bawer Murmur, *Velvete*, 24 Ekim 2021, <https://velvete.net/2021/10/24/judith-butlerneden-toplumsal-cinsiyet-fikri-tum-dunyada-tepkilere-neden-oluyor/>

Sanatsal örüntü

Hayatın her alanında bize dair, bizden, içimizde olan, dışımıza taşan, hayale alıp götüren, geri getirip gerçekliğin ortasına bırakan, ağlatan, güldüren, oynatan, inançlarımızı okşayan bazen... *Müzik...*

Üzerine kuracak o kadar cümlem var ki nereden nasıl başlamam gerektiğini uzunca düşündüm. Sizlerle paylaşmak istediğim onca şeyden bir tanesini seçmem gerekiyordu. Düşünceleri insanlara çeşitli yollarla ulaştıran müzik. Gelin bugün diğer sanatlarla olan ilişkisini konuşalım. Düşünmekten ve paylaşmaktan çok zevk aldığım bir konu. Müzik diğer sanatların da olmazsa olmazıdır, tıpkı bizlerin olduğu gibi. Bazen direkt iç içe geçmiş olarak çıkar karşımıza, bazen de güçlendirici destekleyici olarak.

Ayşe Dilek AKSÖZ

Edebiyat: Müziğin edebiyat ile olan en büyük ilişkisi elbette şiidir. Birçok şiidir den etkilenecek üzerine beste yapılmıştır. Hatta bazı şiiirlere birden çok beste yapılırken, benzer şekilde bir besteden esinlenerek üzerine birden çok yazılan güftelerin(söz) olduğunu görürüz. Müziğin etkisini pratik olarak anlamak için, bir şiiiri veya düzyazıyı alttan gelen fon müziği eşliğinde okumakla sessizlikte okumak arasındaki farkı deneyimlemenizi isterim. Öğrencilerimle yaptığım çalışmalarda bunun rehabilite edici etkisini bariz bir şekilde gözlemledim.

Peki ya sahne sanatları (*Dramatik Sanatlar*) : Bale, dans, opera başta bahsettiğim müzikle iç içe geçmiş en yakından ilintili olanlardır. Tiyatro, ah tiyatro! Canım tiyatro! Hangi sanat dalını barındırmaz ki. Bu konuya girersem sayfalar yetmez.

Müziğin etkisini pratik olarak anlamak için, bir şiiiri veya düzyazıyı alttan gelen fon müziği eşliğinde okumakla sessizlikte okumak arasındaki farkı deneyimlemenizi isterim.

Elbette sinemanın da olmazsa olmazıdır müzik... Amaaa müziğin güçlendiriciliğini ve etki arttırıcılığını kullanan yapımlarla; sırtını komple müziğe dayamış yapımları birbirinden ayırmam gerek. Sinemada yerli yerinde kullanılan müzik şıktır, ışıktır, güçtür, candır. Gelin görün ki günümüzde oyunculuğu, sahneyi ve senaryoyu var edebilmek için fonda her repliğin arkası bitmek tükenmek bilmez bir müzikle dolduruluyor. Mesela kadın “ben gidiyorum” diyor. Ee tamam git ama arka fonda bir müzik, vay be kadın gidiyor.

Görsel sanatları düşündüğümüzde: Heykel, kabartma, hat, tezhip, seramik, tasarım, fotoğraf, çini, dikiş ve buna benzer alanlar dolaylı yoldan müzikten etkilenmiş ve müziği etkilemişlerdir. Fakat resim ve mimariyi irdelemek isterim bu noktada. Tıpkı şiir ve müzik ilişkisine benzer şekilde bir resimden etkilenerek ortaya çıkmış besteler, müziğin büyüüne kapılarak yaratılmış tablolar var. Eklemek istedim ki ressamın eserleri dinlediği müzikle çoğu zaman örtüşür. Mimaride de benzer durumlardan bahsedebiliriz. Herhangi bir ser-

giye gittiğimizde eserler arasında gezerken mutlaka bize eşlik eden bir müzik vardır, derinleşmemizi ve bütünleşmemizi sağlayan.

Ve mimari: Hadi gelin Ayasofya'ya gidelim. İhtişamlı kapısından adımımızı içeriye atıyoruz. İçerideki görsel şölenin bir kısmını anlatmak için bile en az bir bu kadar daha yazmam gerekiyor. Birkaç adımdan sonra kulağımız Dede Efendi'nin Acemaşiran Yörük Semaisi ile bir doyunluk yaşıyor. Ki bu eser Ayasofya'nın yapılmasından yaklaşık yüz yıl sonraya ortaya çıktı. O döneme gidiyoruz. Zaman duruyor ve bizi 2. yüzyılın ortalarındaki bir ana kilitliyor. Anda kalıyoruz.

Peki, günümüze gelelim. Özellikle gençlerin çok tercih ettiği kafelerden birine giriyoruz. Bir masa seçiyoruz. Sipariş vermeye hazırlanırken günümüz pop şarkılarından biri çalınıyor kulağımıza. Günümüz mimarisi ve müziği ile ilgili yorumlarım var tabii ama onlar bir kenarda dursun, biz devam edelim.

Şöyle toparlayacak olursak, toplumların dönemsel yaşantıları sonucu ortaya çıkan güzel sanatlar birbirleriyle de aynı oranda etkileşim içinde olmuştur. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. İçinizdeki şarkıyı dinlediğiniz anlar diliyorum, müzikle kalın.

Sualtı arkeologlarının ve dalgıçların gözdesi: “PARİS-2 BATIĞI”

Türkiye, sualtı arkeolojisinde dünyada hatırı sayılır bir popülerliğe sahiptir. Tarih boyunca çok önemli uygarlıklara ev sahipliği yapan Anadolu'yu çevreleyen denizlerimizden en önemli ticaret yolları geçiyordu; bu sebepten dolayı birçok önemli batıklara ve sualtı şehirlerine ev sahipliği yapıyor. Ülkemiz karasularının arkeolojik açıdan ne kadar önemli olduğunun bence en önemli kanıtı George Bass'dır. Dünyanın en önemli arkeologlarından George Bass ilk önce, 1960 yılında Türk sünger avcılarının bulduğu meşhur Gelidonya batığını kazmak için Türkiye'ye gelmiş, daha sonra 1980 yılında da Uluburun batığını kazmıştır. Ayrıca bu alandaki önemli kuruluşlardan olan INA (Institute of Nautical Archaeology - Denizcilik Arkeolojisi Enstitüsü) 1990 yılında Bodrum'da Türk arkeologlar ve konservatörlerden oluşan bir araştırma merkezi kurdu.

Bu batıkların en yenilerinden ve popüler olanı da Antalya Kemer'de yatan Paris-2 batığıdır. Dünyada 100 dalış bölgesinden birisi olarak gösterilen ve 1.Dünya Savaşı sırasında batırılan Paris-2 savaş gemisi enkazı, Kemer Marina'sı açıklarında bulunmaktadır.

Batığın en derin noktası pervanenin bulunduğu 31 metredir. Topçu Yüzbaşı Mustafa Ertuğrul komutasındaki Topçu Bataryası tarafından 13 Aralık 1917 tarihinde batırılan Paris-2 gemisinin boyu 50, eni 8 metre ve ağırlığı da 551 gristondur. Gemi 6 adet uçaksavar topuna ve 2 torpil kovanına sahipti. Paris-2 batığı 1995 yılında keşfedildikten sonra, dalgıçların ve sualtı fotoğrafçıların ilgi odağı haline gelmiştir. Her dalış sezonunda yerli ve yabancı bir çok tecrübeli dalgıcıya ev sahipliği yapmaya devam etmektedir. Batığı ilk olarak araştırmacı yazar Mustafa Aydemir bulmuş ve “Ben bir Türk Zabitiyim “ kitabı ile de anlatmıştır.

Özellikle sabah erken yapılan dalışlarda daha net görüş vardır. Küresel ısınmadan ve daha önce yanlış hesap-

Recep Ufuk AKCAN

Doğa Tutkunu
CMAS, TSSF 3 Yıldız Eğitimci Rehber
Balık Adam

lanarak yapılan deşarj hattı görüşü oldukça düşürmektedir. Canlı olarak çok zengin balık popülasyonuna sahipti; ancak son yıllarda istilacı türlerin (balon balıkları, aslan balıkları gibi) daha çok görülmesinden kaynaklı, lokal canlı popülasyonunda azalma görüyoruz. Batığın burnunun üst noktası 18 metrededir. Genellikle buradan şamandıra bağlanır ve dalışa bu noktadan başlarız; daha batığa ulaşır ulaşmaz değişik kalibrede top mermileri ile karşılaşırız. Batığın orta yüzeyinde ise, sayıları arsız dalgıçlar tarafından tahrip edilen mozaikler

vardır. Batığın arka kısmı, yani kış tarafında ise cephaneliğinin patlaması ile oluşan derin bir yarası vardır. Burada kazanları ve kaptan köşkü (odası) ve lavabosu bulunuyor. Hala dalıcıları heyecanlandıran herhangi bir çökmesi bulunmayan çok zevkli bir batıktır.

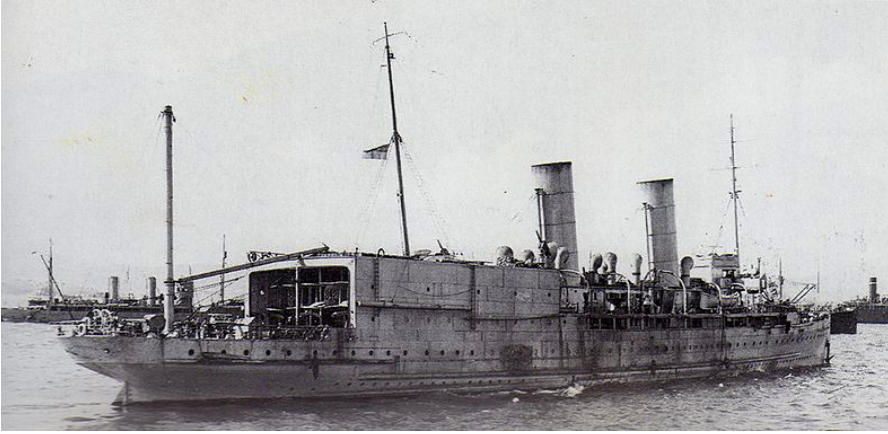
Birazda Paris 2' yi batıran kahraman topçumuzdan bahsedelim...

Mustafa Ertuğrul Aker Kimdir?

Mustafa Ertuğrul Aker, 1912 yılında Harp Okulu'nu topçu subayı ola-

Antalyada teslim alınan Paris II esirlerinin bir bölümü gemilerini batıran Mustafa Ertuğrul ve topçu bataryasının askerleriyle.

rak bitirdi. Çanakkale Savaşı'nda 27. Alay'da savaştı. Buradaki başarılarından dolayı Osmanlı Harp Madalyası ile taltif edildi. Çanakkale Savaşı'nın bitmesinden sonra Galiçya Cephesi'ne gönderildi. 1916 yılında yurda döndü ve emrine 4 dağ topu verilerek Kaş'a tayin edildi.

I. Dünya Savaşı'nın en sıcak günlerinde 1917'de Meis limanında demirli bulunan İngiliz uçak gemisi Ben My Chree'yi Kaş'tan yaptığı topçu ateşleriyle batırdı. 1917'de Kemer yakınındaki Ağva koyunda Fransız Paris-2 gemisini batırdı ve mürettebatını esir aldı. 1918'de ise Fransız savaş gemisi Alek-

sandra'yı Kemer'de batırdı.

Mustafa Ertuğrul Aker 5 Kasım 1968'te Antalya'da öldü ve Andızlı Mezarlığı'na defnedildi.

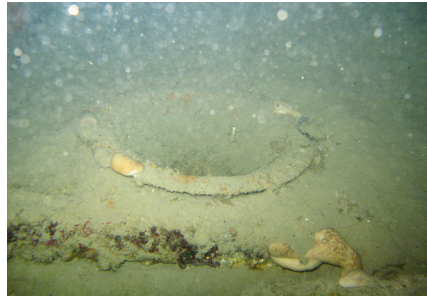
Mustafa Ertuğrul halen dünyada karadan ateşlenen 75 mm kalibrelik top ile uçak gemisi batıran tek askerdir.

Paris-2'nin hikayesi:

Mustafa yüzbaşı Meis de, Ben My Cheery'i batırdıktan sonra Paris-2 ve Aleksandra'yı aramaya başlamıştı. Aslında Paris-2 ve Aleksandra'nın görevi, o zamanlar narenciye maunları

Mustafa Ertuğrul 7.7 cm'lik toplarından birinin önünde (solda): düşman gemilerini Akdeniz'in derinliklerine gömen bataryası ve Paris-2'nin köpeği Mastik ile

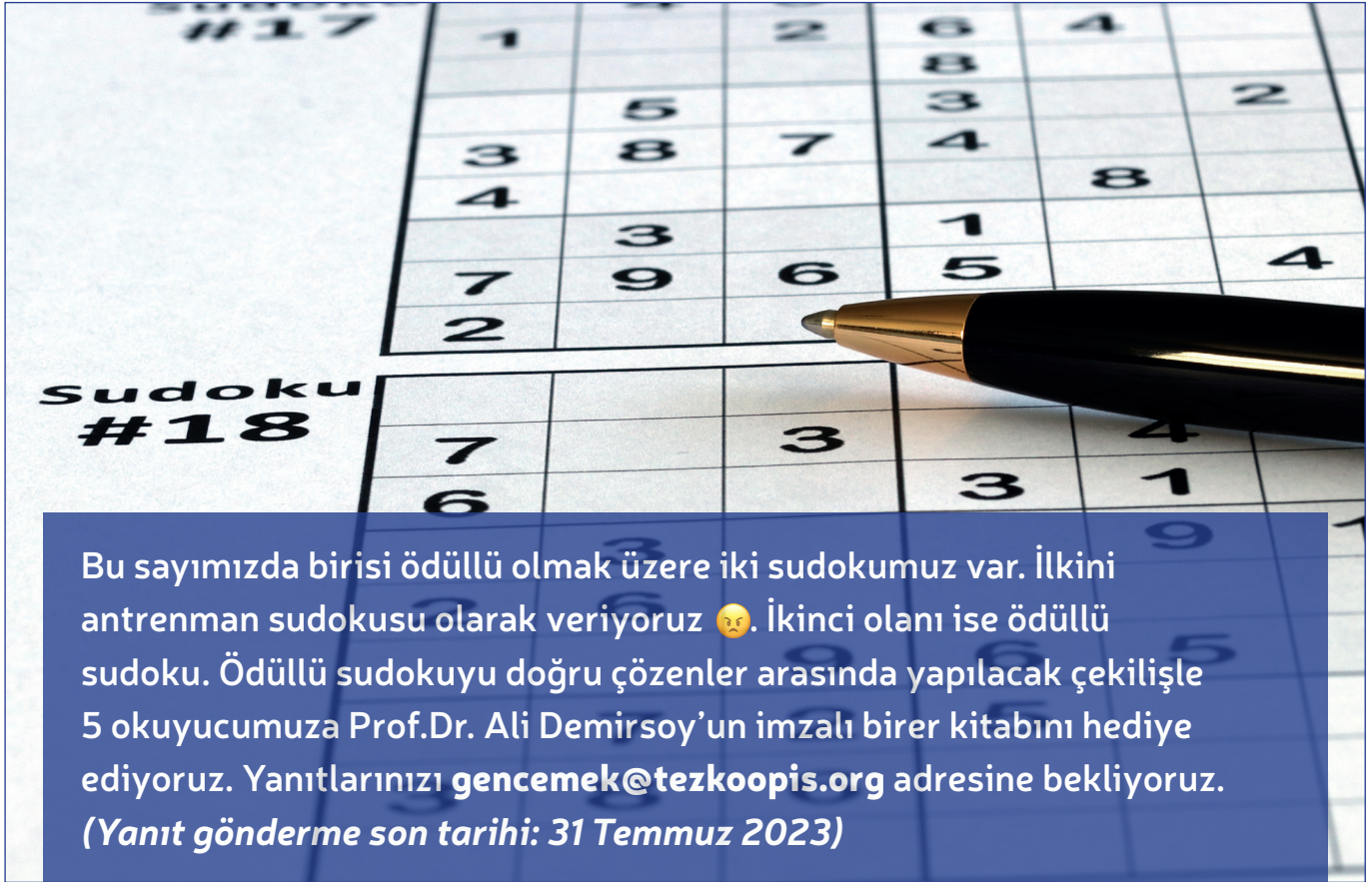
ile cepheye gizlice mühimmat taşıyan yerli halkı engellemek ve ele geçirmekti. Bu nedenle de sık sık kıydan şehir merkezlerine top atışı yaparak sivil halka zarar veriyorlardı. Bunun üzerine Mustafa yüzbaşı Paris-2 ve Aleksandra'yı aramaya başladı. Fakat Paris-2 ve Aleksandra komutanları çok temkinli davranıyorlardı top menziline girmeden seyir halindeydiler. 13 Aralık 1917 de Paris-2 ve Aleksandra'yı batıdan Kemer'e doğru geldiklerini görünce, şimdiki Ayıışığı veya yerel ismi ile Ağva koyunda mevzilenip yüzmeye bilen iki askerini portakal yüklü bir sandalla, düşmanların onları fark etmelerini sağlayıp üzerine çekti; Paris tuzığa düştü ve koya top menziline girdi... İlk atışlarda Paris-2'nin dümeni vurulunca kendi etrafında dönme-

ye başladığı için kaçamadı ve 116'ncı mermi cephaneliğe isabet edince sancak (sağ) tarafından derin bir yara alıp, batmıştır.

Aleksandra, Paris-2'nin hazin sonunu görünce hemen kaçmıştır. Ama yaklaşık bir yıl sonra Kiriş açıklarında Mustafa yüzbaşı bu sefer bir mauna portakal yükleyip ve portakal sandıklarının altına da oldukça fazla miktarda patlayıcı ve onları ateşleyecek fünye düzeneği koyarak denize salıyor. Akıntı ile açılınca Aleksandra komutanları bir şekilde mauna yaklaşıp, önce portakalları bir doktor zehirli mi diye kontrol ediyor, sonra gemiye boşaltmaya başlıyorlar. Patlayıcının üzerindeki ağırlık kalkınca büyük bir patlama ile Aleksandra da Akdeniz'in sularına batıyor. Aleksandra kıydan çok açıkta ve sportif dalış limitlerinin çok üstünde bir derinlikte huzurla yatmaktadır.

Bir gün mutlaka Paris 2 ye dalmamız dileği ile sağlıklı kalın...

Antrenman Sudoku

	8	2		6	7		3	9
6			5	9				
	7	9			8			
7						3		
		6	7			5		8
		1		5	3		2	
	4			7	5	2		
1				8				4
	2		9			8	6	

Ödüllü Sudoku

	8		6			9		
		3						
				9		4		
		8	2				7	
5		7			9		3	
2					4			
				5				
1				7				
					3	1		8

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI GENEL YÖNETİM KURULU

Genel Başkan	Haydar ÖZDEMİROĞLU
Genel Sekreter	Hakan BOZKURT
Genel Mali Sekreter	Mahmut ÇETİNKAYA
Genel Örgütlenme Sekreteri	Çağdaş DUYAR
Genel Eğitim Sekreteri	Sebahattin ŞEN
Genel Yönetim Kurulu Üyesi	Mehmet PEKGÖZ
Genel Yönetim Kurulu Üyesi	Mustafa KİRMAN

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI GENEL MERKEZİ

Mebusevleri, İller Sokok No: 7 06850 Tandoğan-Ankara Tel: 0312 213 34 44 Faks: 0312 213 34 30

İnternet: www.tezkoopis.org Elektronik posta: sendika@tezkoopis.org

Toplu İş Sözleşmesi Bürosu: tis@tezkoopis.org Örgütlenme Bürosu: orgutlenme@tezkoopis.org

Eğitim Bürosu: yayin@tezkoopis.org Muhasebe Bürosu: muhasebe@tezkoopis.org Hukuk Bürosu: hukuk@tezkoopis.org

TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI ŞUBELERİ

ADANA 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mustafa Oğuz
Kurtuluş Mah. Cumhuriyet Cad.
MNS İş Merkezi No: 50 K: 6 No: 28
Seyhan / Adana
Tel: 0322 363 34 63 Faks: 0322 363 34 83
adana1@tezkoopis.org

ANKARA 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mustafa Kırmızı
Necatibey Cad. Sezenler Sok. No: 2/16
Sihhiye/Ankara
Tel: 0312 231 74 95 Faks: 0312 231 74 96
ankara1@tezkoopis.org

ANKARA 2 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mustafa Özgen
Necatibey Cad. No: 84/4 Sihhiye/Ankara
Tel: 0312 229 43 07 Faks: 0312 229 18 47
ankara2@tezkoopis.org

ANKARA 3 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Cemal Yarga
Necatibey Cad. No: 84/7 Sihhiye/Ankara
Tel: 0312 230 06 15 Faks: 0312 230 06 16
ankara3@tezkoopis.org

ANKARA 4 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Levent Koç
Necatibey Cad. Sezenler Sok. No: 2/18
Sihhiye/Ankara
Tel: 0312 231 74 98 Faks: 0312 231 74 97
ankara4@tezkoopis.org

ANTALYA ŞUBESİ

Şube Başkanı Özgür Tingir
Tahıl Pazarı Mah. Adnan Menderes Bulvarı
Yüce2 Apt. Kat: 2 D: 3 Antalya
Tel: 0242 242 91 05 Faks: 0242 248 15 89
antalya@tezkoopis.org

BURSA ŞUBESİ

Şube Başkanı Bülent Çetin
Kükürtü Mah. 3. Kardelen Sok. No: 3 A Blok
D: 4 Osmangazi/Bursa
Tel: 0224 224 29 37 Faks: 0224 224 29 37
bursa@tezkoopis.org

DİYARBAKIR ŞUBESİ

Şube Başkanı Mehmet Pekgöz
Yaşar Kemal Cad. Kristal Apt. No: 17/G
Ofis / Diyarbakır
Tel: 0412 228 59 68 Faks: 0412 228 59 68
diyarbakir@tezkoopis.org

EDİRNE ŞUBESİ

Şube Başkanı Mehmet Meral
Mithat Paşa Mah. Londra Asfaltı Rasathane Yanı
No: 2 Kat: 3 Edirne
Tel: 0284 212 14 95 Faks: 0284212 14 95
edirne@tezkoopis.org

ERZURUM ŞUBESİ

Şube Başkanı Hakan Kurt
Gez Mah. Karaveli Sok. Şimşek Apt. Kat: 2
Erzurum
Tel: 0442 234 60 89 Faks: 0442 233 88 02
erzurum@tezkoopis.org

ESKİŞEHİR ŞUBESİ

Şube Başkanı Hasan Hüseyin Yılmaz
Cumhuriyet Mah. Dilem Sok. Çağlayan İş Merkezi
No: 1/61 Kat: 7 Eskişehir
Tel: 0222 221 45 26 Faks: 0222 220 83 74
eskisehir@tezkoopis.org

GAZİANTEP ŞUBESİ

Şube Başkanı Bilal Öztokmak
İncilipınar Mah. Nail Bilen Cad. Ayıntap İş Merkezi
Kat: 2 No: 201 Gaziantep
Tel: 0342 323 33 43 Faks: 0342 323 33 43
gaziantep@tezkoopis.org

KOCAELİ ŞUBESİ

Şube Başkanı Engin Şevket Şimşek
Hacı Halil Mah. Atatürk Cad. 1205/1 Sok.
No: 2 Kat: 6 D: 27-28 Gebze/Kocaeli
Tel: 0262 646 18 49 Faks: 0262 646 67 64
gebze@tezkoopis.org

SAMSUN ŞUBESİ

Şube Başkanı Tank Sayın
Kale Mahallesi Kaptanağa Caddesi Ortaklar İşhanı
No:1 Kat:6 D: 28-31 İlkadım/Samsun
Tel: 0 362 431 55 41 Faks: 0 362 431 55 42
samsun@tezkoopis.org

İSTANBUL 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Özcan Kopal
Osmanağa Mah. Kuş Dili Cad. Volkan İş Hanı
No: 26 Kat 4 Kadıköy/ İstanbul
Tel: 0216 450 14 02 Faks: 0 216 338 92 64
istanbul1@tezkoopis.org

İSTANBUL 4 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Hasan Dere
Merkez Mah. Büyükdere Cad. Şimşek Apt.
No: 3/6 Kat: 3 Şişli-İstanbul
Tel: 0212 232 39 47 - 0212232 39 92
Faks: 0212 232 28 57
istanbul4@tezkoopis.org

İSTANBUL 5 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Selahattin Karakurt
Büyükdere Cad. No: 64/8 Kat: 3
Mecidiyeköy-İstanbul
Tel: 0212 347 40 77 Faks: 0212 347 40 78
istanbul5@tezkoopis.org

İZMİR 1 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Mert Özen
Şair Eşref Blv. Emlak Kredi Apt. No: 100/601
Alsancak-İzmir
Tel: 0232 463 52 59 Faks: 0232 463 54 72
izmir@tezkoopis.org

İZMİR 2 NO.LU ŞUBE

Şube Başkanı Tuğrul Çan
İsmet Kaptan Mah. Hüriyet Blv. Musulluğiller İş Hanı
No: 5/1 Kat: 1 D: 13 Çankaya-Konak-İzmir
Tel: 0232 421 43 45 - 0232 421 43 37
Faks: 0232 421 43 92
izmir2@tezkoopis.org

MUĞLA ŞUBESİ

Şube Başkanı Hüseyin Yıldız
Emir Beyazıt Mah. Kurbanlar Sok. No: 12/1
Menteşe-Muğla
Tel: 0252 213 19 55 Faks: 0252 213 19 14
mugla@tezkoopis.org

ZONGULDAK ŞUBESİ

Şube Başkanı Şerif Taşören
Mithatpaşa Mah. Hayriyebey Sok. No: 3 Kat: 3 D: 5
Zonguldak
Tel: 0372 253 40 39 Faks: 0 372 251 52 72
zonguldak@tezkoopis.org

KONYA BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ

Konya Bölge Temsilcisi Hüsnü Yiğit
İhsaniye Mah. Derviş Hilmi Sok.
Ali Sapçoğlu Apt. No: 13/1 Selçuklu-Konya

İÇİNE ATMA ÖRGÜTLER

